De held van Monségur, of ‘het boek van de pelgrim’

Nanne Bosma

bron
Nanne Bosma, *De held van Monségur, of ‘het boek van de pelgrim’*. Fontein, Baarn 1990

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/bosm029held01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

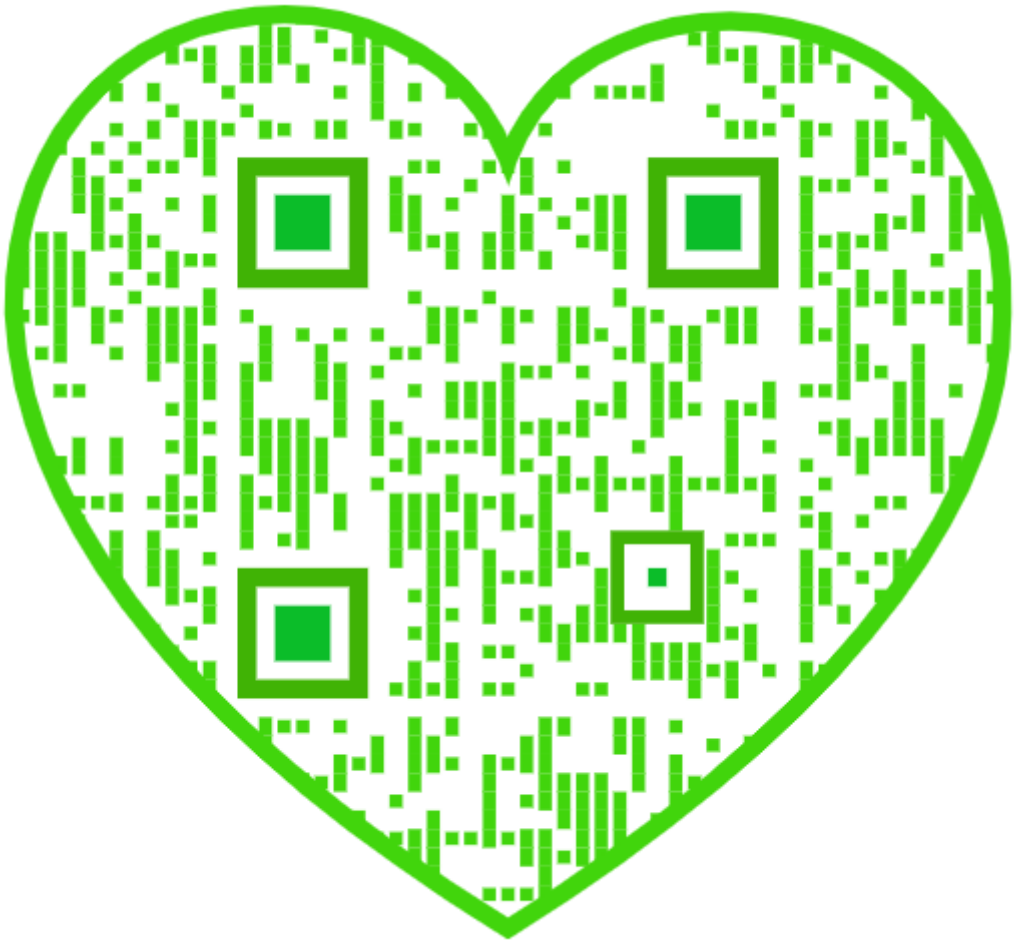

1 Raimon wil weg

Raimon Morel staat bij de poort van zijn stad, hij wacht. Het is warm en hij staat al uren in de hete julizon. Raimon kan nog wel langer hier in de hitte staan, alles is beter dan die vreselijke werkplaats van zijn baas. Daar stinkt het naar leer. Zijn baas is een vervelende man, nooit tevreden. Hoe goed Raimon ook zijn werk doet, altijd is er wel iets aan te merken. Dan kijkt de baas boos, wijst met een kromme vinger naar iets wat minder mooi is en schreeuwt: ‘Hoe kun je dat nou doen? Zo word je nooit een echte zadelmaker!’ Alsof dat het allerhoogste is. Raimon moet er niet aan denken dat hij zijn hele leven in de stank van leer zal zitten in een benauwde werkplaats, gebogen over zijn werk: zadels maken voor rijke mensen. Rijke mensen waar je dan ook weer voor moet buigen.

Nu moet hij wachten op zo'n hoge mijnheer. Het zadel voor die man staat naast hem, maar de jonker komt niet. Dat volk houdt zich nooit aan afspraken, dat weet niet dat hier een leerling-zadelmaker al uren in de zon staat te wachten. Dan ziet Raimon op de stoffige weg buiten de stad een wolk. Dat zal een ruiter zijn, is het de jonker? De wolk komt dichterbij. Het is stil bij de poort, alle mensen zijn naar huis om te eten, alleen de oude Louis staat nog bij de poort, hij moet de wacht houden en kijken wie er de stad inkomen. Raimon grijnst. Als Louis de stad moet bewaken, kan zelfs een varken de welvarende stad Sint-Gilles wel veroveren.

Raimon ziet nu een ruiter. Het is een edelman en hij heeft op zijn helm veren in de kleuren waar Raimon al die uren op wachtte. Dat is de man van het zadel. Raimon springt op en gaat in de stadspoort staan met het nieuwe zadel. De ruiter is nu vlak bij, hij houdt zijn paard in en kijkt op de jongen neer. Wat ziet die man eruit. Helemaal bedekt met stof, zijn paard heeft schuim op het

hoofd en kijkt verwilderd, het hijgt en stampt ongeduldig. Raimon houdt het zadel omhoog en zegt: ‘Uw zadel, edele heer.’

De edelman springt van zijn paard en bekijkt het, hij bromt goedkeurend. ‘Verwissel de zadels en volg mij naar mijn herberg,’ zegt hij kortaf. Raimon doet wat de man vraagt en loopt even later achter paard en ruiter door de stad. Ze gaan een steile straat omhoog, langs de grote kerk waar de heilige Gilles begraven ligt. Het is er alweer druk van de pelgrims. Dat is elke dag zo, van alle kanten komen mensen bidden op het graf van de heilige man. Ze hopen genezing te vinden voor hun kwalen, vooral lijders aan toevallen komen hierheen. Sommigen worden beter, anderen niet. De ruiter gaat langs de kerk en komt in de wijk waar de grote kooplieden wonen in hun mooie stenen huizen. Daar stopt hij bij een deftige herberg, hij komt van zijn paard af, geeft Raimon de teugel en zegt: ‘Breng mijn paard naar de stal en verzorg het.’

Raimon denkt: Ik ben je knechtje niet. Toch doet hij zwijgend wat hem is opgedragen. Dat leer je wel als je als weesjongen van de goedheid van anderen afhankelijk bent. Buigen en gehoorzamen, je hele leven lang. Raimon wil graag weg uit Sint-Gilles, maar waar moet hij heen? Er is geen uitweg, hij zit hier opgesloten bij een vervelende baas, hij heeft niets te vertellen, hij moet buigen en gehoorzamen. Hij brengt het paard naar de stal achter de herberg en daar is gelukkig een stalknecht die voor het vuile en vermoeide dier zorgt. Raimon gaat terug, hij moet nog geld hebben van die edelman. Hij ziet de man bij de trap en hij vraagt: ‘Edele heer, mijn baas vraagt of u meteen wilt betalen.’

De edelman is in gesprek met iemand anders, hij kijkt boos. ‘Jouw baas kan morgen zijn geld komen halen, vandaag heb ik daar geen tijd voor.’ Hij vervolgt zijn gesprek, Raimon is lucht voor hem. De jongen verlaat de herberg en loopt door de stad naar de poort om zo naar het voorstadje te gaan waar de werkplaats is. Daar zijn de huizen van hout, met rieten daken, daar is het 's winters koud en 's zomers heet. Daar slaapt Raimon in een vies schuurtje naast het huis van zijn baas.

Hij komt terug met lege handen, geen zadel, geen geld. Dat zal

wel weer gedonder geven. Raimon loopt langzaam, waarom zal hij zich haasten. Hij loopt door een armere buurt naar een andere stadspoort. Hier wroeten de varkens in het vuil dat op straat ligt, hier stinkt het. Twee vrouwen hebben ruzie, schril klinken hun kijvende stemmen door het smalle straatje. Dat is het normale leven, stank en lawaai. In zo'n straatje woonde Raimon ook, jaren geleden. Toen brak er een ziekte uit, eerst stierf zijn moeder en een paar dagen later zijn vader. Raimon bleef achter, de kerk zorgde voor hem. Er was een aardige pastoor die hem in huis nam, maar na een paar weken werd het de zadelmaker. Daar woont hij nu al vier jaar, hij is twaalf, hij is bijna een man. Als je veertien bent rekenen ze je bij de mannen. Nog twee jaar, dan kan hij misschien een andere baas vinden, aan de andere kant van de stad is een zadelmaker die veel aardiger lijkt. Zo loopt Raimon door, hij komt bij de poort. Daar staat een pelgrim, de man is moe en leunt tegen de muur. ‘Kun jij mij de weg wijzen naar het graf van de heilige Gilles?’ vraagt hij Raimon. Die kijkt naar de pelgrim. Een vriendelijke man zo te zien, hij heeft een grijze baard, lang, puntig. Hij draagt een wijde mantel en hij heeft een pelgrimsstaf in zijn hand, op zijn hoofd een wonderlijk hoedje. ‘Dat is niet zo moeilijk,’ lacht Raimon. ‘Iedereen komt hier voor dat graf. Bent u ziek?’

De pelgrim glimlacht. ‘Nee, ik bid voor anderen die dat nodig hebben, ik ben alleen maar moe. Hoe heet jij?’

‘Ik ben Raimon Morel,’ zegt de jongen zelfbewust. De oude man glimlacht weer. Dat is een mooi gezicht, het is alsof de zon opgaat over een somber landschap. ‘Ik heet Bertrand,’ zegt hij. ‘Zullen we dan maar gaan?’

Samen lopen ze de stad in. Door de vieze wijk, waar alle vuil in een goot midden op straat ligt, komen ze op het ruime plein bij de kerk. Raimon en de pelgrim zitten naast elkaar op de trappen voor de kerk.

‘Hebt u een lange reis gemaakt?’ vraagt de jongen.

‘Een heel lange reis,’ zucht Bertrand. ‘En wat ik onderweg

gezien heb maakte me niet blij.' Raimon kijkt hem aan, hij begrijpt de oude pelgrim niet. 'Ik bedoel dit: ons land is bezet door de Fransen, overal loert de inquisitie, ze willen van ons land een stuk van Frankrijk maken en dat mag nooit gebeuren.'

Ze praten zachtjes met elkaar, toch is er een meter verder een haveloze bedelaar die zijn oren spitst. Hij schuift wat dichterbij om niets te missen.

Bertrand kijkt Raimon aan. 'Jij bent nog jong, jij kan het allemaal nog meemaken. Eens hadden wij hier onze eigen cultuur, we spreken nog onze eigen taal, maar dat zal ook ophouden. Er komt een dag dat ze hier alleen nog maar Frans verstaan.'

Raimon lacht. 'Frans praten? Dat kan toch bijna niemand.'

Bertrand is ernstig. 'Toch gaat het die kant uit, jongen. We zijn een bezet land, de Fransen willen hier de baas zijn. Onze eigen graaf van Toulouse heeft moeten buigen, hij is vernederd in deze stad, hier in Sint-Gilles. Ze hebben ons onze eigen godsdienst ontnomen, er is een kruistocht geweest. Daar heb je natuurlijk al veel over gehoord.'

Raimon knikt. Zijn vader vertelde wel over die tijd en zijn baas zeurt altijd over vroeger, toen alles zo goed was.

Bertrand glimlacht, hij streelt Raimon over zijn haren. 'Toch is er nog wel hoop, Raimon. Als alle mensen in dit land vasthouden aan hun taal en cultuur, krijgen de Fransen geen kans. Ons geloof kunnen ze ons ook niet afnemen.'

'Bedoelt u de Katharen?' Raimon vraagt het iets te luid. 'Dat zijn toch ketters, die horen er niet bij.'

Bertrand kijkt hem vriendelijk aan, hij schudt zijn hoofd. 'Zo ver is het dus al gekomen,' zucht hij. 'Zelfs een goede jongen zoals jij gelooft dat. Weet dan, jonge vriend, dat de Katharen onze cultuur willen redden, het meest eigene van dit land. De kerk van Rome is het daar niet mee eens, zij hebben die rechtbank, de inquisitie, ingesteld. Zij laten mensen oppakken, ze veroordelen tot de brandstapel. Daar zou ik je verhalen over kunnen vertellen, maar laat ik dat niet doen. Ik moet naar binnen. Ik hoop dat we elkaar nog eens kunnen spreken, je bent een slimme jongen, ik kan

je veel leren.' Bertrand staat op, hij geeft Raimon een hand en loopt langzaam de kerk ik. Raimon had willen vragen waarom iemand die zoveel kritiek op de kerk heeft dan toch als pelgrim een bedevaart maakt, dat klopt toch niet? Hij krijgt er de kans niet voor.

Raimon en Bertrand zien niet dat de bedelaar een zijstraatje inloopt, hij heeft genoeg gehoord, de inquisiteur zal hem belonen voor zijn verhaal. Wie ketters aanbrengt wordt altijd ruim beloond.

Raimon komt bij zijn baas. Die kijkt boos. 'Waar zat je al die tijd?' bromt hij. 'Bij de poort, die man kwam niet,' zegt Raimon met een eerlijk gezicht. 'Die man kwam niet? Waar is het zadel dan? Heb je dat aan een ander verkocht?'

'Ik heb heel lang gewacht, toen kwam die edelman. Ik moest mee naar zijn herberg, hij heeft het zadel en morgen wil hij pas betalen.' De baas wordt woedend, hij smijt zijn gereedschap neer en schreeuwt: 'Morgen betalen, is die vent helemaal belazerd! Hij betaalt nu! Vandaag nog! Ga terug naar die herberg en blijf daar tot je het geld hebt. Als je zonder geld terugkomt krijg je geen eten.'

Zo is Raimon even later alweer in de stad. Hij is niet blij. Hij kan bij de herberg wachten, maar die man betaalt toch niet. Dat betekent weer een avond zonder eten. Dat gebeurt al zo vaak. Wat hij ook maar verkeerd doet, de straf is altijd: geen eten. De baas weet niet dat Raimon dan in de nacht via een gat in de muur in de keuken komt en daar brood steelt. Er is wel meer wat de baas niet weet, dat is maar goed ook. Raimon heeft op die manier een jaar geleden het leven gered van iemand die door de inquisitie was opgesloten. Een man hier uit de stad, die wilden ze doodhongeren. Raimon kent een plek waar je in de onderaardse gangen komt waar de gevangenen zitten. Hij is nog zo dun, hij kan tussen de spijlen van het tralieraam doorglippen. Hij stal het brood bij zijn baas en bracht het bij de gevangene. Zo heeft hij het leven van die

man gered. Dat weet niemand. Het leek een wonder en die gevangene was wel zo slim om iedereen te laten geloven dat het een wonder was. Maar nu zal Raimon weinig kans maken op een warm avondmaal, zo'n edelman wil natuurlijk niet betalen. Morgen is hij vertrokken, wat kan het zo'n man schelen dat een arme zadelmaker geen geld krijgt? Die hoge heren doen precies waar ze zin in hebben.

Somber loopt Raimon door de stad. Hij komt weer over het ruime plein voor de kerk van Sint-Gilles, daar ziet hij de pelgrim weer. De man zwaait verheugd met zijn stok naar Raimon. Ze lopen naar elkaar toe. ‘Ik wist niet dat we elkaar zo snel weer zouden zien,’ zegt Bertrand verheugd. ‘Laten we in de schaduw gaan zitten, dat is prettiger dan in de felle zon.’ Ze lopen naar de huizenrand waar een brede strook schaduw is, het wordt al wat later. ‘Ik moet geld gaan vragen bij die vent van dat zadel,’ zegt Raimon somber. Nu begrijpt Bertrand hem niet. ‘Geld vragen aan wie?’

‘Ik heb bij de poort gewacht op een edelman, die moest een nieuw zadel hebben dat een maand geleden is besteld. Die vent moest meteen betalen en dat wil hij niet. Mijn baas mag morgen naar de herberg komen, zegt die edelman.’

Bertrand lacht. ‘Ja, ja, dat kennen we, dan is mijnheer vertrokken en je baas kan zijn geld wel vergeten. Hoe heet die man?’

‘Dat weet ik niet,’ zegt Raimon. ‘Ik weet wel de kleuren van de pluim op zijn helm.’ Hij beschrijft de kleuren en Bertrand fluit zachtjes. ‘Dat is niet de eerste de beste. Ik denk dat ik maar met je mee zal lopen, ik ken die man.’

Samen gaan ze naar de herberg. Bertrand praat met de edelman en komt even later met het geld in de hand naar Raimon. Die is verbaasd. ‘Heeft hij betaald! Zomaar?’ Hij telt het geld na, het klopt, het is het afgesproken bedrag. ‘Bedankt, Bertrand,’ zegt Raimon blij. ‘Nu krijg ik tenminste warm eten.’

Bertrand lacht. ‘Het kan geen kwaad als je een paar mensen kent. Onthoud dat maar, daar heb je je hele leven gemak van.’

Het lijkt erop alsof er weer een heleboel wijze lessen gaan volgen, maar dit keer valt het mee. ‘Weet jij een goedkoop adres waar ik kan slapen?’ vraagt Bertrand. ‘Bij mij in het schuurtje,’ zegt Raimon, ‘dat kost niets.’

‘Dat is een uitstekend idee,’ lacht Bertrand. ‘Laten we er meteen heen gaan, ik ben moe.’

Ze lopen naar het voorstadje waar Raimon woont. Hij houdt het geld stevig vast in een plooi van zijn versleten hemd. Ze komen bij de stadspoort, daar staat de bedelaar met een paar soldaten van de inquisitie te praten. Hij wijst naar Bertrand, en de helpers van de inquisiteur stappen naar voren. Ze grijpen Bertrand ruw beet en snauwen: ‘Meekomen jij, de baas wil je spreken.’ Bertrand stribbelt tegen, zijn staf valt op de grond. Hij begint heel deftig te praten in het Frans. Wat hij allemaal zegt kan Raimon niet volgen. De knechten van de inquisiteur luisteren niet eens, ze sleuren de oude pelgrim mee en laten hem maar schreeuwen en praten.

Raimon staat helemaal alleen in de poort. Mensen die de arrestatie zagen, zijn snel doorgelopen, de inquisitie is altijd gevaarlijk. De poortwachter is aan de andere kant, die wil er ook niets mee te maken hebben. Raimon snapt er niets van, waarom arresteren ze die man? Hij is toch een goede katholiek? Hij is op pelgrimstocht, dat doen ketters niet. Waarom wordt zo'n man dan gearresteerd?

Hij raapt de pelgrimsstaf op en loopt met het geld naar zijn baas. Die is blij, maar Raimon blijft piekeren. Hij krijgt warm eten, hij krijgt er zelfs verdunde wijn bij, het maakt hem niet blij. Het wordt avond, hij gaat slapen in zijn schuurtje. Een berg stro in de hoek is zijn bed, het is vers stro, er zitten geen vlooien in, dat komt nog wel. Raimon is gewend aan vuil en armoede, dat is voor hem gewoon. Hij ligt op het stro en kijkt naar de donkere ruimte boven hem. Die Bertrand zit gevangen, zou hij eten gekregen hebben?

Ineens weet hij wat hij moet doen. Bertrand heeft brood nodig, net als die man een jaar geleden. Raimon staat op, trekt in het donker zijn kleren aan en steelt brood uit de keuken van zijn baas.

Die zal morgen wel weer schelden op ‘die vuile dieven, die 's nachts je brood stelen’. Raimon vindt dat niet erg, het gaat nu om Bertrand. Hij is ook nieuwsgierig. Waarom is die man opgepakt? Wie eenmaal in de ondergrondse cellen van de inquisiteur zit komt daar nooit levend uit.

De man vorig jaar heeft het wel overleefd, in de eerste plaats omdat iedereen dacht dat er een echt wonder was gebeurd. Er was overal verteld dat een engel elke nacht brood bracht.

Raimon grijnst, een engel, een leerling-zadelmaker zul je bedoelen. Verder was het de inquisiteur duidelijk geworden dat de beschuldiging alleen maar gedaan was door iemand die ruzie had met het slachtoffer. Zo liep het allemaal nog goed af.

Maar nu? Raimon sluipt door de stille straatjes van het armelijke voorstadje, hij moet ongezien buiten komen. Dat is niet zo moeilijk, het is een donkere nacht, geen maan, wel wat licht van sterren. Hij sluipt naar de houten ompaling van hun stadje en komt zo moeiteloos buiten door een heel smalle opening. Langs de houten palissade sluipt hij naar de eigenlijke stad. Daar is tussen twee poorten een opening die toegang geeft tot de cellen van de inquisitie. Er zijn stevige ijzeren spijlen in die opening, maar daar kan Raimon wel tussen door glijden. Het is er erg donker, op de tast vindt hij de opening, hier is niets te zien. Hij voelt de kille luchtstroom uit de kelders komen, dan probeert hij tussen de spijlen door te komen. Vorig jaar lukte dat moeiteloos, nu gaat het niet meer.

Hij is gegroeid.

Dat is een tegenvaller. Raimon laat het zware brood op de grond zakken en denkt na. Hij moet die spijlen iets uit elkaar buigen, dan kan hij er wel door. Er staan bomen een eindje verderop. Raimon zoekt daar een stevige tak, gaat ermee naar het gat met de spijlen en begint te duwen. De tak kraakt, hij duwt nog harder, de spijlen wijken een beetje, de tak breekt. Raimon probeert de opening. Nu kan hij er wel door, het is krap, maar hij kan erdoor. Hij staat in het vochtige, muffe gangetje dat langs de cellen voert. Hij pakt het brood dat nog buiten ligt en gaat op zoek

naar Bertrand.

Zachtjes roept hij: ‘Bertrand, waar ben je?’

Uit een van de verste cellen klinkt: ‘Hier!’

Raimon gaat erheen en herkent in de duisternis de oude pelgrim niet. Hier beneden is helemaal niets te zien. Wel herkent hij de stem van de oude man. Hij schuift het brood in het hol van de pelgrim. Die begint meteen te eten, Raimon wacht even en vraagt dan: ‘Waarom zit je hier?’

‘Dat weet ik zelf niet,’ zegt Bertrand met volle mond. ‘Ik denk dat iemand ons gesprek heeft gehoord, ik was nogal kritisch over de kerk en zo, dat kan de reden zijn dat ik nu hier zit. Verraders zijn overal.’

‘Je bent toch een goede katholiek,’ fluistert Raimon.

Bertrand lacht zachtjes. ‘Dat lijk ik wel, de werkelijkheid is anders. Ik had niet zo onvoorzichtig moeten zijn. Tot nu toe is alles goed gegaan en nu ben ik gevangen. Luister, Raimon, jij kunt mij helpen. Hoe kon je hier komen? Alles is toch op slot.’

‘Ik kom van buiten de muur, daar is een opening waar ik door kan.’ Raimon zegt het heel eenvoudig, maar hij is wel trots op zijn daad.

‘Je bent een slimme jongen,’ zegt Bertrand. ‘Help mij. Ik moet een boek naar Monségur brengen, neem dat boek mee, als ik vrij ben haal ik het bij je op.’

‘Naar Monségur?’ herhaalt Raimon verbaasd. ‘Dat is een hoge berg, ver weg.’

‘Je bent goed op de hoogte,’ zegt Bertrand. ‘Ja, daar moet het naar toe, het is een heilig boek van de Katharen. Ik heb het gered toen de Fransen al onze boeken gingen verbranden. Het moet in veiligheid gebracht worden, ik wil dat doen. Wat me nu overkomt is vervelend, zodra ik vrij ben ga ik verder. Pas jij intussen op dit boek.’ Hij geeft Raimon een klein pakje. ‘Verberg het goed, het is veel waard, maar het is ook gevaarlijk. Als ze het ooit bij je vinden word je levend verbrand, wees voorzichtig.’

Raimon steekt het pakje onder zijn kleren en zegt: ‘Ik zal er goed op passen, kom het maar gauw halen. Hebben ze je geen pijn

gedaan?' Bertrand lacht zachtjes. 'Nee, nog niet, ze beginnen altijd heel vriendelijk. Als ik nu de namen zou noemen van mensen die ik goed ken en die aan onze kant staan, zou ik al vrij zijn. Dat is het verraderlijke, jongen. Mensen worden bang als ze hier zijn, om hun eigen huid te redden verraden ze anderen.'

In het donker knikt Raimon, hij heeft dat wel vaker gehoord.

'Ga nu snel weg, breng het boek in veiligheid. Bedankt voor het brood, het is het eerste wat ik vandaag te eten kreeg.'

Ze nemen afscheid. Raimon sluipt door de gang naar het raam met de spijlen. In de cellen waar hij langs komt kreunen mensen, die zijn zeker geslagen door de beulsknechten van de inquisitie. Een jaar geleden heeft Raimon allerlei vreselijke dingen gezien. Hij loopt snel door, legt het boek buiten en wringt zich tussen de spijlen, het lukt, hij is weer buiten. Hij pakt het boek op en gaat in de duisternis terug naar zijn schuurtje. Hij verstopt het boek onder het stro, daar zal niemand het vinden, dan gaat hij slapen. Morgen moet hij weer vroeg op, dan wacht de zadelmakerij met die afschuwelijke stank van leer.

2 De opdracht

De baas is echt kwaad de volgende morgen, alweer brood gestolen. Hij wil het gat in de muur dichtmaken, maar dat heeft niet veel zin in dit soort huizen. Ze zijn gemaakt van takken en stukken boomstam afgesmeerd met een laag klei, daar stoot je zo doorheen. Raimon werkt langzaam aan een zadel. De baas maakt het gat toch zo goed mogelijk dicht. Na een paar uur komt hij mopperend in de werkplaats. ‘Ik zou een hond moeten nemen,’ bromt hij. Raimon denkt: Dat doe je toch niet, je hebt een hekel aan honden. De baas kijkt naar zijn werk en zegt zelfs dat Raimon het goed doet. De jongen is verbaasd, dat is nog nooit gebeurd.

Ze werken samen verder, ze eten samen en zwijgen, zo gaat het alle dagen. De baas praat niet graag, hij werkt liever.

Raimon moet net zo worden als hij. Dat valt niet mee, Raimon praat graag, hij wilt altijd bij mensen zijn, veel horen en overal over meepraten. In deze werkplaats kan dat niet, hier heerst de stilte.

In het begin van de middag mag Raimon naar de stad. Er is een mooi dameszadel dat hij bij een van de rijke kooplieden moet brengen. ‘En gelijk betalen,’ zegt de baas dreigend. ‘Je gaat niet weg voor ze betaald hebben.’

Raimon pakt het zadel en gaat de stad in. Door de poort waar gisteren de pelgrim opgepakt werd, komt hij op het ruime plein bij de kerk. Daar staat een groepje vrouwen te praten. Raimon vangt iets op over ‘Bonhomme in de kerker van de inquisitie’. Hij weet dat een bonhomme, een goede man, een priester is van de Katharen. Zo iemand leeft heel eenvoudig, eet geen vlees, maakt nooit een beest of mens dood. Zo'n bonhomme kan stervenden het consolamentum geven, de laatste troost voor je naar de hemel gaat. Die bonhommes preken op verborgen plekjes. Door de ver-

volging reizen ze in allerlei vermommingen door het land, ze mogen niet herkend worden, want de inquisitie zet ze allemaal op de brandstapel. Wat dat betekent weet Raimon wel, het is hier ook al een paar keer gebeurd. Ze moeten wel helse pijnen lijden, maar de meesten schreeuwen niet. Ze stappen zwijgend of zingend op het hout en laten zich levend verbranden. Een handeling des geloofs, een auto-da-fe noemen de mensen van de kerk dat. Raimon begrijpt daar niets van, hoe kan een kerk nu willens en wetens mensen doodmaken? Hij legt het zadel neer en kijkt geïnteresseerd naar wat uitgestalde lappen, zo kan hij de vrouwen verstaan.

‘Het is een echte bonhomme,’ zegt een jonge vrouw. ‘Ik heb hem een paar dagen geleden nog horen preken in de schuur van een boer hier in de buurt.’

‘Herkende je hem?’ vraagt een andere vrouw.

‘Ik stond vlak naast hem toen ze hem beetgrepen,’ zegt de jonge vrouw. ‘Het was diezelfde man, hij had ook zo'n lange baard en hij was oud.’

Een van de vrouwen ziet dat Raimon luistert. Ze stoot de anderen aan, ‘Hij staat ons af te luisteren.’

‘Dat is Raimon, die verraadt ons niet,’ zegt een ander geruststellend. Raimon komt bij de vrouwen staan en hoort heel het gefluisterde gesprek. ‘Als ze doorkrijgen wat voor man dat is, komt hij er nooit meer uit,’ zegt een oudere vrouw. De anderen knikken, ze kijken ernstig, het ziet er niet goed uit voor die bonhomme. ‘Was hij gekleed als pelgrim?’ vraagt Raimon. ‘Dat zul jij niet weten,’ zegt de jonge vrouw. ‘Je kwam zelf met hem naar de poort toe.’

‘Ik wist niet dat het een bonhomme was,’ zegt Raimon een beetje verlegen. ‘Nee, daar lopen ze niet mee te koop,’ zegt de jonge vrouw schamper. ‘We moeten proberen hem te bevrijden,’ vervolgt ze. Een andere oude vrouw lacht. ‘Iemand bevrijden uit “de muur”, dat lukt je nooit, wie daar zit komt er nooit meer uit.’ Raimon weet dat de gevangenis van de inquisitie ‘de muur’ heet. Hij staat op het punt de vrouwen te vertellen over de geheime

ingang, waar hij door kan, maar hij doet het niet. Dat moet zijn persoonlijke geheim blijven.

'Het kan wél,' zegt de jonge vrouw fel. 'We gaan met elkaar naar de inquisiteur, daar maken we een heleboel kabaal en we zeggen dat die pelgrim mijn oom is, een goede katholiek. We zweren dat het de waarheid is, dan moeten ze hem wel vrijlaten.' De meeste vrouwen vinden dit maar een dwaas plan, ze lopen hoofdschuddend door. Vijf jonge vrouwen blijven achter, zij willen de jonge Suzanne helpen. Raimon weet nu wat Bertrand echt is. Zal het de vrouwen lukken hem vrij te krijgen?

Suzanne en haar vriendinnen gaan naar het huis waar de inquisiteur is. Daar beginnen ze luid te jammeren. Raimon is er bij, hij wil niets missen. 'Hij heet Bertrand,' zegt hij tegen Suzanne. 'Laat oom vrij,' schreeuwt Suzanne. Ze huilt echt, ook de andere vrouwen huilen en krijsen. Raimon ziet de deur opengaan, de vrouwen dringen meteen naar binnen, ze duwen de verbaasde portier opzij en lopen naar het kantoor van de inquisiteur. Ze hebben geluk, hij is er. Vanuit de hal voor het kantoor ziet Raimon alles, er komen meer mensen binnen, het wordt vol in de hal. Suzanne schreeuwt weer: 'Laat oom Bertrand vrij, hij is een goed katholiek.' Ze valt op haar knieën voor de priester, omklemt zijn knieën en huilt hartverscheurend. Ook de andere vrouwen knielen, schreeuwen en huilen.

De inquisiteur kijkt koel op hen neer. Hij is gekleed in een ruime mantel, gemaakt van de beste wol. Hij heeft die middag goed gegeten, met de beste wijn. Zijn hoofd is nog niet al te helder. Het geschreeuw van die vrouwen ergert hem. Waarom heeft de portier dat volk niet buiten de deur gehouden?

Hij heft zijn hand op, de vrouwen kijken hem verwachtingsvol aan, enkelen snikken nog na, het wordt stil, ook in de hal volgen de mensen gespannen wat daar binnen gebeurt.

'U beweert dat de gevangene van gisteren uw oom is?'

'Ja, ja!' schreeuwt Suzanne. 'Mijn oom, een goede katholiek, hij is als pelgrim hier gekomen.'

'Iedereen kan zich als pelgrim verkleden,' zegt de inquisiteur

kil. ‘Kleding zegt niets. Of iemand een goede katholiek is maken wij hier zelf wel uit.’ Hij roept een secretaris. ‘Noteer de namen van deze vrouwen, we zullen ze oproepen als het ons schikt.’ Van de jammerende vrouwen glipt er een de gang in, zij heeft haar naam liever niet bij de inquisitie in het boek. Ze bereikt ongezien de deur en verdwijnt. Van de anderen wordt de naam genoteerd en waar ze wonen. Dan kunnen ze gaan. Hun poging Bertrand te bevrijden is mislukt.

Raimon loopt naar buiten met veel andere mensen, hij gaat het zadel wegbrengen. Daardoor hoort hij niet hoe Suzanne buiten door de andere vrouwen fel aangevallen wordt. Nu staan hun namen bij de inquisiteur in het boek. Daar kan allerlei onheil van komen.

Bij het huis van de koopman krijgt Raimon moeiteloos zijn geld, de baas kan tevreden zijn. De rest van die middag zit hij in de werkplaats. Hij denkt na over Bertrand. Zo'n bonhomme is een belangrijke man bij de Katharen, Raimon snapt nu ook waarom die edelman betaalde. Die twee kenden elkaar en een bonhomme mag je niets weigeren. Toch is Bertrand in groot gevaar. Kan hij hem niet bevrijden?

Die nacht glipt hij weer naar de stadsmuur waar hij in de gevangenis kan komen. Hij komt binnen en vindt Bertrand in hetzelfde hok. ‘Je kunt met mij vluchten,’ fluistert Raimon. Het is aardedonker in de gewelven van de gevangenis. Bertrand zegt zachtjes: ‘Dat is niet nodig, Raimon, ik kom hier wel uit. Als ik vlucht zullen ze me overal zoeken, dan ben ik nergens meer veilig. Laten ze me gewoon gaan, dan kan ik vrij rondlopen.’ Raimon vertelt wat Suzanne en haar vriendinnen gedaan hebben. Het lijkt wel of Bertrand er niet blij mee is. ‘Dat hadden ze niet moeten doen,’ zegt hij zachtjes. ‘Ik heb die Suzanne wel herkend, ze is een goede vrouw, maar dit was heel onverstandig. Nu staat haar naam in het boek en vroeg of laat moet ze bekennen wat ik echt ben.’

‘Ben je werkelijk een bonhomme?’ vraagt Raimon.

‘Gebruik dat woord nooit, jongen,’ zegt Bertrand. ‘Zelfs in deze

gevangenis zitten verraders. Ik ben wat jij daarnet zei, ik reis al jaren door het land. Het is steeds goed gegaan, tot gisteren.' Hij zucht. 'Heb jij het boek goed verstopt?'

'Ik slaap erop,' zegt Raimon. Dan horen ze in de verte een bewaker aankomen. De man heeft een kaarslantaarn in zijn hand. Raimon verstopt zich in een donkere hoek. Hij ziet dat de bewaker Bertrand uit zijn hok haalt. De inquisiteur wil met hem praten. Raimon sluipt naar de uitgang en komt weer buiten. Even later ligt hij op zijn bed, de ontsnapping is niet doorgegaan, jammer. Toch zal hij Bertrand blijven helpen.

Intussen zit Bertrand bij de dominicaner monnik die als inquisiteur beslist over leven en dood van velen.

Het gesprek verloopt heel rustig, maar het duurt tot ver in de nacht. De monnik vraagt of Bertrand weleens ketters heeft gezien. Bertrand houdt zich dom en zegt dat hij aan de mensen niet kan zien wat ze denken. Of hij ketters tegengekomen is, weet hij niet, volgens hem waren het allemaal goede katholieken.

'Bent u weleens bij een ketterse preek geweest?'

Bertrand kijkt verbaasd. 'Preken ketters? Dat wist ik niet.'

De inquisiteur kijkt boos naar Bertrand. 'Doe niet zo dom, man, je weet best wat ik bedoel. Vertel me maar eens wie je de laatste tijd gesproken hebt.' Bertrand noemt een heleboel namen, maar daar heeft de dominicaner monnik niets aan.

'Waar wilde u hier in de stad slapen?'

'Bij mijn nichtje Suzanne, die woont hier.'

De inquisiteur bromt. Hij geloofde niets van het verhaal van die vrouwen, maar wat hij nu hoort klopt wel. 'Waar woont ze?' vraagt hij.

'Dat weet ik niet,' zegt Bertrand. 'Ik was haar aan het zoeken. Sint-Gilles is niet zo'n grote stad, ik zou haar wel gevonden hebben. Helaas kwamen uw mannen en grepen mij ruw beet, ze sleurden me hierheen, ze lieten mij zelfs niet uitpraten.'

'Mijn helpers zijn er niet om te praten,' zegt de inquisiteur kortaf. 'U hebt hier voor de kerk met een kleine jongen zitten

praten, toen hebt u nogal krasse dingen gezegd.'

Bertrand doet alsof hij niet weet waar de monnik het over heeft, hij blijft heel dom reageren, maar de inquisiteur merkt best dat hij veel slimmer is.

Zo gaat het gesprek door tot ver in de nacht. Bertrand blijft waakzaam, maar twee of drie keer verspreekt hij zich, vergist zich en de inquisiteur noteert die foutjes. Dat komt later goed te pas. Hij heeft het vaste gevoel dat Bertrand zo'n Kathaarse priester is. Dat gedoe van die vrouwen heeft hem het gevoel gegeven dat hij een goede vangst gedaan heeft. Dit mannetje mag hem niet ontsnappen.

Hij laat Bertrand na het lange verhoor naar een hok brengen, dicht bij zijn kantoor. Die Kathaar heeft hij graag dichtbij.

Raimon blijft in gedachten bezig met de gevangene. Hij doet zijn werk, maar hij doet het zonder er bij na te denken, daardoor maakt hij fouten. De baas wordt kwaad, terecht dit keer en het scheelt weinig of het avondeten schiet er weer bij in.

Die nacht ligt Raimon wakker. Zal hij weer naar de gevangenis gaan? Hij wil het wel, maar hij aarzelt. Het is griezelig. Toen die bewaker gisteren kwam was hij echt bang, hij wil dat voor zichzelf niet weten, maar hij was wel bang op dat moment.

Toch staat hij midden in de nacht op en sluipt naar de gevangenis. Naar binnen komen lukt wel, maar daar is alles anders. De cellen zitten vol, er zijn die dag veel mensen opgepakt. Ze horen Raimon en roepen naar hem, dat hij daardoor in gevaar komt kan ze niets schelen. Hij komt bij het hok van Bertrand en daar zitten ook andere mensen.

Raimon snapt er niets van. 'Is Bertrand niet hier?' vraagt hij. Een oude man antwoordt: 'Die hebben ze boven opgesloten, die zit niet meer hier. Ze denken dat hij een bonhomme is, daarom hebben ze ons allemaal in dit hok gegooid.'

Raimon hoort bewakers aankomen, hij holt naar het raam en wringt zich zo snel hij kan door de spijlen. Het is maar net op tijd, hij rent naar de schaduw van de bomen en staat daar hijgend en angstig. Een bewaker met een lantaarn komt bij het raam, kijkt,

ziet niets en loopt weer weg.

Raimon komt terug in zijn schuurtje, hij is opgewonden en bang. Wat doen ze met Bertrand? Wat is er aan de hand in Sint-Gilles? Wat weet die inquisiteur?

Vele dagen achtereen zit Raimon in de werkplaats, hij doet zijn werk en denkt aan Bertrand. Was hij maar gevlucht die nacht, toen kon het nog. Zou hij door het raam kunnen? Het is een magere man, dat zou wel lukken. Als je leven in gevaar is, kun je veel. Raimon is gelukkig al een goede zadelmaker. Hij kan zijn werk doen en toch aan andere dingen denken. Het zijn saaie dagen, hij weet niet wat er in de stad gebeurt.

In de stad is alles in rep en roer, de inquisiteur slaat hard toe. Suzanne is opgepakt en haar vriendinnen ook. Een heeft bekend dat Bertrand een bonhomme is, zij wordt vrijgelaten. Ook de andere vriendinnen van Suzanne komen vrij. Zijzelf blijft in een eenzaam hok, ver onder de grond. Ze weigert te praten.

Bertrand wordt vele malen verhoord, hij voelt dat het net steeds strakker om hem sluit. Hij zit gevangen en zal hier niet meer uitkomen. Ze martelen hem, maar hij zegt niets.

De bewakers gooien hem terug in zijn hok en die nacht neemt hij een besluit: hij zal bekennen dat hij bonhomme is en er bij zeggen dat anderen niets met hem te maken hebben.

Zo gaat het de volgende ochtend. Bertrand staat voor de inquisiteur, alles doet pijn, zijn benen zijn kapotgeslagen. Zijn rug doet pijn, zijn armen wegen als lood, hij is een gebroken man. Toch staat Bertrand fier voor zijn vijand en zegt rustig: ‘Ik ben Kathaar, bonhomme zoals de mensen dat noemen. Alle anderen kunt u laten gaan, zij hebben hier niets mee te maken.’

De inquisiteur is blij, maar laat dat niet merken. ‘Wie wij vrijlaten maken wij zelf wel uit. Bent u bereid uw geloof af te zweren en terug te keren in de schoot van de heilige moederkerk?’

‘Nee,’ zegt Bertrand rustig.

‘Breng die man weg,’ zegt de inquisiteur.

Pas na vele dagen komt Raimon weer in de stad. Het is rond het middaguur, hij moet twee zadels bij het kantoor van de inquisiteur brengen. Eindelijk is hij buiten de werkplaats, eindelijk kan hij weer wat horen. In de stad is het stil. Mensen gaan schuw door de straten, angst heerst overal. Raimon hoort dat ‘die bonhomme’ bekend heeft en dat daarna veel mensen zijn vrijgelaten. Ook Suzanne is vrij.

Raimon slikt moeilijk. Bertrand heeft bekend, hij moet weten dat hij daarmee zijn doodvonnis getekend heeft. Iedereen weet dat. Raimon snapt die Katharen niet. Ze willen hun cultuur, hun wijze van leven veilig stellen en toch gaan ze zingend de brandstapel op. Somber komt hij bij het kantoor van de inquisiteur. Hier zit Bertrand ergens, onbereikbaar, reddeloos.

De portier doet iets heel doms, hij stuurt Raimon met zijn zadels naar de kamer waar de inquisiteur aan het eten is. De jongen komt binnen en knielt voor de deftig geklede priester. Hij ziet meteen dat de schoenen van de man van het beste leer gemaakt zijn. Zijn mantel moet heel duur zijn, die mooie wollen stof komt helemaal uit Engeland. Op de tafel staan allerlei heerlijke gerechten, zo'n monnik leeft niet in armoede. Er zijn ook twee jonge vrouwen, die drinken wijn en lachen naar de dominicaner monnik.

De inquisiteur is boos dat de portier Raimon zomaar doorgestuurd heeft. Hij zegt: ‘Zet die zadels neer, jongen, na het eten zal je betaald worden. Wacht maar in de hal.’

Raimon wacht.

De portier zit te dommelen in zijn hok, in de hal zijn allerlei deuren. Wat zou er achter die deuren zitten? Raimon is nieuwsgierig. Hij glipt naar de dichtstbijzijnde deur en doet die voorzichtig open. Een kille golf van stank komt hem tegemoet. Hierachter zijn de cellen in de onderaardse gangen van deze gevangenis. Raimon weet niet dat Bertrand daar ook ergens zit, wachtend op de dood. Hij doet de deur dicht en sluipt naar een deur in de hoek. Als hij die open doet kijkt hij verbaasd. Het lijkt wel een werkplaats. Wat een vreemde machines staan hier.

Ineens voelt hij de harde hand van de portier in zijn nek.

'Wat sta jij daar in de martelkamer te gluren, wat mot dat?' Raimon doet heel dom.

'Ik moet plassen, mijnheer, ik dacht dat dat hier kon.'

De portier duwt hem naar buiten. 'Zeiken doe je maar op straat, dat doen de varkens ook.'

Voor de vorm gaat Raimon maar even bij een muur staan en wacht verder buiten.

De martelkamer; wat een verschrikkelijke machines hebben ze daar staan. Hij heeft het maar heel even gezien, hij weet niet wat ze met al die apparaten doen, maar het is allemaal even erg. Zou Bertrand daar ook geweest zijn? Raimon weet het niet.

Hij krijgt na ruim een uur zijn geld en komt ermee bij zijn baas. Die is tevreden, het gaat goed, hij werkt hard en verdient geld, daar gaat het maar om. 'Volgende week gaan ze ketters verbranden,' zegt de baas. Het lijkt wel of hij het leuk vindt. 'Dan komen er veel mensen in de stad, we kunnen wel met zadels op de markt gaan staan.'

Een week later is het zover.

De officiële ketterverbranding zal plaatsvinden. Buiten de stad is een grote brandstapel gemaakt, de laatste bomen die nog over waren van het grote bos zijn ervoor omgehakt. Er komen enorm veel mensen naar Sint-Gilles, zo'n auto-da-fe* zie je niet elke dag.

De baas van Raimon is op de markt met zijn zadels, hij doet goede zaken.

Raimon mag wel buiten de stad gaan kijken. Dat doet hij, al is hij diep in zijn hart bang voor wat hij gaat zien. Hij heeft vaker ketterverbrandingen gezien, maar toen waren het onbekenden, nu is Bertrand erbij. Hij heeft maar zo kort met Bertrand gepraat, toch is het net of hij hem al veel langer kent. Het is een goede vriend.

Op een groot podium tegenover de brandstapel zitten de gasten

* *Auto-da-fe*: ketterverbranding

van de inquisiteur. Het stadsbestuur en heel veel geestelijken, van alle kanten zijn ze gekomen. Iedereen die een of andere functie heeft moet hier bij zijn, kom je niet, dan ben je al verdacht. Het podium is vol, al die deftige heren groeten elkaar ernstig, het is een plechtige dag.

Raimon staat op een laag heuveltje een eindje verderop. Beneden hem stroomt het veld vol mensen, de hele stad komt kijken. Nieuwsgierigheid, sensatie en je duidelijk laten zien, dat speelt allemaal mee. De verschillende ceremoniële handelingen kan Raimon niet volgen, hij staat te ver weg. Hij ziet de rij veroordeelden komen, zeven zijn het, vijf mannen en twee vrouwen.

Bij de mannen strompelt Bertrand mee.

Er is een lange rij mensen die vooraan moeten kijken naar de ketterverbranding, zij blijven leven, maar ze moeten wel heel goed weten waar ketterij toe leidt. De meesten van die mensen zullen hun hele leven of heel veel jaren in de 'muur' opgesloten blijven. Van alle veroordeelden wordt het huis afgebroken en men verkoopt hun bezittingen. Niemand mag hun naam nog noemen, ze zijn dood voor de wereld.

De veroordeelden worden de brandstapel opgedreven. Bertrand probeert te zingen, het lukt niet meer. De andere veroordeelden zijn stil, slechts één man jammert en roept. Dan gaat het heel snel. Een man steekt de houtstapel aan, rook kringelt omhoog. De veroordeelden hoesten, ze stikken bijna in de rook. Dan bereiken de vlammen hen. Er zijn er die schreeuwen van pijn. De vlammen laaien hoger op. Dan klinkt dwars door rook en vuur de stem van Bertrand:

'Raimon, breng de schat in veiligheid!'

Luid en duidelijk klinkt het, weerkaatst door de stadsmuur. Raimon hoort het, het is alsof een stem uit de hemel hem de opdracht geeft. Mensen kijken wie er bedoeld wordt, ze zien de eenzame jongen op het heuveltje. Die zal hij toch niet bedoelen? Dat is nog maar een kind.

Het schouwspel voor hen trekt alle aandacht. De woorden van Bertrand vergeet men. Na een uur is alles voorbij, de gasten van

de inquisiteur gaan samen eten en de mensen lopen de stad in. Op de brandstapel smeulen de resten van wat eens mensen waren. Raimon gaat naar de markt. Daar is zijn baas, hij praat met twee vreemde kerels.

‘Jouw knechtje heet toch Raimon?’

‘Ja,’ zegt de baas.

‘Hij moet van die ketter een schat wegbrengen, je moet maar goed op hem letten.’

‘Er zijn er zoveel die Raimon heten,’ bromt de baas. ‘Kom mee, jongen, we gaan naar huis.’

Die avond kan Raimon niet slapen. Hij heeft een opdracht, wat moet hij daarmee doen? Naar Monségur lopen? Hij kent de weg niet, het is heel ver en de reis is gevaarlijk. Toch heeft Bertrand hem die opdracht gegeven.

Laat in de nacht staat Raimon op. Hij doet zijn kleren in een zacht-leren zak, verstopt het boek eronderin en gaat naar buiten. Hij ziet aan de horizon al een streep licht, daar is het oosten, hij moet naar het westen.

Vanaf de stad ziet hij een weg die kant uit gaan, hij loopt erheen en begint de lange reis naar het verre Monségur.

3 Moeder Alice

De zon komt op, het wordt een mooie zomerdag. Raimon loopt, met de tas aan zijn schouder. De tas is niet zwaar, het boek zit erin, twee schone hemden, een lap die overal voor kan dienen en een gescheurde mantel. Hij loopt op dunne leren schoenen, zoals ze in de werkplaats dragen. Voor een wandeling door de stad zijn die schoenen goed, nu krijgt Raimon al na een uur pijn in zijn voeten. De weg is vol mul zand, dat loopt moeilijk, er liggen stenen tussen het zand. Hij stoot een paar maal tegen zulke stenen, de dunne schoenen helpen dan niet.

De zon wordt warmer en de tas voelt steeds zwaarder. Raimon probeert het aan zijn andere schouder, dat helpt even, maar na een kwartier is de tas weer even zwaar. Hij stoot zijn rechtervoet hard tegen een puntige steen, dat doet zeer. In de schaduw van een struik gaat Raimon zitten, hij doet de schoen uit en ziet bloed. Hij huilt.

Hij is helemaal alleen, om hem heen het wijde land, ver weg de zee, een eindje boven de horizon de felle zon. Straks zal het op deze zandweg verschrikkelijk heet zijn, hij heeft honger en dorst.

Raimon kijkt naar de bloedende voet, hij pakt de lap uit zijn tas en veegt het bloed weg, maar er komt steeds weer nieuw bloed uit de wond.

Daar zit hij, eenzaam aan de kant van een verlaten weg in het stille land bij Sint-Gilles.

Waarom ben ik hieraan begonnen? denkt Raimon. Bij mijn baas had ik nu eten en drinken gekregen, in de werkplaats krijg je geen kapotte voeten.

Het lijkt wel of het huis waar hij zo graag weg wilde nu het paradijs op aarde is.

Vanuit Sint-Gilles nadert een stofwolk; een ruiter. Raimon

heeft al veel gehoord over rovers en gevaren onderweg. Hij kruipt dieper onder de struik en wacht. De stofwolk komt dichterbij. Raimon ziet de ruiter tussen de takken door, het is een dominicaner monnik. Dat moet een van die kerels zijn die op dat podium stonden. De man stuift langs de struiken zonder Raimon te zien. Die kruipt weer naar de weg, wat een stof, hij proeft zand, zand daalt neer op zijn kleren, op zijn gewonde voet. Hij voelt geen pijn meer en de voet bloedt ook niet meer.

Raimon kijkt ernaar en weer hoort hij die stem uit de hemel: ‘Breng de schat in veiligheid’. De schat, dat kan alleen het boek zijn, veiligheid is er voor Katharen in de burcht Monségur, daar moet hij heen. Raimon staat op, doet zijn schoenen aan, hangt zijn tas aan zijn schouder en loopt verder.

Het blijft een zware tocht.

De voet gaat weer steken, zijn andere voet doet pijn. Hij heeft wat gedronken bij een beekje, maar zijn maag is nog leeg en het is warm, drukkend warm.

Raimon komt in een gebied waar hij nog nooit geweest is. Hij is eigenlijk nog nooit buiten Sint-Gilles gekomen, alles is vreemd voor hem. Waar hij nu loopt is de weg smal, aan weerskanten is water met allerlei vreemde planten en er lopen roze vogels op hoge, dunne poten. Aan de kant van de weg is een oude man bezig met visnetten.

‘Wat zijn dat voor vogels?’ vraagt Raimon. De man kijkt verbaasd.

‘Weet je dat niet? Dat zijn flamingo's. Kom jij niet uit deze streek?’

‘Ik kom uit Sint-Gilles,’ zegt Raimon.

De oude man bromt iets en gaat verder met zijn netten. Raimon wil doorlopen, dan zegt de man ineens: ‘Wees voorzichtig, jongen, dit is een moeras, ga niet van de weg af, want dan zak je weg en niemand kan je redden.’

Raimon kijkt rond, moeras? Hij heeft daar wel verhalen over gehoord. Hij moet hier doorheen zijn voor het donker wordt, hier

is het gevaarlijk. ‘Is dat moeras groot?’ vraagt hij zacht.

De oude man kijkt op en wijst naar een kerktorentje aan de horizon.

‘Bij dat dorp is weer een normale weg, ga daar maar heen, dit pad volgen en je komt er vanzelf.’

Dat doet Raimon. Hij loopt over het smalle dijkje door het moeras, hij ziet de flamingo's. Nu weet hij wel wat dat voor vogels zijn, soms vliegen ze over Sint-Gilles, hoog in de lucht. Op sommige plaatsen zijn grote stukken water, met hoog riet en mooie bloemen, op andere plekken lijkt het wel vast land. Je zou er zo op lopen, hij doet het niet, hij blijft op de weg.

De zon is nu echt heet, er is hier geen schaduw, er groeien geen bomen. Raimon strompelt verder, zijn voeten doen pijn, de tas is zwaar en onhandig. Reizen is pijn en ellende.

De kerktoren is ver weg en blijft ver weg. De weg kronkelt door het moeras, er komt geen eind aan.

Op het heetst van de dag bereikt Raimon het dorpje, het zijn hooguit vijftien huizen rond een kleine kerk. Alleen de kerk is van steen, de huizen zijn van takken met opgesmeerde klei en riet op het dak. Raimon loopt het kleine dorp in. Hij weet niet wat hij doen moet, verder gaan? Alles doet hem zeer en hij heeft honger.

Midden in het dorp is een wasplaats bij een beekje, daar zijn drie vrouwen aan het werk. Ze zien Raimon en praten over hem. Een van de vrouwen is groter dan de anderen. Ze gaat rechtop staan en zegt: ‘Dat kind is helemaal uitgeput, die kan zo niet verder reizen.’ De anderen knikken.

‘Je hebt gelijk, Alice, dat kind heeft rust nodig, bij mij is het huis te vol en ik kan hem niet erbij hebben,’ zegt een van de vrouwen.

‘Ik ook niet,’ zegt de ander.

‘Hij kan bij mij uitrusten,’ zegt Alice rustig. ‘Ik ben weduwe, bij mij is wel plaats.’ Dat hadden de andere vrouwen ook al gedacht, ze gaan door met hun was.

Alice stapt naar Raimon toe en neemt hem zijn tas af. ‘Hoe heet je?’ vraagt ze.

‘Ik heet Raimon, ik kom uit Sint-Gilles.’

‘Ben je dat hele eind komen lopen? Laat me dan eerst je voeten maar eens zien.’ Ze neemt Raimon mee naar het beekje, daar gaan de schoenen uit, ze steekt de gewonde voeten zo in het koele water van de beek.

Wat een heerlijk gevoel, eerst doet het even pijn, dan tintelt het aan alle kanten. Raimon ligt stil op de kant, uitgeput.

De beide andere vrouwen komen kijken. Ze schudden hun hoofd. Zo'n kind, wat ziet hij eruit, denken ze. Een zegt tegen Raimon: ‘Moeder Alice zal wel voor je zorgen, je bent in goede handen.’

De voeten worden zorgvuldig gewassen en daarna doet moeder Alice iets wat Raimon helemaal niet verwacht: ze tilt hem op alsof hij een klein kind is en draagt hem naar een huisje naast de kerk. De tas legt ze op hem. Hij klemt die tas stevig vast, daar zit het boek in. Dat had hij nooit uit handen mogen geven.

In het huisje legt ze Raimon op een zacht bed. Hij sluit zijn ogen, wat is dat heerlijk. Hij ligt en wordt verzorgd als een klein kind. Moeder Alice verbindt de gewonde voeten, ze doet een pakket kruiden op de voetzool en wikkelt er een schone lap omheen. Dan steekt ze Raimon een stuk brood toe. Hij hapt er gulzig in. De vrouw lacht. ‘Heb je zo'n honger, Raimon? Wil je wat drinken?’ Ze wacht het antwoord niet af, ze gaat naast Raimon zitten en pakt een kan witte wijn. Zure wijn, fris en helder. Raimon leunt als een klein kind tegen moeder Alice, het is alsof zijn eigen moeder uit de hemel naar beneden gekomen is om hem te verzorgen.

‘Zo, en nu eerst maar slapen,’ zegt moeder Alice. Zij beslist, en Raimon vindt dat prima, hij vertrouwt haar. Hij sluit zijn ogen en slaapt.

De zon is al bijna onder als hij wakker wordt. Raimon gaat rechtop zitten en kijkt rond. Waar is hij? Wat is dit voor huisje? Dan komt moeder Alice binnen en Raimon weet het weer, hij is in het dorp aan de horizon en die vrouw zorgt voor hem.

Ze lacht naar hem en zegt: ‘Zo, is mijnheer wakker? Nu wil je zeker wel wat eten?’ Raimon knikt gretig. ‘Graag, moeder Alice, ik

heb honger.’ Hij wil van het bed komen, maar wat zit daar aan zijn voeten? Verband en daarbinnen voelt hij iets geks. Hij kijkt er verbaasd naar. Moeder Alice lacht. ‘Nooit een verband gezien? Je voeten zijn stuk, die moeten rust hebben. Je kunt hier blijven, ik zorg dat je weer kunt lopen. Over een week kun je verder gaan.’

Raimon vindt alles best, hij ziet dat moeder Alice een pan eten binnenbrengt. Hij mag, zittend op het bed, twee, drie borden dikke soep eten.

‘Je komt uit Sint-Gilles?’

Raimon knikt en schrokt verder.

‘Weten je vader en moeder dat je op reis bent?’

Nu moet Raimon wel even ophouden met eten. ‘Mijn vader en moeder zijn dood, ik werk bij een zadelmaker.’ Dat laatste zegt hij zo dat de vrouw allang begrijpt wat hij bedoelt. ‘Je bent een weeskind en je hebt een vervelende baas.’ Raimon knikt, zijn mond is vol. ‘En nu ben je weggelopen.’

Raimon houdt op met eten en zegt: ‘Ik heb een opdracht.’ Hij pakt het boek uit de tas. ‘Dit is mij gegeven door een bonhomme, het moet naar Monségur, die man is verbrand, ik moet zijn werk afmaken.’ Ze kijken naar het boek, maar ze kunnen allebei niet lezen.

Bij stukjes en beetjes komt het hele verhaal eruit. Raimon vertrouwt moeder Alice en vertelt haar alles. Ze kijkt hem aan en vraagt: ‘Is het niet vreemd dat die man alleen reisde? Bonhommes gaan meestal met z'n tweeën op reis, ook als het vrouwen zijn.’ Raimon kijkt haar verbaasd aan.

‘Een vrouw bonhomme, dat kan toch niet. Het betekent “goede man”, dan is het geen vrouw.’ Moeder Alice lacht.

‘Bonhomme is zomaar een woord. Bij die mensen kunnen ook vrouwen priester zijn. Eigenlijk moet je die mensen de “volmaakten” noemen, zij leven helemaal volgens het evangelie, zij komen zeker in de hemel. Ze eten geen vlees, ze doden niemand, ook geen beesten, ze helpen iedereen die hen nodig heeft, ze zijn volmaakt.’

Dat is allemaal nieuw voor Raimon. Hij weet zo weinig van

Katharen. ‘Toch was Bertrand een bonhomme,’ zegt hij. ‘Hij wilde niet eens vluchten toen dat kon en ze hebben hem verbrand.’

‘Dat is helaas het beste bewijs,’ lacht moeder Alice. ‘En nu gaat mijn Raimon weer slapen.’ Raimon kijkt wat benauwd. ‘Ik moet zo nodig,’ zegt hij. Zijn goede verzorgster lacht. ‘Hoe kon ik dat vergeten, het lichaam heeft zijn eigen wensen.’ Ze tilt Raimon moeiteloos op en zet hem achter het huis op een soort ton. Ze veegt hem schoon met plukken hooi en legt hem weer op bed. ‘Vandaag en morgen mag je nog niet op je voeten staan, dat moet eerst dichtgroeien. Tot die tijd zal ik je moeten tillen, je bent wel zwaar, hoor.’

Diezelfde avond zit de baas van Raimon in een herberg. Dat doet hij niet vaak, maar vandaag is er zoveel gebeurd. Het begon al 's ochtends. Hij riep die jongen en kreeg geen antwoord, boos stapte hij het schuurtje in en wat zag hij? Geen Raimon, erger nog, die snotaap had zijn mooiste tas meegenomen! De zadelmaker was in de stad gaan vragen, niemand had Raimon gezien. Hij ging terug naar zijn werkplaats en daar stonden twee van die kerels van de inquisitie. Ze vroegen waar Raimon was. Hij antwoordde dat hij dat ook niet wist en toen werd hij zelf opgepakt. Ze brachten hem bij de inquisiteur, die leek heel boos. Hij vertelde precies wat er gebeurd was. Die monnik leek hem wel te geloven en hij mocht weer gaan.

Wat een dag. Zo heb je een knechtje waar je al die jaren voor gezorgd hebt, je leert zo'n kind een goed vak en ineens is hij weg en wordt nog gezocht door de inquisitie ook.

De zadelmaker neemt een grote beker wijn en raakt in gesprek met dezelfde mannen die hij gister op de markt sprak. Zij zijn zeer geïnteresseerd in zijn verhaal over Raimon, hij vertelt het allemaal nog eens en nog eens. Zij schenken zijn kan weer vol en de zadelmaker wordt steeds spraakzamer.

De mannen knikken elkaar toe en verdwijnen uit de herberg. Buiten kijken ze elkaar aan. ‘Dat jongetje is er vandoor met een

grote schat, die moeten wij hebben,' zegt een van de mannen. 'Die vent riep: "breng de schat in veiligheid", bij dat volk betekent dat: breng het naar Monségur, dat is hun enige veilige plaats. Wij gaan achter hem aan.'

De ander is het helemaal met hem eens, zij zullen Raimon achtervolgen en hem beroven.

Deze dag begint hun achtervolging met een tegenslag: de stadspoorten zijn al dicht en er mag niemand meer de stad uit. De dag daarna hebben ze alweer pech. Bij de poort worden ze tegengehouden. Een koopman beschuldigt hen van bedrog. Het duurt een week voor die zaak uitgezocht is, dan kunnen ze pas aan hun achtervolging beginnen.

Intussen is Raimon alweer helemaal opgeknapt. Moeder Alice heeft zijn voeten laten genezen, dat ging snel. Hij is uitgerust en heeft elke dag genoeg te eten. Ze maken hem klaar voor zijn lange reis, dat duurt dagen. De tas wordt veranderd, Raimon kan hem nu op zijn rug hangen, voor het boek komt er een aparte schuilplaats onder in de tas. Nu blijkt hoe handig Raimon met leer kan werken. De schoenen krijgen een steviger zool en de kleren van Raimon worden gewassen. Moeder Alice geeft hem hemden van haar overleden man en een betere mantel. Dat maakt de tas wel zwaarder, maar dat geeft nu niet meer, die tas hangt op de rug van de reiziger.

Raimon loopt door het dorp en praat met iedereen. Hij mag niet meer over zijn geheime opdracht praten, hij moet zeggen dat hij op weg is naar een nieuwe baas in Montpellier, dat is veiliger. De mensen vinden Raimon aardig, moeder Alice zorgt dag en nacht voor hem, Raimon is gelukkig.

Dat geluk duurt niet lang, hij moet verder. Hij is uitgerust, zijn voeten zijn heel, zijn tas met alles wat daar bij hoort is nu in orde, hij kan verder. Hoe ver het is daar heeft hij geen idee van, voorlopig moet hij naar de stad Montpellier, daar kan hij naar 'tante Marie' gaan, die woont naast een zadelmaker. Bij die zadelmaker kan hij wat geld verdienen om verder te reizen. Moeder Alice heeft

het allemaal heel praktisch geregeld voor Raimon. Hij hoeft nergens aan te denken.

Dan komt de dag van vertrek. Raimon is maar een week bij moeder Alice geweest, maar ze zijn veel van elkaar gaan houden. Zij ziet Raimon met spijt gaan, hij wil het liefst blijven. Toch moet hij verder, er is een opdracht die moet hij volbrengen.

Moeder Alice omhelst Raimon en zegt zacht: ‘Kom bij me terug, jongen, ook in dit dorp is werk voor een zadelmaker.’ Raimon belooft het en loopt het huisje uit. Op straat wuiven de mensen naar hem. ‘Doe je best bij je nieuwe baas,’ roept er een. Raimon lacht en loopt door, op weg naar zijn ‘nieuwe baas’.

Hij stapt flink door, het is een heel eind naar Montpellier en hij wil er vanavond al zijn. Het gaat fijn, de tas zit gemakkelijker en zijn schoenen zijn een stuk beter. Raimon kan de hele wereld wel aan, hij is vol goede moed. Een boek naar Monségur brengen, dat doe je toch even, dat is zo gebeurd.

Het wordt weer een warme dag, er komen heuvels en de weg is stoffig. Af en toe stuiven hem ruiters voorbij, hij zit van top tot teen onder het zand. Het is hier drukker. Wat zijn er veel mensen op weg. Hij ziet pelgrims, monniken, kooplieden met grote karren, ridders en zelfs vrouwen op zo'n mal dameszadel.

Raimon bekijkt al die zadels met een deskundig oog, ziet wat er niet goed aan is en loopt maar door.

Hij wordt moe, gaat bij een beek drinken, spoelt zijn gezicht schoon en eet het brood dat hij meegekregen heeft. Daardoor ziet hij niet de twee mannen uit Sint-Gilles die naar hem kijken. Ze zijn na een week op weg gegaan, een beetje mistroostig; die jongen heeft al zo'n voorsprong. Toch lokt de schat, ze willen proberen Raimon in te halen.

Ze lopen naar Montpellier en wat zien ze daar bij die beek? Dat is dat jongetje, in zijn tas zit de schat!

Ze kijken rond, er is niemand in de buurt. Ze rennen naar Raimon en een van de kerels grijpt hem beet. ‘Zo mannetje, en nu geef jij ons de schat, dan doen we je niets. Geef je hem niet, dan

verdrinken we je.' Raimon weet niet wat hem overkomt.

'Schat? Ik heb geen schat, ik heb helemaal geen geld.'

De man die hem beet heeft schudt hem ruw door elkaar. 'Onzin, die vent op de brandstapel riep dat je de schat in veiligheid moest brengen. Dat geld willen wij hebben.'

'Als u mij loslaat zal ik de schat laten zien,' zegt Raimon.

De man laat hem los en Raimon maakt rustig de tas leeg, hij legt de kleren op een stapel en laat zien dat er niets in verstopt zit. Dan pakt hij het boek. 'Dit is de schat waar die man het over had. Het is geen geld, het is een boek.'

De mannen zakken verbaasd op het gras. 'Een boek! En dat noemt zo'n vent een schat. Wat een idioot, een boek daar heb je niets aan, dat kunnen we niet eens lezen.'

Raimon stopt het boek weer weg en zegt rustig: 'Ik ook niet, ik breng het alleen maar weg, dat is mijn opdracht.'

Een van de rovers voelt nog of Raimon misschien geld verstopt heeft in zijn kleren, ook dat niet. Dan gaan ze scheldend en vloekend weg. Ze laten Raimon bij de beek zitten. Die neemt nog een flink stuk brood en drinkt het frisse water.

Na een half uur loopt hij verder.

De boeven ziet hij niet meer.

Hij ziet wel een monnik met een ezel. Die man is geslagen door twee rovers, zegt hij huilend. Raimon ziet hoe hard ze hem geraakt hebben. Zo had ik er bij kunnen liggen, denkt hij.

Raimon helpt de man op zijn ezeltje en loopt met de monnik mee. Wat ziet die man eruit. Hij is nog jong, dat kan Raimon wel zien. De rovers hebben hem vreselijk geslagen. Zijn ene oog zit helemaal dicht, onder het andere groeit een dikke, blauwgroene bult, zijn armen zijn kapot, zijn handen bloeden en hij kan haast niet op zijn ezeltje zitten.

'Had u veel geld bij u?' vraagt Raimon.

'De opbrengst van de grote collecte in Sint-Gilles,' zegt de monnik. Ondanks de pijn glimlacht hij zo'n beetje. 'Wat ik onder mijn mantel droeg hebben die boeven gestolen, wat hier onder het zadel zit hebben ze niet gevonden.'

De jonge monnik is daar trots op.

Raimon weet niet of die grote collecte bij de ketterverbranding is gehouden. Hij vraagt er niet naar, hij weet het liever niet.

Bij een volgend beekje verzorgt hij de monnik zo goed en zo kwaad als het gaat. Hij wast de bloedende wonden en dept met nat gras de bloeduitstortingen in het gezicht van de man. Daarna gaan ze verder, de monnik op het ezeltje, Raimon ernaast. Het is al avond als ze bij het klooster komen, dat een eindje buiten Montpellier ligt. Raimon wil doorlopen naar de stad, maar de monnik nodigt hem heel vriendelijk en nadrukkelijk uit in het klooster. Raimon denkt aan het boek in zijn tas, dat is goed opgeborgen, hij durft wel mee naar binnen.

Bij de portier schrikt men als ze de jonge monnik zien.

'Ik ben beroofd,' zegt hij. 'Deze barmhartige Samaritaan heeft me gered, dank zij hem ben ik hier levend.'

Raimon, de Samaritaan, wordt als een eregast ontvangen. Hij krijgt een kamertje in het gastenverblijf van dit benedictijnerklooster en die avond eet hij heel lekker. Hij komt ook in de kerk, waar de abt tijdens de preek zijn hulp aan de jonge monnik roemt. Raimon wordt er verlegen van, wat zijn die mannen aardig. Gek toch dat zij tegen die even aardige Katharen zo lelijk doen. Hij weet ook wel dat de inquisiteurs van een andere monnikenorde zijn, maar het is toch allemaal dezelfde kerk. In dit klooster wordt geen Frans gesproken, Raimon kan iedereen verstaan.

Die avond kan hij in zijn kleine kamertje heerlijk slapen. Wat een dag, afscheid van moeder Alice, de tocht over de heuvels, de rovers en tot slot die monnik. Reizen is toch spannender dan je zou denken. Raimon slaapt in, in zijn tas zit het Katharenboek. Een boek van de Katharen in een benedictijnerklooster, veiliger schuilplaats is er niet te bedenken.

4 Vertraging in Montpellier

De volgende dag mag Raimon in het klooster blijven, de monniken zijn nog steeds heel aardig voor hem. Hij zegt: ‘Ik ga naar mijn nieuwe baas in Montpellier, ik moet nog een heleboel leren.’ Dat klinkt zo braaf, de monniken zijn helemaal vertederd. Raimon gaat naar de monnik in de ziekenzaal, die kan alweer lachen. Hij groet de man en verlaat het klooster, nagewuifd door de portier.

Hij loopt naar Montpellier, dat is niet ver meer.

Het is daar druk, van alle kanten komen karren met koopwaar. Allerlei mensen lopen tussen die karren door. De weg is hier breed, het is een stoffige zandweg, iedereen zoekt voor zijn kar wat stevige grond en zo wordt de weg steeds breder. Als het gaat regenen wordt dit een enorme modderpoel, nu is het mooi weer, nu is er alleen maar stof.

Raimon komt bij een stadspoort en vraagt daar een stadswacht of hier ergens een ‘tante Marie’ woont naast een zadelmaker. De man kijkt hem achterdochtig aan. ‘Hoor jij ook bij dat volk,’ bromt hij. ‘Ze woont in dat straatje daar, bij de muur.’

Het is een smalle straat vol afval en stinkende rommel. De zadelmakerswerkplaats kan Raimon al op een afstand ruiken, dat is een bekende geur. Honden vechten grommend om eetbaar afval, varkens gaan tevreden knorrend door het steegje. Het is het gewone beeld van armoe en vuiligheid.

Raimon vindt het huis naast de werkplaats, er staat een oude vrouw bij de deur.

‘Bent u tante Marie?’ vraagt Raimon.

De vrouw kijkt hem aan, kijkt links en rechts in de straat en knikt dan zwijgend.

‘Ik breng u de groeten van moeder Alice, zij zei dat ik naar u toe

moest gaan.' Het gezicht van de oude vrouw wordt veel vriendelijker.

'Mijn nichtje Alice! Kom je daar vandaan? Kom binnen, jongen, en vertel me hoe het met haar gaat.' Raimon volgt haar het armoedige huisje in. Het is tegen de stadsmuur gebouwd, het is er vochtig, zelfs op deze warme dag.

Raimon vertelt tante Marie alles wat hij beleefd heeft. Moeder Alice had hem dat aangeraden. De oude vrouw luistert geduldig en als het verhaal uit is zegt ze: 'Je hebt al heel wat meegemaakt. Je wilt dat boek naar Monségur brengen. Ik zal je daarbij helpen. Maar één ding bevalt me niet: er zijn veel te veel mensen die weten dat jij met dat boek loopt.'

'De monniken weten niets,' zegt Raimon trots.

'Nee, maar die rovers kunnen naar de inquisitie gaan en zeggen dat jij met zo'n boek op weg bent. Het beste is als je hier een tijdje blijft, zo onopvallend mogelijk. Dan merken we wel wat er gebeurt.'

'Is de inquisitie hier ook?' vraagt Raimon.

'Kind, waar zit dat tuig niet. Op het ogenblik is het hier nogal rustig, er is een wat oudere dominicaan, die moet alles alleen doen. Daar hebben we niet veel last van. Vorig jaar was het hier een hel. Een man uit een goede Kathaarse familie liep over naar de dominicanen, hij heeft ze alles verteld wat hij wist. Ze hebben er honderden opgepakt. Je ziet nog steeds mensen in de stad met twee grote, gele kruisen op hun kleding. Die moeten daar jaren mee rondlopen. Toch zijn die er nog goed afgekomen, er zijn er ook die elke zondag gegeseld worden in de kerk.' Tante Marie lacht. 'Daar hebben we ook wat op gevonden. We betalen de priester, hij slaat hard naast het slachtoffer en als die man of die vrouw nu maar genoeg jammert en gilt lijkt het net echt. Anderen moeten als pelgrim naar Santiago lopen en tientallen mensen zitten voor de rest van hun leven in de muur, in de gevangenis. Voor hen is het heel erg, zij zien nooit meer de zon, hun huizen zijn afgebroken, al hun bezit is door de kerk ingepikt.' Tante Marie zucht. 'Ja Raimon, het is een rare wereld. Wat mensen elkaar

allemaal aandoen om macht te hebben is niet te geloven. Je staat er bij en je snapt er niets van.'

Ineens vraagt ze: 'Is jouw naam opgeschreven bij de inquisitie?'

Raimon is verbaasd. 'Nee, ik ben daar alleen geweest om zadels weg te brengen.'

Tante Marie zegt niets, maar ze denkt: Zijn naam is geroepen vanaf die brandstapel, daarna is hij verdwenen, dat is opgevallen, ze hebben hem beslist opgeschreven.

Tegen Raimon zegt ze alleen maar: 'Als ze je ooit oppakken, doe dan zo dom mogelijk. Je hebt een lief gezichtje, daar zijn ze soms gevoelig voor, het zal de enige manier zijn om uit handen van die inquisitie te blijven.'

Raimon vertelt enthousiast hoe Suzanne en haar vriendinnen probeerden Bertrand vrij te krijgen. Tante Marie knikt.

'Als je het niet overdrijft, is het een goede methode. Die lui van de inquisitie zien graag mensen op hun knieën voor hen liggen. Maar goed, voorlopig is alles nog in orde. We moeten eerst maar eens werk voor je zien te vinden.'

Ze gaan naar de buurman. Die zit in een heel klein werkplaatsje aan zijn zadels te naaien. Hij schudt mistroostig zijn hoofd. 'Ik heb zelf nauwelijks genoeg om van te leven, een knecht betalen kan ik niet.'

Tante Marie gaat met Raimon de stad in. Wat is het hier druk, overal karren en mensen. Ze stappen naar een zadelmakerij dicht bij een grote kerk en naast het kantoor van de inquisiteur. Daar mag Raimon drie dagen laten zien wat hij kan. Hij kan meteen beginnen. Hij krijgt een zadel waar een andere leerling het een en ander aan verprutst heeft. Tante Marie gaat weg, Raimon werkt.

Hij doet goed zijn best en merkt nu dat hij bij zijn baas veel geleerd heeft. Het zadel ziet er aan het eind van de dag keurig uit. Zijn nieuwe baas knikt goedkeurend, ook de dagen daarna gaat het goed, Raimon mag blijven en zal geld verdienen. Hij is nu al helemaal opgenomen door het groepje leerlingen en gezellen dat hier werkt. Ze eten samen, ze werken samen, ze zingen en lachen, het is hier leuk. Hij heeft het naar zijn zin.

Raimon woont in het huisje bij de muur, het is er nat, het stinkt, maar hij heeft min of meer een dak boven zijn hoofd. Als het hard regent lekt het, daar zetten ze pannen en emmers onder.

Op een zondagmiddag is Raimon alleen in het huisje. Achter de bedstee van tante Marie is een donker luik, er hangt een soort deken voor, maar Raimon weet dat het een luik is. Hij wil weten wat daar achter zit. Hij klimt op het bed en haalt het houten schot weg, er zit een gang achter! Hij stapt voorzichtig in die gang, het is er donker, zal hij verder lopen? Hij durft het niet. In het straatje klinken stemmen, tante Marie komt thuis. Raimon klimt snel terug, maar het is te laat, zijn gastvrouw staat al in de kamer.

'Wat doe je daar,' zegt ze streng.

'Ik wou weten wat daar achter zit,' stamelt Raimon.

Tante Marie gromt iets onverstaanbaars. Dan zegt ze: 'Het is een geheime gang naar een boomgaard buiten de stad. Daarom woon ik hier, dit is een vluchtweg. Je mag hier nooit over praten,' zegt ze. 'Als dit uitkomt zetten ze mij ook op de brandstapel. Veel mensen zijn langs deze weg gevlucht, niemand heeft het verraden.'

Raimon heeft in een hoek van het kamertje wat stro als bed. Hij werkt hard en is 's avonds zo moe dat hij snel slaapt. Toch wordt hij op een nacht wakker, er brandt een kaars en tante Marie zit op haar krukje bij de tafel. Dan wordt er tegen het luik achter haar bedstee geklopt. Ze gaat erheen, legt het luik op haar bed en daar komen drie mannen de kamer in.

Raimon is nu klaarwakker, door zijn oogharen kijkt hij wat er gebeurt.

'Die twee bonhommes zijn veilig aangekomen,' zegt een van de mannen. Tante Marie knikt. 'Dat is mooi, nog iets gehoord onderweg?'

De mannen lachen. 'Je hoort van alles,' zegt de jongste. 'Het is te droog, na de buien is het te nat, de boeren praten nergens anders over.'

Tante Marie lijkt wel een beetje boos. 'Ik bedoel echt nieuws.

Heb je dingen gehoord waar we rekening mee moeten houden?'

'In Sint-Gilles hebben ze mensen verbrand, er was een vent bij die voor bonhomme speelde. Waarschijnlijk was het een oplichter, hij reisde alleen en hij heeft staan schreeuwen voor hij doodging.'

Raimon weet niet wat hij hoort. Bertrand een oplichter? Onmogelijk.

Tante Marie knikt, ze wijst naar Raimon.

'Hij heeft me dat al verteld. Hij was erbij.'

'Slaapt hij?' vraagt een van de mannen bezorgd.

'Nee, hij hoort alles. Doe je ogen maar open, Raimon, ik weet dat je wakker bent.'

Beschaamd gaat Raimon rechtop zitten, die tante Marie merkt alles. Hij gaat naar de tafel en vertelt wat hij over Bertrand weet.

'Voor jou is het niet leuk, jongen,' zegt de oudste man. 'Je hebt die man gekend, je hebt hem geloofd, je hebt zijn boek. Laat dat eens zien.'

Raimon pakt het boek. De man bekijkt het en fluit zachtjes. 'Dat is inderdaad bijzonder, dat moet naar Monségur.'

'Kunnen jullie het meenemen?' vraagt tante Marie.

'Nee, dat is niets voor ons, laat hij dat maar doen, een kind valt minder op.' Daarover zijn de mannen het eens, zij nemen het boek niet mee.

Raimon wil meer weten over Bertrand. De mannen draaien eromheen, ze geven geen eerlijke antwoorden. Dat verveelt tante Marie. 'Luister Raimon,' zegt ze, 'door de vervolging is er veel onzichtbaar geworden. Vroeger was dat heel anders, maar daar hebben we nu niets meer aan. Die Bertrand kan het interessant gevonden hebben te doen alsof hij een bonhomme was. Het was zeker geen domme man, hij kon lezen, hij wist dat hij een bijzonder boek in zijn bezit had. Dat spel is hem fataal geworden, hij is dood. Wij leven, wij moeten verder, ondanks de vervolging, ondanks het gevaar. Deze mannen mogen gebruik maken van de geheime gang. Zij kennen het land tussen deze stad en Béziers heel goed. Als er belangrijke mensen zijn die door dat gebied

moeten reizen, zijn zij gidsen. Zo helpt iedereen mee en de kerk van de Fransen merkt niets. Honderden mensen werken in het geheim voor ons, je weet daar nog niets van, dat is ook maar beter. Als ze je ooit oppakken mag je hier nooit over praten.'

'Bertrand wilde ook de oude cultuur redden,' zegt Raimon.

'Velen willen dat,' zucht een van de gidsen. 'Jammer genoeg willen ze het allemaal op hun eigen manier, dat maakt het zo moeilijk.'

'We moeten niet zoveel praten,' zegt tante Marie. 'Hij zit morgen weer bij zijn baas, hij heeft slaap nodig.' Rustig regelt ze met de drie gidsen het werk voor de komende weken. Raimon merkt dat die mannen precies doen wat tante Marie hen opdraagt. Ze doet niet bazig, ze is aardig, maar wat zij zegt moet gebeuren.

De gidsen gaan weg en Raimon kan verder slapen. De volgende ochtend lijkt het een vreemde droom. Hij zit met zijn baas en alle knechts in de kerk, dat moet elke dag. Die zadelmaker hebben ze vorig jaar een week opgesloten, hij wist niets en ze hebben hem laten gaan. Sinds die tijd doet hij zijn uiterste best om toch maar vooral een goede katholiek te lijken. Elke dag gaat hij met zijn personeel naar de kerk. Hij heeft geld, hij volgt op zondag wel drie missen en hij groet de oude inquisiteur eerbiedig als de man langskomt.

Raimon en de andere knechten vinden dat allemaal maar onzin, ze doen mee, maar zijn met hun gedachten ergens anders.

Die ochtend is het voor Raimon alsof hij er niet bijhoort. Hij doet de handelingen die hij moet doen, hij hoort het gezang, hij hoort de preek, maar hij ziet die mannen in de nacht. Er is een wereld van de dag en een wereld van de nacht. Overal zijn de Katharen, verborgen, geheim, maar ze zijn er wel. Wat een rare toestand, er is een wereld die je ziet en daaronder is een heel andere wereld, vol geheimen. Hij denkt ook na over Bertrand, zou dat echt een oplichter zijn? Hij kan het nog niet geloven.

Het gewone werk gaat door, hij doet wat van hem gevraagd wordt en hij doet zijn werk goed. Er is niets op aan te merken. Hij eet met

de andere knechten tussen de middag. De baas geeft zijn werkvolk goed te eten, er wordt veel verdiend in deze zadelmakerij. Daar profiteren ze allemaal van. Raimon kent de werkplaats nu tot in de kleinste gaatjes. Achterin is een kelder, daar mogen ze nooit in. Het schijnt dat er vanuit die kelder een verbinding is met de cellen van de inquisiteur. Niemand mag in de kelder kijken.

Zo verstrijken vier weken, werken, eten, geld verdienen en slapen. In het huisje van tante Marie merkt Raimon steeds meer van de ondergrondse organisatie van de Katharen. Er is in een nacht een man met een heleboel geld, dat is opgehaald bij rijke mensen en verdeeld moet worden bij de armen. Tante Marie zorgt daarvoor met twee andere vrouwen. Rustig telt ze het geld na, zegt dat het klopt en laat de man weggaan.

Raimon doet alsof hij slaapt, maar hij hoort en ziet alles.

Er wordt gepraat over zijn reis. Hij zal onverwacht vertrekken, er is volgende week een gids die naar Béziers reist, dan gaat Raimon mee. Tante Marie zal de volgende dag bij de baas vertellen dat Raimon onverwacht naar een ziek familielid moest. Zo kan hij onopvallend verdwijnen. Het plan is goed, maar er komt niets van terecht.

De dag voor hij op reis zal gaan werkt Raimon rustig aan een heel duur zadel. Ineens staat zijn baas voor hem. Lachend kijkt Raimon omhoog. De baas kijkt hem boos aan. ‘Je moet bij de inquisiteur komen,’ zegt hij. ‘Wat heb je gedaan?’

‘Ik. Niets, ik heb niets gedaan, ik ben vanochtend nog in de kerk geweest.’

Raimon moet naar het huis naast de werkplaats. Hij is bang. Zullen ze hem martelen? Wat willen ze van hem?

De oude inquisiteur laat hem lang wachten. Pas aan het eind van de ochtend brengt de portier Raimon bij de dominicaner monnik. Raimon knielt voor de man, deze monnik heeft heel oude schoenen aan, hij is ook heel eenvoudig gekleed.

‘Ga staan, jongen,’ zegt de oude man vermoeid.

‘In Sint-Gilles heeft een ketter jouw naam geroepen en gezegd dat je een schat in veiligheid moest brengen. De volgende ochtend was je weg, waar heb je die schat?’

Raimon doet heel onnozel. ‘Het geld dat ik verdiend heb bewaart tante Marie, dat hangt in de bedstee.’

‘Het gaat niet om het geld dat je verdiend hebt, het gaat om een schat. Die ketter riep jouw naam. Was je bij die auto-da-fe?’

Raimon knikt. ‘Ik heb alles gezien, wat die man riep heb ik niet verstaan. Ik ben weggegaan omdat mijn baas zo onaardig deed, ik wilde ergens anders werken.’ Met een blije glimlach voegt hij eraan toe: ‘En dat is gelukt, ik werk nu hier en ik verdien geld.’

De oude inquisiteur kijkt naar het jongetje voor hem. Hij denkt: Moet ik nu ook al met zulke stomme kinderen gaan praten? Ze doen zulke gekke dingen, die jonge monniken, vroeger was alles beter. De heilige Dominicus zou dit heel anders aangepakt hebben, maar wat weten die jonge inquisiteurs daarvan?

Hij roept de portier en zegt vermoeid: ‘Sluit deze jongen op, hij moet een tijdje nadenken.’

De portier neemt Raimon mee en brengt hem naar beneden. Daar zijn de cellen, hij sluit de angstige Raimon op bij een statige man, die hem zwijgend een plekje wijst in de hoek waar hij straks kan slapen. Pas als de portier ver weg is vraagt hij: ‘Hoe heet je? En waarom zit je hier?’

‘Ik ben Raimon Morel, ik kom uit Sint-Gilles. Daar zijn mensen levend verbrand, één riep mijn naam, daarom zit ik hier.’

‘Ik ben Robert de Breteuil,’ zegt de man plechtig. ‘Jij bent opgesloten omdat iemand je naam riep? Dat lijkt me vreemd.’ Raimon vertelt wat er gebeurd is en ook wat hij de inquisiteur verteld heeft. Zijn celgenoot knikt goedkeurend.

‘Een goed verhaal, houd daaraan vast, dan heb je kans hier uit te komen. Mij zal dat niet meer lukken, ik zit hier mijn hele leven. Ik zal nooit meer de zon zien, ik zal niet weten hoe het met mijn lieve dochter Isabelle gaat, voor de wereld ben ik dood.’ Hij zucht en huilt.

Raimon zegt zachtjes: ‘Bent u vorig jaar opgesloten?’

De deftige De Breteuil knikt en vertelt over zijn leven. Hij had een groot handelshuis, hij was een van de belangrijkste mannen van Montpellier. Hij hielp ook de Katharen weleens, maar deed zelf niet mee. ‘De man die mij verraden heeft, deed alsof alles hier om mij draaide, daardoor zit ik hier.’

‘Dat was toch iemand uit een Kathaarse familie?’

De Breteuil knikt. ‘Hoe weet jij dat?’

‘Dat heeft tante Marie verteld.’

De Breteuil glimlacht. ‘Als er één is waar hier alles om draait is zij het wel. Ik had er eigenlijk niets mee te maken.’

's Middags wordt Raimon weer naar boven gebracht. Hij vertelt op aandoenlijk onnozele wijze hetzelfde nog eens. De oude monnik zucht en stuurt hem terug naar zijn hok. Raimon wordt nu echt bang. Zal hij hier moeten blijven, wat gebeurt er dan met het boek? Hij heeft beloofd daar voor te zorgen.

Zijn oudere celgenoot weet hem weer wat moed in te spreken. Raimon moet vooral onthouden dat hij alleen maar wegging omdat hij een andere baas wilde hebben.

Dat duurt vijf dagen. Vijf dagen waarin Raimon slaapt in die benauwde gevangenis. Achter in de gang ziet hij in het schemerige licht een deur. Zou dat de deur zijn naar de kelder van zijn baas? Hij weet het niet. Het stinkt in de gevangenis, het is er koud, voor Raimon is dit allemaal nieuw. Hij is bang, doodsbang.

Bij de oude inquisiteur speelt hij echter vol overgave het onnozele jongetje dat wegliep om een andere baas te vinden.

Het is de vijfde dag.

Raimon staat weer bij de inquisiteur. Hetzelfde verhaal. De oude monnik zucht, roept de portier en zegt: ‘Laat dit kind gaan, hij heeft niets met die ketter te maken.’

Even later staat Raimon in de helverlichte straat.

Het is zomer, hij is vrij. Beneden weten ze niets, daar gaat het sombere gevangenisleven door, hij is vrij. Hij danst naar de werkplaats en roept: ‘Het is opgelost, ik ben weer vrij.’

De baas komt naar voren, hij bekijkt Raimon. ‘Zo, hebben ze je laten lopen. Ik geef je je loon en dan kun je gaan, voor jou is hier geen werk meer.’

De inquisiteur komt langs, de baas buigt in het stof en groet de monnik heel nederig. ‘Deze jongen ontsla ik,’ roept hij de gevreesde man na. Die knikt en loopt door. Hij denkt: Wat een onzin, zo'n kind heeft niets gedaan, die ontsla je niet. De mensen zijn allemaal bang, daar overtuig je niemand mee.

Hij loopt door en laat niets merken. Die middag schrijft hij naar Sint-Gilles: Raimon Morel heeft niets met de Katharen te maken, hij is onschuldig.

Op dat moment zit Raimon bij tante Marie. Die kijkt ernstig.

‘Je bent er nu goed afgekomen, jongen, ze hadden je ook wel een maand of een half jaar op kunnen sluiten. Nu moet je hier weg. Een gids is er niet, die is al vertrokken. Je gaat naar twee vrouwen in een dorp hier in de buurt, ze heten Agnes en Lucienne de Dreux, daar ben je voorlopig veilig. Zodra er een gids naar Béziers gaat laat ik je daar halen. Van Béziers reis je naar Carcassonne, hoe, dat weet ik niet, dat zoeken ze daar maar uit. Ik help je hier, daar zijn anderen die je raad kunnen geven. Vanaf Carcassonne kun je naar die berg. Ik hoop dat je het haalt, jongen.’

Voor Raimon zit er niets anders op dan te gehoorzamen. Wat tante Marie zegt moet gebeuren, dat is duidelijk.

Hij pakt zijn tas, doet het boek op de veilige plaats, knoopt zijn geld in zijn hemd en is klaar voor de reis. Die nacht zal hij door de geheime gang de stad verlaten, tante Marie vertelt hem precies hoe hij moet lopen. Het is niet ver, hij kan morgenmiddag al bij de twee vrouwen zijn. Raimon wacht en denkt: Wat zouden de Katharen moeten beginnen als er geen vrouwen waren?

5 Dorp in de heuvels

Raimon slaapt nog een paar uur, helemaal gekleed voor de reis. Laat in de nacht maakt tante Marie hem wakker. Ze opent het luik, pakt een lantaarn met een walmende kaars en loopt over een stenen trap naar beneden. Het is er nat en kil, zelfs nu midden in de zomer. De oude vrouw loopt flink door. Met de tas op zijn rug heeft Raimon moeite haar bij te houden.

Die gangen lijken eindeloos, hoe je hier de weg kunt vinden! Er zijn bochten, nissen, zijgangetjes, en het is overal donker.

Tante Marie loopt rustig door.

Zo heeft ze honderden mensen naar de vrijheid geleid, denkt Raimon.

Ze komen op een punt waar een brokkelige stenen trap omhoog voert. De oude vrouw licht Raimon bij als hij naar boven gaat, er is geen emotioneel afscheid. ‘Je doet het luik open en als je het dichtdoet dek je het af met takken en gras.’

Dat is alles. Raimon kan op reis gaan. Hij gaat naar boven, duwt het luik open en voelt de frisse nachtlucht. Gelukkig, eindelijk weer frisse lucht. Daar beneden rook het als in de gevangenis. Niet meer aan denken. Je bent vrij, je kunt reizen.

Hij staat in een grote boomgaard. Aan de oostelijke horizon is al wat daglicht, heel vaag, een streep die iets minder donker is dan de rest van de lucht.

Raimon legt netjes takken en gras op het luik, hangt zijn tas recht en begint aan zijn reis. Onder de bomen is het nog wat donker, maar als hij op het smalle landweggetje komt is er licht van een halve maan. Raimon heeft zin in zijn reis, helemaal alleen. Zijn schoenen zijn goed, hij heeft er bij zijn baas nieuwe zolen onder gezet, stevig, dik leer. Zijn kleren zitten in zijn tas, boven het boek, wat kan hem gebeuren.

Het wordt een mooie wandeling, de zon komt langzaam boven de horizon, eerst een roodbruine streep, dan een fel-rode rand, een grote rood-gele bol en dan ineens daglicht, felle zon. Dat zal de rest van de dag zo blijven. Hij komt door een bos met prachtige, oude bomen en daar tussendoor loopt zijn weg. Zouden hier wilde dieren zijn? Raimon is er niet gerust op, hij raapt een dikke tak op en loopt daarmee als een pelgrim met zijn staf. Overal zijn vogels, ze maken de mooiste geluiden en vliegen tussen de bomen heen en weer.

Zo is het paradijs, denkt Raimon. Zo mooi, zo zuiver, zo stil. Om dat woord zuiver moet hij een beetje lachen. In Montpellier heeft hij gehoord dat die Katharen zo heten, omdat katharos in het Grieks zuiver betekent. Raimon zingt een liedje en denkt: Zo ben je nog katholiek en even later loop je in de zuivere, Kathaarse hemel.

Beweegt daar iets tussen de struiken? Hij klemt zijn stok stevig vast, ziet zich al in gevecht met een bende wilde wolven.

Het is een varken dat tussen de bomen en struiken scharrelt. Zou er een boerderij in de buurt zijn? Een varken hoort bij iemand.

Raimon ziet geen gevaarlijke beesten, hij komt wel langs een klein boerderijtje. De hond daar is blij als hij langs komt, het beest springt verheugd tegen hem op en kwispelstaart.

Raimon loopt door, hij heeft geen tijd om met jonge honden te spelen, hij heeft een opdracht, het boek moet naar Monségur.

Later op de ochtend ziet hij in het heuvelachtige land een kasteel. Hij blijft op de weg, ver van dat grote stenen huis. Het klopt allemaal precies met de beschrijving die tante Marie hem gegeven heeft, hij is op de goede weg. Ook de abdij ziet hij van verre, nu is het dorp dichtbij. In die abdij zitten veel Franse monniken, vroeger waren het allemaal mensen uit de streek, nu zijn het vreemden. Ze schijnen nogal eens met de inquisiteur samen te werken, toch zijn het gewone benedictijnen. Vreemd, meestal is de samenwerking tussen die monniken en de felle dominicanen niet zo

hartelijk. Raimon snapt het niet, maar maakt zich er geen zorgen om. Er is zoveel wat hij niet begrijpt. Zelfs na die weken bij tante Marie weet hij nog niet hoe dat bij die Katharen, bij die zuivere mensen allemaal in elkaar zit.

Raimon is blij, hij loopt, hij is gezond en het is mooi weer. Hij ziet het dorp vanaf een hoge heuvel, het ligt in het dal aan een smalle rivier. Hij loopt erheen en laat zijn stok vallen, die is niet meer nodig.

In het dorp valt een vreemdeling snel op. Raimon vindt het huis van Agnes en Lucienne en is daar meteen welkom. Agnes is klein en mager, ze lijkt al oud, vindt Raimon. Haar zuster is lang en ook mager, die lijkt de aardigste van de twee.

'Hoe lang blijf je?' vraagt Lucienne.

'Als tante Marie een gids stuurt voor Béziers kan ik verder reizen.'

'Dat wachten we dan maar af, als zij ervoor zorgt komt het wel goed.' De zusters lachen, ze geven Raimon een slaapplaats op de lage zolder en verder moet hij wachten.

Hij bekijkt het dorp, het is groter dan hij dacht. Er staan veel lage huisjes, heel eenvoudig, en er is een mooi kerkje. Raimon praat met jongens die aan het vissen zijn bij de rivier.

Hij helpt bij het vangen van een grote vis en dan gaan ze in de schaduw van een boom zitten. 'Waar kom jij vandaan?' vraagt een van de jongens. 'Uit Sint-Gilles, ik ben op reis naar Monségur. Bij ons zijn mensen levend verbrand, dat wil ik ze daar vertellen. Ik ben zadelmaker, dus ik kan overal werken.'

De kleinere jongens kijken met afgunst naar Raimon. Dat is pas leven, echt reizen, avonturen beleven.

'Ik heb in Montpellier nog een tijdje vastgezeten bij de inquisitie,' zegt Raimon trots. 'In de muur?' roept een kleine jongen. 'Ja, in de muur, dat is best uit te houden, het is er wel altijd koud en vochtig. Ik heb die monnik een mooi verhaaltje verteld en toen liet hij me weer gaan.'

'Hoe lang heb je daar gezeten?'

‘Bijna een week, als je steeds verhoord wordt is dat zo voorbij. Toch was het beter dat ik daar wegging, daarom ben ik nu hier.’

‘Je wacht zeker op een gids,’ zegt een van de jongens. Raimon knikt, ze zijn hier goed op de hoogte. Hij vertelt over de beroofde monnik en maakt het verhaal steeds mooier.

De jongens vinden het prachtig. Raimon hoort ook veel over dit dorp. Iedereen heeft hier met de Katharen te maken. Zelfs de pastoor werkt mee. ‘Hoe kan dat nou,’ zegt Raimon verbaasd.

‘O, heel eenvoudig,’ lacht een van de jongens. ‘Als er twee willen trouwen gaat dat keurig in de kerk, daarna is de pastoor weg en kan het ook nog eens op een andere manier. Zo gaat dat met alles, hij weet het wel, maar hij is er nooit bij. Wat achter zijn rug gebeurt weet hij niet.’

Later op die dag ziet Raimon de pastoor, een vriendelijke man, die probeert de twee strijdende godsdiensten hier naast elkaar te laten bestaan, zonder ruzie.

Dat moesten ze overal doen, denkt Raimon.

Bij Agnes en Lucienne krijgt hij zijn eten, hij kan er slapen en hij hoeft niets te betalen. Zijn geld blijft in zijn hemd geknoopt.

Raimon ziet een emmer, die is van leer, er zit een gat in. Hij neemt de emmer mee, dicht bij de kerk is een schoenlapper. Daar koopt hij een goed stuk leer en met het gereedschap van die man maakt hij de emmer. ‘Dat doe je handig,’ zegt de schoenlapper.

‘Ik ben zadelmaker,’ zegt Raimon trots.

‘Zadelmaker? Dat is niet gek. Kun je dit zadel voor mij repareren?’

‘Dat zal wel gaan,’ zegt Raimon met een deskundig gezicht. ‘Het is nu te laat, maar morgen kom ik het maken.’

Hij slaapt die nacht heel goed op het lage zoldertje en de volgende ochtend werkt hij aan het zadel. Hij maakt het weer helemaal in orde, schoenmaker Jehan is er blij mee. Raimon kan meer werk doen, hij krijgt het geld terug dat hij voor de reparatie van de emmer betaalde en hij verdient ook nog iets.

Dat hij emmers kan maken is in het dorp snel bekend, hij krijgt

in de dagen die volgen wel zeven leren emmers te doen.

Zo gaan de dagen rustig voorbij, Raimon werkt, zingt, vertelt de jongens verhalen over nooit beleefde avonturen en is gelukkig. Het dorp ligt er stil en vergeten bij. Af en toe komt er iemand uit de abdij, die doet dan heel hooghartig en heeft een tolk nodig om met de mensen te kunnen praten. Die tolk is een klein mannetje, dat al heel lang in de abdij werkt en daar is gebleven. Hij lijkt een beetje onnozel, de mensen lachen hem uit en noemen hem de 'Franse monnik'. Het dorp hoort bij de abdij, vroeger was het van de kasteelheer, dat was veel beter. Bijna dertig jaar geleden is er een kruistocht tegen de Katharen geweest, toen heeft men het dorp afgepakt van de kasteelheer en het bij het klooster gevoegd. Nu gaat alle belasting naar die monniken, dat is vervelend. Ze zijn heel precies en die man van de belasting is er haast iedere week, een eng mannetje.

Op een dag zit Raimon rustig te werken bij Jehan, als er een meisje aan komt hollen. 'Ze hebben twee vrouwen gearresteerd,' schreeuwt ze. 'Ze zijn niet uit ons dorp, het zijn volmaakten, bonhommes.'

Het dorp is in rep en roer. De vrouwen staan bijna allemaal bij de rivier, ze doen er de was. Daar is het tumult het grootst. Ze zien de kleine tolk aankomen met twee gevangenen, jonge vrouwen, die bleek en hooghartig met hun bewaker meelopen.

'Hij is helemaal alleen,' schreeuwt Agnes met schelle stem. 'Kom mee, we grijpen hem.'

De vrouwen hebben dikke stokken waarmee ze op het wasgoed slaan. Ze laten hun kleren liggen en gaan met die stok in de hand naar de kleine tolk.

'Zo, Franse monnik, wat heb je daar,' zegt Lucienne dreigend. De kleine man kijkt angstig naar haar en naar al die boze vrouwen.

'Twee ketterse wijven,' zegt hij zo ferm mogelijk. 'Die moeten naar de abdij.'

‘En daarna?’ Lucienne vraagt het dreigend.

‘Dat weet ik niet, dat zoekt de inquisiteur maar uit.’

‘Ja, ja, de inquisiteur, dus daar werk jij voor. Zo verdien jij je geld.’

‘Ik krijg helemaal geen geld, ik doe alleen mijn plicht.’

‘Hij doet alleen zijn plicht!’ Lucienne schreeuwt het luid. ‘Hij heeft nog nooit gehoord dat het christenplicht is voor anderen te zorgen. Nee, de Franse monnik hier vindt het zijn plicht mensen in de gevangenis te zetten.’

De andere vrouwen sissen boos en schreeuwen door elkaar.

Lucienne grijpt de kleine tolk beet en schreeuwt: ‘Je kunt kiezen, Franse monnik. Je laat de vrouwen vrij of je krijgt een pak slaag zoals je nog nooit van je leven gehad hebt.’

De man met zijn gevangenen kijkt angstig rond. Is er niemand die hem helpt? Nee, een paar mannen kijken van verre toe hoe de vrouwen bezig zijn. Raimon en Jehan staan voor hun werkplaats, en doen ook niets.

Bleek laat de man zijn gevangenen vrij, het touw wordt losgemaakt. Ze omhelzen de vrouwen om hen heen. Agnes voert ze snel weg, via een omweg gaat het naar hun kleine huisje. Daar moeten ze zich schuilhouden op de zolder waar Raimon zijn bed heeft.

De kleine tolk loopt het dorp uit en vertelt in het klooster wat er gebeurd is. Dat is heel erg. De abt zelf gaat op zijn paard naar het dorp, er zijn gewapende mannen bij hem. Daar is al op gerekend. Agnes en Lucienne zijn met de andere vrouwen teruggegaan naar de rivier en doen daar hun gewone werk.

De abt rijdt naar hen toe.

‘Vrouwen, hebben jullie deze man aangevallen?’

De vrouwen lachen. Lucienne komt naar voren. ‘Wij hebben niet aangevallen, hij is begonnen. Hij heeft deze twee goede katholieke vrouwen zomaar beetgepakt, geboeid en als ketters meegenomen, dat is een schande. Het zijn goede vrouwen, ze hebben nooit iets misdaan.’

De abt heft zijn hand op en vraagt om stilte. Vanaf zijn paard kijkt hij neer op de vrouwen. ‘Mijn tolk zegt dat hij is aangevallen

door u allen. Hij had twee van die Kathaarse vrouwen bij zich.' De abt doet zijn best en het lukt hem dit allemaal in de taal van de streek te zeggen.

De vrouwen lachen. Lucienne loopt naar het paard toe en zegt: 'Edele abt, hij liegt. Dat kan hij niet helpen, de man is niet wijzer. Zijn moeder is gek geworden en zijn vader had een hol hoofd. Hij heeft deze twee vrouwen aangezien voor Katharen, dat is onzin, vraagt u het maar aan de pastoor.' Er komen twee jonge vrouwen naar voren, zij zeggen dat zij door de tolk zijn beetgepakt, ze doen daar zielig over. Ze klagen en wijzen boos naar de kleine man die wat verloren tussen de schreeuwende vrouwen staat.

De abt probeert driemaal de waarheid te horen, het verhaal is steeds hetzelfde. De pastoor zegt dat de twee vrouwen die naar voren komen trouwe katholieken zijn en daarme is het afgelopen. De abt haalt zijn schouders op. Hij klopt de kleine tolk bemoedigend op de schouder. 'Vandaag hebben wij verloren, neem een andere keer soldaten mee.' Hij wendt snel zijn paard en galoppeert naar de abdij, de soldaten volgen en helemaal achteraan loopt de tolk. De mensen van het dorp staan langs de weg en jouwen hem uit.

Op de lage zolder horen de twee vrouwen die als Kathaarse priesteressen door de wereld gaan, dit alles van verre. Raimon komt thuis, gaat naar zijn zolder en vindt hen daar. Hij vertelt wat er gebeurd is, de twee jonge vrouwen lachen. 'Dat is nog nergens gelukt,' zegt de jongste van de twee.

Agnes en Lucienne komen thuis, opgelucht, maar ook bezorgd. Ze knielen driemaal voor de beide 'volmaakten', dat hoort zo. De Heilige Geest woont in hen, die behoor je te vereren.

'Er is al iemand naar Montpellier om een gids te halen,' zegt Agnes. 'Vannacht kunt u naar Béziers reizen.'

'Kan ik dan ook mee?' vraagt Raimon.

Agnes kijkt naar Lucienne. 'Dat zal wel gaan, denk ik.' Lucienne knikt, daarmee is de zaak besloten.

Die avond is het dorp nog opgewonden, het kleine huisje puilt uit,

van alle kanten komen mensen die de twee bevrijde vrouwen willen horen. Een van de twee houdt een korte preek, dat vindt iedereen heel mooi.

Er wordt aan de deur gemorreld, een man komt binnen. Raimon herkent hem. Hij was al eens bij tante Marie. Dat is het einde van de avond. De twee 'volmaakten' pakken hun weinige bezittingen bij elkaar. Raimon hangt de tas op zijn rug en ze lopen de nacht in. Achter elkaar, op weg naar Béziers. Hoe ver dat is weet Raimon niet, er is een gids, die weet het wel.

Ze volgen hun gids, een smal paadje over de heuvels, door dichte bossen. Tegen de ochtend stopt hij bij een grote struik. 'Hier is onze schuilplaats,' zegt de gids. 'We rusten hier en gaan vanmiddag verder.' Hij doet de takken opzij en toont een soort uitgegraven hut. Er liggen zelfs dekens in. Raimon heeft genoeg gezien. Gerard, de gids, geeft hem een stuk brood. Dat schrokt hij weg en gaat slapen.

De twee Kathaarse vrouwen hebben meer tijd nodig. Gerard weet dat, ze moeten allerlei rituele handelingen verrichten en gaan dan pas slapen. Gerard ligt het dichtst bij de weg, hij slaapt wel, maar bij elk verdacht geluid is hij wakker.

Als de zon hoog aan de hemel staat is iedereen wakker. Er is weer brood, de twee vrouwen prevelen iets boven dat brood, Gerard luistert eerbiedig, Raimon snapt er niets van. Ze eten, dat is het voornaamste.

'Hoe heet jij?' vraagt een van de vrouwen.

Met volle mond zegt Raimon: 'Raimon Morel, ik komt uit Sint-Gilles. Ik heb een bijzonder boek bij me, dat moet naar Monségur, kunt u dat niet voor mij meenemen?'

De vrouwen kijken elkaar aan. 'Dat is waarschijnlijk niet verstandig,' zegt de oudste. 'Wij gaan, zo God het wil, een andere kant uit,' zegt de andere.

'Hoe heten jullie?' vraagt Raimon.

De vrouwen kijken elkaar aan. Zullen ze antwoorden?

'Wij heten Philippa en Basilie,' zegt dan de oudste.

‘Waar komen jullie vandaan?’

‘Waar een mens vandaan komt is niet interessant. Belangrijk is waar de mens heengaat,’ zegt Basilie bedachtzaam.

‘Goed dan, waar gaan jullie heen?’

‘Waar de hand Gods ons voert,’ zegt Philippa ernstig.

Daar wordt Raimon niet veel wijzer van. Hij probeert het op allerlei manieren, maar krijgt steeds voorzichtige, ontwijkende antwoorden. Gerard hoort het, hij lacht, trekt Raimon aan zijn oor en zegt: ‘Je moet niet zoveel vragen. Ik reis al jaren met bonhommes, ze praten allemaal zo. Ze geven je nooit een duidelijk antwoord.’

Laat in de middag gaan ze verder. Als het al schemerig is komen ze in een dorpje, veel kleiner dan waar de twee vrouwen bevrijd zijn. Gerard loopt rustig tussen de lage huisjes door, klopt aan bij een deur en mompelt iets. De deur gaat meteen open, de vrouw knielt voor de twee Kathaarse volmaakten en wijst hen een erezetel: de zoutkist, dicht bij het vuur.

Op deze warme zomeravond is dat vuur niet nodig, maar boven het vuur hangt een pan soep. ‘Vissoep,’ zegt de vrouw trots. ‘U kunt er ook van eten.’ Ze weet dat ‘bonhommes’ geen vlees eten. Voor ze gaan eten is er weer een of ander ceremonieel. Dat interesseert Raimon niet, eten, dat is belangrijk. Philippa en Basilie eten van de soep, Raimon ook.

De vrouwen praten met elkaar, Raimon eet, soep en een flinke homp brood, lekker. Het gesprek gaat over allerlei huiselijke dingen.

Het huis loopt vol, net zo vol als gisteravond. Basilie houdt weer een preek, ze zegt vrijwel hetzelfde als gisteren. Raimon geeuwt, hij zou liever gaan slapen. Iedereen luistert aandachtig, het gebeurt niet elke dag dat er twee ‘volmaakten’ in het dorp komen. Daar wil iedereen bij zijn. Dan wordt er geklopt, vreemd, iedereen die erbij hoort is al binnen. Wie kan dat zijn. Raimon voelt de spanning in het kleine huisje.

De twee Kathaarse vrouwen zitten als standbeelden zo stil op

de zoutkist.

De deur gaat open. ‘Buurvrouw, heb je wat vuur voor me,’ klinkt een stem. De gastvrouw laat haar binnen.

‘O, heb je bezoek, dat wist ik niet.’

‘Je wist wel dat ik bezoek had,’ zegt de gastvrouw snibbig. ‘Je kunt er bij blijven, als je niets aan je dochter vertelt.’

‘Mijn dochter is een paar dagen naar het klooster bij Valmagne, daar wil ze gaan wonen.’ Dat stelt iedereen gerust.

Iemand naast Raimon fluistert: ‘Die moeder is van onze kant, maar haar dochter wil in het katholieke klooster. Daar zijn we bang van, ze kan ons verraden.’

Raimon hoort het en denkt: Wat een toestand, de dochter die haar eigen moeder kan verraden. Hij hoort het einde van het preekje naderen, de mensen groeten Philippa en Basilie eerbiedig en gaan naar huis. Het wordt stil, er is voor iedereen plaats om te slapen, maar aan het eind van de nacht gaat de tocht alweer verder.

Vele dagen lopen ze zo, dan zien ze Béziers. De gids wijst hen de weg tot het huis waar ze moeten zijn en gaat dan meteen weer terug.

De man die hen ontvangt is Bernard Sarlat, koopman. Philippa en Basilie kennen hem, hij begroet hen hartelijk. Ze zijn moe, ze eten en gaan dan slapen. Raimon is weer in een volkomen vreemde omgeving.

Hij is eerder wakker dan de twee vrouwen, hij loopt door het huis en ziet koopman Sarlat. ‘Zo, alweer wakker,’ zegt de gastheer vrolijk. Raimon knikt en kijkt rond. Wat is dit een raar huis, aan de achterkant is alles kapot, er zit een muurtje van takken, verder is het een stenen huis.

Bernard Sarlat ziet Raimon kijken. Hij lacht en zegt: ‘Dat is nog een herinnering aan de verwoesting van bijna dertig jaar geleden, zo is het hier overal in de stad, jongen.’

Raimon begrijpt hem niet en dat is op zijn gezicht te lezen. Sarlat zegt: ‘Heb je nooit gehoord van die kruistocht tegen de

Katharen? Dat was zevenentwintig jaar geleden, deze stad werd belegerd. Ze deden een uitval, gingen te ver van de poort, werden teruggeslagen en vluchtten de stad in. Ze konden de poort niet op tijd dicht krijgen en toen was dat hele leger van de Fransen al heel gauw binnen de muren. Wat ze daarna allemaal gedaan hebben, vertel ik je een andere keer nog wel.'

Raimon herkent het verhaal, hij heeft het eerder gehoord. Zijn vader vertelde weleens over een stad waar iedereen vermoord was. Dus dat is hier gebeurd. Hij loopt naar buiten en ziet nog overal de sporen van verwoesting. Men is bezig de grote kerk weer op te bouwen, verder ligt de stad er nog kapot bij. Zevenentwintig jaar later, Raimon weet niet wat hij ziet. Wat doen mensen toch vreselijke dingen in een oorlog.

Die avond komen de verhalen over de kruistocht tegen de Katharen, het is allemaal zo gruwelijk dat het op het laatst helemaal geen indruk meer maakt. Raimon slaapt die nacht goed, hij droomt niet van woeste kruisridders die iedereen doden en levend verbranden.

Hij hoorde wel veel over de dominicanen.

'Dominicus zelf was geen slechte man,' zei Bernard Sarlat. 'En toen de bisschoppen de inquisitie organiseerden ging het ook wel, daarna is het pas erg geworden. Die dominicaner monniken van nu zijn vreselijk, ze zijn geleerd en daar zijn ze trots op. Ze hebben de macht over leven en dood te beslissen en ze zijn veel feller dan de heilige Dominicus ooit geweest is. Macht maakt mensen slecht, je kunt maar beter gewoon koopman blijven.' Hij lachte bij al die sombere verhalen. Sarlat lacht altijd. Raimon vindt hem aardig.

De volgende dag wordt er gepraat over de reis van Raimon. Hij moet naar Carcassonne, dat is weer een heel eind.

'Als je een paar dagen geduld hebt kun je met mij meereizen,' zegt Bernard Sarlat. Dat lijkt Raimon wel wat. De koopman is vriendelijk en vrolijk en misschien reizen ze wel op een kar.

Hij kijkt goed rond in Béziers, ziet overal kapotte huizen en

hoort verhalen over de vreselijke oorlog van 1209. Raimon hoort veel te veel van die verhalen, het is wel erg, maar het wordt op het laatst vervelend.

6 Koopman naar Carcassonne

Op een zonnige dag in augustus staat er een wagen op hoge wielen voor het huis van Sarlat, twee muilezels trekken de kar. Raimon moet eerst helpen met inladen, grote pakken lappen gaan erin. Dat schijnt duur spul te zijn, de koopman dekt zijn kostbare lading af met waardeloze lappen en dekens. ‘Je weet nooit wie je onderweg tegenkomt,’ lacht hij. ‘Ze hoeven niet te zien wat ik bij me heb.’ De tas van Raimon komt er bovenop.

Raimon heeft niet verteld dat hij een kostbaar boek bij zich heeft, niemand vroeg ernaar. Hij is op weg om op Monségur te vertellen hoe de ketterverbranding in Sint-Gilles ging. Dat verhaal gelooft iedereen, of ze doen alsof ze het geloven. Raimon heeft gemerkt dat de ondergrondse Katharen elkaar zo weinig mogelijk vertellen, wat je niet weet kun je niet verraden.

De kar is geladen, Raimon en de koopman klimmen op de bok. Het is een soort huifkar, ze zitten samen op een kist, voor op de wagen. Achter hen ligt de handelswaar in een tentachtig bouwsel. Het is allemaal nogal rommelig en wankel, maar Sarlat schijnt het goed te vinden. Sarlat laat zijn muilezels trekken. Het gaat langzaam. Als je loopt ben je er sneller, denkt Raimon.

Ze verlaten de verwoeste stad door de beschadigde stadspoort. Raimon vraagt: ‘Als iedereen vermoord is, hoe komt het dan dat hier zoveel mensen wonen?’

Bernard Sarlat lacht. ‘Ze zijn van alle kanten gekomen. Ik was er zelf ook bij. We konden huizen kiezen naar ons eigen zin. Ik had geluk, er was een groot stenen huis waar niemand woonde en dat aan niemand toebehoorde. Dat heb ik voor mezelf genomen, daar ben ik gaan wonen met mijn vrouw. Je kijkt verbaasd. Je denkt: Ik heb geen vrouw gezien in dat huis. Dat klopt, ze is opgepakt, verdacht van ketterij. Ze was trots, gaf niets toe en je weet wat er

dan gebeurt.' Voor het eerst in al die dagen kijkt Bernard Sarlat ernstig. Hij zucht en stuurt zijn kar een weg op in westelijke richting.

Raimon zwijgt, hij weet wat de koopman bedoelt. 'Ben je zelf ook bij de... anderen?' vraagt hij voorzichtig.

Sarlat lacht alweer. 'Je zal wel gemerkt hebben dat wij daar nooit over praten, dat is veiliger. Ik heb ook niet gevraagd waarom jij op reis bent. Je moet trouwens voorzichtiger zijn, veel te veel mensen weten waar je heen wilt. Dat is gevaarlijk, je moet gewoon je mond houden, dat is het beste.'

Langzaam rolt de kar over de stoffige weg, de muilezels moeten hard trekken, er zijn diepe karresporen in de losse grond, de wielen zakken weg. Raimon vindt dit wel gemakkelijk reizen, hij zit en wordt vervoerd. De bank is hard en hij wordt door elkaar geschud, maar dat is allemaal niet erg.

Ze eten in een herberg bij het plaatsje Montady. Het is daar een vlak land, veel water, grote vijvers en daartussen gevaarlijke moerassen. Raimon kent dat landschap, het is net als aan het begin van zijn reis. In de herberg zitten ze in een donker hoekje te eten, de kar staat voor de deur, de muilezels grazen aan een lang touw. Alles is goed.

Dan ziet Raimon twee mannen binnenkomen, hij kent ze. Het zijn de rovers die de monnik neergeslagen hebben. Raimon heeft zijn tas naast zich staan, die is meegenomen naar binnen.

Een van de rovers herkent hem, hij pakt een kruk en komt bij het tafeltje zitten. 'Dat is toevallig,' zegt hij gemaakt vriendelijk. 'Een oude bekende.' Hij buigt zich vertrouwelijk voorover en vraagt: 'Hoe is het met het boek?'

'Dat is weg, twee anderen brengen het waar het hoort,' zegt Raimon zo onverschillig mogelijk.

De rover grijnst.

'Leuk gevonden, maar dat verhaaltje geloof ik niet. Je neemt speciaal je tas naar binnen, dat doe je alleen als je wat te verbergen hebt.'

Sarlat begrijpt niet waar die man over praat.

Raimon ziet het. ‘Deze mannen dachten dat ik een schat bij me had, ze wilden me beroven. Ze merkten dat het alleen maar een boek was en hebben toen een weerloze monnik beroofd.’

‘Je bent goed op de hoogte,’ zegt de rover spottend. ‘Wij hebben geld nodig, betaal ons en wij zwijgen over dat boek. Doe je het niet dan gaan we naar de pastoor hier en verraden je. Zeg maar wat je wilt.’

‘Ik heb geen boek,’ herhaalt Raimon koppig.

De rover vloekt en loopt weg, zijn maat volgt hem. Sarlat kijkt ze verbaasd na. ‘Ben jij die onderweg tegengekomen?’

Raimon vertelt hem het hele verhaal, hij doet het fluisterend. Alles vanaf de ketterverbranding tot nu toe vertelt Raimon. Sarlat kijkt hem aan. ‘Jij hebt al veel meegemaakt. En doe je dat allemaal voor een boek?’

‘Ik doe het voor Bertrand.’

Dan komt de pastoor binnen, de rovers houden zich op de achtergrond. Sarlat betaalt de waard en de pastoor komt naar Raimon toe. ‘Ik hoor dat jij een boek bij je hebt.’

De jongen schudt heftig zijn hoofd. ‘Ik heb geen boek, ik weet niet waar die rovers het over hebben.’

‘Rustig manneke, rustig,’ zegt de pastoor. ‘Je mag iemand niet zomaar een rover noemen.’

‘Ze hebben voor Montpellier een monnik geslagen en beroofd, als dat geen rovers zijn weet ik het niet meer.’

‘Laat me die tas eens zien.’

Raimon geeft de tas, de pastoor haalt de kleren eruit en kijkt in de tas. ‘Geen boek,’ zegt hij opgelucht. ‘Je kunt verder reizen, je hebt de waarheid gesproken.’ Hij zegt het luid, zodat de mannen buiten het kunnen horen.

Sarlat zit al op de bok, hij wil verder. Raimon legt de tas met al zijn spullen erin op de lading en gaat bij de koopman zitten. De rovers lopen mopperend weg, weer niets gevangen.

De pastoor komt naar de kar toe en zegt zachtjes: ‘Ook in een geheime bergplaats heeft een boek een harde kaft.’ Hij lacht naar

Raimon en gaat terug naar zijn kerk.

‘Dat is een goeie,’ mompelt de koopman, ‘we hadden geluk dat die kerels in zo'n klein dorp gingen klagen, in de stad was het niet zo goed afgelopen.’

Aan het eind van de middag komen ze bij een eenzame herberg, een eindje buiten een tamelijk groot dorp. Hier wil Sarlat overnachten, hij zegt Raimon wat het kost. Die telt het geld uit en doet de rest weer in zijn hemd. Hij heeft nog genoeg, hij kan geld uitgeven als een echte man.

De herberg is niet veel meer dan een grote hut, ze slapen in de stal bij de muilezels. Die worden goed verzorgd, de waard en zijn vrouw zijn aardige mensen. Ze zetten een heerlijke maaltijd op tafel, het leven is goed.

Sarlat drinkt nogal veel wijn, hij betaalt alles meteen. De waard komt bij hen zitten, ze praten over wijn. ‘Heb je hier nooit gasten die vervelend zijn?’ vraagt Sarlat.

De waard lacht. ‘Dat komt weleens voor, maar onder de tapkast heb ik een speciale wijn gemaakt met allerlei kruiden. De sterkste kerels zijn binnen een uur ladderzat als ze dat drinken, ze vallen in slaap en worden pas een dag later wakker met vreselijke hoofdpijn.’ Ze lachen, die waard is slim.

De volgende ochtend eten ze weer. Dan is er lawaai buiten. De vrouw van de waard komt bleek binnen. ‘Er zijn huurlingen,’ zegt ze. ‘Die willen jouw kar doorzoeken.’

Sarlat springt op en gaat vriendelijk lachend naar buiten. Daar staan vier kerels in lompen gehuld, ze hebben wapens bij zich, zwaarden en handbogen. Het zijn huursoldaten, de meest gevreesde rovers die je tegen kunt komen. Zij zijn gewend te doden, ze beroven iedereen en verhuren zich als soldaat aan de meestbiedende.

Sarlat weet dat. ‘Kom even binnen, mannen,’ zegt hij vriendelijk. ‘Bij een goed glas wijn praat het gemakkelijker.’

De huurlingen lachen en komen in de herberg, ze binden hun paarden aan een boom vast. Binnen laat Sarlat een grote kan

goede wijn komen, hij betaalt weer meteen. Begerig kijken de huurlingen naar dat geld. Klokkend drinken ze de wijn, boeren en schreeuwen om meer. Sarlat geeft ze meer, dat gaat zo een tijdje door. De soldaten worden steeds luidruchtiger.

'Ik denk dat de heren nu wel een kruidenwijn lusten,' zegt de koopman. De soldaten juichen, kruidenwijn, heerlijk. Ze krijgen alle vier een grote beker uit de kan onder de tapkast en het effect is zoals voorspeld was. Ze lachen, kijken lodderig rond en de een na de ander valt als een blok om. De huurlingen liggen op de grond, ze zijn uitgeschakeld.

Sarlat neemt hun wapens weg en legt die op de kar. 'Dat is straks koopwaar,' zegt hij. Hij maakt de paarden los en jaagt ze weg. 'Geen vervoer, geen wapens, laat ze maar rustig slapen.'

De waard kan er niet om lachen. 'Ik zit straks met die kerels, ook zonder wapens zijn ze gevaarlijk.'

De koopman weet daar ook wel iets op. Met de waard laadt hij de huurlingen één voor één op een kruiwagen en rijdt ze naar een grote mesthoop een eind verderop. Daar gooien ze de soldaten neer, in de brandend-hete zon.

'Laat ze maar lekker slapen,' zegt Sarlat. 'Als ze wakker worden doe je maar net alsof je ze nooit gezien hebt.'

Raimon en de koopman klimmen op hun kar en reizen verder. Een lange, warme dag. De kar schudt op de slechte weg. Er liggen hier overal harde keien, daar stoten de wielen op. Raimon krijgt elke keer een schok, hij kan haast niet meer zitten. Alles doet pijn, reizen als koopman is niet zo leuk. Je wordt door elkaar gerammeld, je kan beroofd worden en wat verdien je er nu mee? Hij vraagt het de koopman.

'Wat je verdient? Och, de ene dag veel, de andere dag wat minder. Dat is het spannende. Voor een koopman is elke dag een avontuur. In een werkplaats heb je dat niet.'

Daar moet Raimon eens goed over nadenken.

Ze slapen weer in een herberg, Raimon moet weer wat betalen. Er gebeurt niets, Sarlat drinkt te veel, dat is alles. De volgende ochtend is hij toch weer opgewekt en vriendelijk. Ze reizen verder.

Die middag bereiken ze een plaatsje bij een rivier. Dat water volgen ze, het is een smal pad, soms vrij hoog boven het water. Raimon, die alleen maar vlak land kent, vindt het griezelig. Hij zit steeds klaar om van de kar af te springen als die naar beneden zou vallen. Sarlat schijnt het allemaal heel gewoon te vinden, hij reist zo vaak door bergachtig land.

De muilezels stappen rustig verder, het zijn mooie beesten. Tegen de helling op is het zwaar voor hen, dan lopen Sarlat en Raimon naast de kar. Bij de afdaling hollen de muilezels, dat vindt Raimon het griezeligst. Ze rennen zo'n heuvel af en aan het eind is een bocht. De kar blijft telkens op het pad, het lijkt een wonder voor de jongen uit het laagland.

Die nacht slapen ze in hun kar, zomaar onder wat bomen. Sarlat heeft brood bij zich en voldoende wijn om de avond plezierig te maken. Tussen de oude lappen en op al die pakken ligt het goed. Raimon heeft nog nooit zo'n luxe bed gehad.

De volgende dag komen ze drie gewapende mannen tegen. Sarlat groet ze hartelijk, ze kennen elkaar. Raimon zucht opgelucht, gelukkig, het zijn geen rovers.

'Hebben jullie nog leuke dingen meegemaakt?' vraagt Sarlat. Hij heeft zijn kar aan de kant gestuurd in de schaduw van hoge bomen, daar biedt hij de mannen wijn aan. Ze lachen en kijken naar Raimon. 'Hem kun je vertrouwen,' zegt de koopman. 'Hij is van onze kant.'

Dat stelt de gewapende mannen gerust. Ze vertellen over gevechten met soldaten van de koning, het beroven van monniken van de inquisitie en nog veel meer. Raimon weet niet wat hij ervan denken moet. Sarlat zegt lachend: 'De Fransen willen ons bang maken, deze mannen doen af en toe iets terug. Dat is alleen maar eerlijk, wie kaatst kan de bal verwachten.'

Raimon begrijpt dat dit de gewapende mannen zijn waar hij eerder over hoorde praten. Zij proberen een soort tegenterreur uit te oefenen. Op sommige plaatsen hebben zij veel succes. Er zijn verraders die altijd in een klooster moeten blijven, komen ze in de

stad dan zijn ze in gevaar. Iedere burger kan hen een mes tussen de ribben steken, die verraders zijn voorgoed uitgeschakeld, die blijven wel binnen. Hij kijkt het drietal eens aan, het lijken vriendelijke mannen. Gek dat zij toch als soldaat mensen doden.

Sarlat laat de wapens zien en verkoopt ze voor een schappelijk prijsje aan de Kathaarse strijders. Hij lacht, dat is vlot gegaan. ‘Als jullie in de buurt komen, kijk dan nog even bij die waard in Montady, hij heeft misschien wel hulp nodig.’

Dat beloven de mannen, ze willen verder gaan. Dan ziet Raimon de twee rovers, hij wijst naar ze en vertelt wat die kerels allemaal gedaan hebben. De oudste man lacht. ‘Dat regelen wij wel. Kom mee, jongens.’ Ze lopen naar de rovers, versperren hen de weg en zeggen: ‘Zo heren, op weg naar Carcassonne?’

De rovers kijken angstig naar de gewapende Katharen. Ze weten meteen wat dat voor lui zijn. ‘Wij lopen hier zomaar een beetje,’ hakkelt de rover die in Montady zoveel praatjes had.

‘Ja, ja, je loopt maar zo'n beetje en je probeert een kleine jongen te beroven.’

‘Ik heb hem niets gedaan,’ stamelt de rover.

‘Nee, je hebt alleen maar geprobeerd hem bij de pastoor te verraden.’

‘Die pastoor zei dat we ongelijk hadden.’

‘Dat klopt, jullie kunnen beter teruggaan. Dit land lust jullie niet, ga maar in het noorden monniken beroven. Zit je hoofd nog stevig op je lijf?’ Een van de Katharen pakt de rover beet en rukt aan zijn nek. De man gilt van pijn.

‘Het zit nog stevig,’ zegt de Kathaar.

‘Als je dat zo wilt houden moet je je hier nooit meer laten zien,’ zegt de oudste man. ‘Komen we je weer tegen dan zou dat koppie er weleens af kunnen vallen en dat zou zonde zijn van zo'n eerlijk en oprecht mens, vind je ook niet.’

De rovers kunnen er niet om lachen. Ze kijken angstig achter zich en hollen dan weg, terug naar het noorden.

‘Die zie je niet meer terug,’ zegt de oudste man tevreden. ‘Zo zie je maar, een beetje bang maken is zo gek nog niet.’

Sarlat bedankt de mannen, Raimon kan niets zeggen, hij was al die tijd gewoon bang. Telkens als hij die rovers ziet wordt hij bang, hij wil het niet, maar het gebeurt. Hij voelt overal zijn huid tintelen en hij zit helemaal verstijfd. Nu zijn ze weggejaagd, zou het voor altijd zijn? Hij durft het nog niet te geloven.

Ze rijden verder, Sarlat vertelt allerlei heldendaden van de Kathaarse soldaten. Hij is trots op die mannen. Raimon hoort het en houdt zich stil. Hij wil liever in Carcassonne zijn. Reizen is gevaarlijker dan hij gedacht had. Toen hij begon leek het zo eenvoudig, je hebt een boek, je loopt naar een berg en je geeft het af. Nu is het allemaal anders, de wereld is verwarrend en vol onverwachte gevaren. Gelukkig is hij bij Sarlat, die schijnt nergens bang van te zijn.

Ze naderen Carcassonne na nog twee dagen langzaam rijden. Raimon ziet van verre een stad op een heuvel, het land eromheen is vlak. De stad heeft muren en hij ziet kerktorens.

Sarlat wijst naar Carcassonne. ‘We zijn er bijna, Raimon, daar is geld te verdienen. Ik heb precies de spullen die de rijke vrouwen willen hebben en jij kan vandaar verder lopen, je bent er bijna. Misschien is er wel een gids in de stad.’

Raimon hoopt het van harte, alleen reizen is niets voor hem.

In Carcassonne rijdt Sarlat naar een mooi koopmanshuis, daar is hij welkom. Er is een ruime stal voor de muilezels en de kar en er is een kamer voor Sarlat en Raimon.

7 Onrust in Carcassonne

Ook in Carcassonne hebben de dominicaner monniken een huis. Daar woont de inquisiteur, het is een al wat oudere monnik. Hij probeert zijn werk goed te doen en hoopt de mensen te overtuigen, bang maken vindt hij niet goed. Daar kan hij niet over praten, er zijn te veel jongere monniken die hem niet begrijpen. De oude inquisiteur probeert met milde straffen en lange preken de mensen weer in het goede spoor te krijgen. Hij heeft de heilige Dominicus eenmaal in zijn leven gezien, hij weet van mensen die met die man gewerkt hebben, dat de stichter van hun orde ook zo dacht. Er is geen gevangenis bij het kantoor van de inquisiteur. Als hij iemand op moet sluiten doet hij dat in de stadsgevangenis, dat daar 'toevallig' veel mensen ontsnappen is jammer, maar daar kan hij niets aan doen.

De jongere monniken begrijpen hun baas niet. Je moet die ketters hard aanpakken, dat is de enige methode die helpt. Laat ze kruipen, alleen een strenge kerk overleeft. Een heeft in het geheim een brief naar de hoofdstad Toulouse gestuurd. Daarin klaagt hij dat de inquisiteur te weinig doet. Hij beschrijft Carcassonne als een kettersnest, waar hard ingegrepen moet worden. De gevolgen blijven niet uit.

Op de dag waarop Raimon de stad bereikt komt er een onopvallend klein dominicaner monnikje aan. Hij gaat rechtstreeks naar het kantoor van de inquisiteur en praat vier uur met de oude man. Het is een moeilijk gesprek.

De inquisiteur krijgt te horen dat hij veel te mild is. De bezoeker heeft allerlei voorbeelden, de oude man begrijpt dat een van zijn eigen mensen dat verteld heeft. Hij kijkt naar het mannetje voor zich. Die lui hebben de macht, zij kunnen je vertellen wat je doen

moet. Hij ziet de felle oogjes in het smalle gezicht, de felpriemende vinger die beschuldigingen onderstreept.

De oude monnik sluit zijn ogen en wacht af Eindelijk lijkt zijn bezoeker het gesprek af te willen sluiten.

‘U hebt veel fouten gemaakt,’ zegt de spichtige dominicaan. ‘Toch is er nog vergeving mogelijk. Vanaf heden doet u precies wat ik u opdraag, dan komt alles nog goed. Ik heb gezien dat de vrouwen hier kostbare kleding dragen, dat is fout. Hun graaf heeft bij het vredesverdrag beloofd dat zijn volk voortaan sober gekleed zou zijn. Dat gaan we nu afdwingen.’

Met een triomfantelijk glimlachje kijkt hij naar de man voor zich. Dat is een eerste zet, de inquisiteur moet gehoorzamen. Hij heeft gelezen dat zijn bezoeker alle volmachten heeft gekregen van de hoogste baas in hun orde. De kleine monnik kan de inquisiteur alles laten doen wat hij wil.

De oude monnik zucht. Dat verdrag, hij was erbij. Die graaf was zo dom alles te tekenen wat ze hem voorlegden, een of andere fanaticus heeft toen dat geval van die kleding bedacht. Het is nooit echt uitgevoerd, in het begin waren de mensen hier arm door de oorlog. Daar weet zo'n jong ventje ook niets van. Later herstelde de welvaart en kochten de rijke mensen dure kleren, houd dat maar eens tegen. Je kan mensen niet in alles dwingen. ‘Die kleding is niet zo ernstig,’ zegt hij zacht. ‘Er zijn veel mensen die daar hun brood mee verdienen.’

‘Dat moeten ze op een andere manier doen,’ snerpt de ander.

‘Laat mij even uitspreken,’ zegt de inquisiteur zacht. ‘Zo'n maatregel geeft veel onrust, de mensen zullen de kerk er om gaan haten. Dat is ons doel niet, wij moeten ze juist weer met zachte hand de kerk in krijgen.’

Nu wordt de ander echt boos. ‘Dat is het nu juist,’ krijst hij. ‘Die zachte hand, die tijd is voorbij. Er is oorlog tegen alle ketterij, alleen harde maatregelen werken. U gelast nog vandaag dat vanaf morgen alle kostbare kleding verboden is. Ik geef u de tekst binnen een half uur. Is er een werkkamer voor mij?’

De inquisiteur zwijgt, belt en geeft de portier opdracht een

kamer voor ‘onze broeder hier’ in te richten. De deur sluit, de inquisiteur huilt. Hij kent zijn stad en weet wat er zal gebeuren.

De volgende dag maakt men in de kerk bekend dat dure kleding voortaan verboden is, er hangen op drie plaatsen in de stad plakkaten waarop precies staat wat voor stoffen en welke soorten bont er verboden zijn. Mensen die kunnen lezen vertellen het aan anderen. Een oude bedelaar roept: ‘Ik moet me bekeren, ik loop in te dure kleren.’ De mensen lachen, maar dat duurt niet lang. De maatregel wordt echt doorgevoerd.

In het huis waar Sarlat en Raimon zijn, hoort men ook over deze nieuwe streek van de inquisitie. Koopman Pierre Bonet kijkt ernstig, Sarlat huilt bijna. Waar moet hij nu met zijn koopwaar heen? Alles wat hij in zijn wagen heeft is hier ineens verboden.

Heloise, de vrouw van Bonet, komt in heel eenvoudige kleding binnen. ‘Zou dit simpel genoeg zijn,’ zegt ze spottend.

Bonet kijkt op. ‘Je ziet er in alle kleding betoverend uit. Dit zal voor die lui wel eenvoudig genoeg zijn. Maar ze hebben wel iets bedacht. Zo'n oude bepaling uit een verdrag dat iedereen al vergeten is, belachelijk. Zoiets is hier nog nooit vertoond.’ Hij staat op en gaat naar het stadhuis, als consul van Carcassonne is hij medeverantwoordelijk voor rust en orde in de stad.

De consuls hebben het moeilijk. Velen hebben zelf een handel in bont en kostbare stoffen, zoals Bonet. Anderen denken aan de handwerkslieden, de mensen die de stoffen verwerken, de mensen die leven van dure kleding. Ze zijn allemaal in één klap beroofd van hun inkomen. In de stad is het onrustig. De consuls lopen rond en raden de mensen aan kalm te blijven.

Bonet en drie andere consuls gaan naar de inquisiteur en proberen met hem de zaak te bespreken. Zij worden in het kantoor binnengelaten en zien daar de oude monnik en een spichtig ventje, een soort secretaris. Hij schrijft tenminste alles op.

Het gesprek verloopt moeizaam. De oude inquisiteur knikt als de consuls vertellen dat er onrust is. Hij zegt: ‘Dat is jammer, de mensen hadden zich al veel eerder moeten realiseren dat dure

kleding verboden is. We kennen allemaal de bepalingen die uw graaf ondertekend heeft.'

Het valt Bonet op dat de oude monnik steeds uit zijn ooghoeken kijkt hoe de kleine secretaris reageert. Die man is niet vrij in wat hij zegt, denkt Bonet. Hij wordt op een of andere manier gedwongen dit te zeggen.

De consuls bereiken niets. Verder praten is zinloos. Dit moet gebeuren, punt uit. Ze gaan weg en vertellen in de stad dat alleen gehoorzamen mogelijk is. Dat geeft enorme onrust.

De vrouwen zijn woedend, zij hebben recht op mooie kleren, vinden ze. Wat verbeelden die monniken zich wel. Alleen de allerarmsten lachen, eindelijk worden de rijken ook eens aangepakt. De vrouwen zijn vindingrijk, ze nemen stoffen die wel toegestaan zijn en maken daarvan kleding die op andere manieren aanstoot geeft. Een heeft een split in haar jurk tot op haar dij, een ander heeft een heel diep uitgesneden blouse. Daarmee lopen ze voor het kantoor van de inquisiteur heen en weer. De kleine monnik ziet het en nog dezelfde dag wordt kleding die te veel bloot laat zien verboden. De vrouwen geven het niet op, ze blijven boos en ze blijven de dominicanen pesten met allerlei malle lappen en kleren.

Die plagerij helpt niet de arme kleermakers, de verkopers van stoffen, de ververs, de bontwerkers. Daar zijn van de ene dag op de andere alle inkomsten weggevallen, daar hebben ze honger. Sarlat laat zijn wagen ingepakt staan, na drie dagen reist hij verder. Raimon bedankt hem voor het vervoer en dan gaan ze uit elkaar. Sarlat verlaat Carcassonne, daar is niets te verdienen. Er zijn gelukkig nog andere steden, ze zullen niet overal zo gek bezig zijn.

Raimon blijft in de stad. Bonet weet waar hij heen wil, zodra er een gids die kant uitgaat kan Raimon mee.

Dat duurt lang en intussen wordt het in Carcassonne steeds onrustiger. Op een zondag houdt de kleine monnik een felle preek. Hij gaat vreselijk tekeer en roept uit: 'Deze stad is een kettersnest, goede katholieken mogen dat niet dulden. De ketterij moet uitge-

roeid worden, allen die nu nog dwalen kunnen zich bekeren of we redden hun zielen door het louterende vuur.'

Niet iedereen is in de kerk, maar deze woorden zijn spoedig in de hele stad bekend. De consuls voelen de spanning. Zij gaan weer naar de inquisiteur. Bonet voert het woord.

'We weten dat u steeds het beste voor hebt met de mensen in deze stad. Wij zullen u daar graag bij helpen. Wat uw secretaris vanochtend in zijn preek heeft gezegd, gaat echter te ver.'

De kleine monnik kijkt op van zijn papier, hij ziet Bonet en noteert die naam. Een man om nader onderzoek naar te doen.

'Hoe bedoelt u?' vraagt de oude monnik vermoeid.

'Uw eerwaarde collega heeft gezegd dat iedereen hier ketter is, dat is beledigend. Dit is een stad waar eerlijke mensen wonen, ze gaan trouw naar de kerk, ze houden zich aan alle bepalingen die de Franse koning ons opgelegd heeft.'

'Opgelegd is een fout woord,' snerpt de kleine monnik. 'De graaf van Toulouse heeft in volle vrijheid een overeenkomst gesloten met de Franse koning.'

'Misschien kunt u mij dit gesprek laten voeren.' De inquisiteur wordt nu echt boos, dat ventje moet niet denken dat hij maar alles kan doen. 'U hebt gelijk, heren, de preek was op dat punt onjuist. Dat neemt niet weg dat wij samen moeten blijven strijden tegen ketterij.'

De consuls zijn het daar mee eens. Ze hebben voor een deel gelijk gekregen en de kleine monnik is terechtgewezen waar zij bij stonden. Dat is voorlopig genoeg. Nog diezelfde dag komt er een plakkaat waarop staat dat Carcassonne veel goede katholieken onder haar inwoners telt en dat de geachte prediker het niet zo kwaad bedoelde.

De geachte prediker is razend. Hij zal nog weleens laten zien wat hij kan. Dat blijkt in de periode die volgt.

Er worden mensen opgepakt, de bewaking in de gevangenis wordt verbeterd, er komen soldaten van de koning in de stad.

Bonet moet bij de inquisiteur komen, hij wordt dagen achtereen

verhoord, maar men kan hem niet vangen. Ze moeten hem laten gaan. Huilend valt zijn vrouw hem om de hals.

In het huis waar Raimon woont is het somber, hij voelt zich niet op zijn gemak. Hij wil het liefst hier weg, waar blijven die gidsen nu?

Buiten Carcassonne is al bekend dat daar een felle inquisiteur aan het werk is. Gidsen zijn voorzichtig, veel mensen kennen hen, ze blijven voorlopig liever uit de buurt.

Raimon voelt de sfeer in de stad, het is beangstigend. Wie zal wie verraden? Wie wordt er straks opgepakt? Wat doen ze met je? Raimon is bang, hij kent de gevangenis, hij wil er niet weer inkomen.

Op een dag loopt hij door de stad en ziet daar een zadelmaker aan het werk. ‘Kan ik hier werken?’ vraagt hij.

De man kijkt op. ‘Ken jij dit vak?’

Raimon pakt gereedschap en leer en laat zien wat hij kan. Zadelmaker Pierre Arnaud ziet het, knikt en zegt: ‘Je kunt hier werken.’

Daarmee is alles geregeld. Raimon hoeft niet meer doelloos te wachten, hij kan wat geld verdienen. Hij vertelt het bij Bonet. Die is er blij om. ‘Je kunt hier beter weggaan, dit huis is niet veilig meer. Ze hebben me laten gaan, maar vroeg of laat komen ze terug. Dan is het beter dat je er niet bij bent. Dicht bij de plek waar je werkt is een herberg, ga daar heen, het is er niet duur.’

Raimon doet dat en slaapt die nacht weer op stro, in de stal, dat is het goedkoopst. De herberg staat tegen de stadsmuur aan, als je op het dak klimt kom je op de muur en daar kun je naar beneden springen. Dat vindt Raimon een goede vluchtweg.

Hij werkt alle dagen en komt een beetje tot rust. In de stad blijft het onrustig, hij merkt daar nu minder van.

Pierre Arnaud is kritisch over de Katharen. Hij praat niet veel, maar tijdens het werk vraagt Raimon weleens iets.

Op een dag vraagt hij: ‘Zijn er echt zoveel Katharen hier?’ Pierre Arnaud glimlacht. ‘Het is maar wat je Kathaar noemt.

Sommigen menen dat er twee krachten zijn, het goede en het kwade en die voelen zich al helemaal Kathaar. Anderen weten veel meer, denken niet zo zwart-wit, dat zijn de echte, die zijn er niet veel.'

'Maar ze hebben allemaal een hekel aan de Fransen.'

'Ja, wat wil je? We zijn bezet, onze eigen graaf heeft niets meer te vertellen. Die Fransen beslissen alles, dat vindt niemand leuk.'

'Waarom doet zo'n Franse koning dat?'

'Ze willen allemaal meer macht, de koning wil zijn land groter maken, de paus wil dat wij allemaal precies doen wat hij zegt. Ze willen allemaal beslissen over de levens van ons soort, gewone mensen. Dat schijnen ze leuk te vinden.'

'Doet de paus daar ook aan mee?'

'Ja, wat dacht je. Eerst hadden de bisschoppen alles te vertellen, maar dat zijn nu bijna allemaal heren van adel. Ze zien de kerk zelden van binnen, die geven geen goed voorbeeld. We moeten allemaal gehoorzamen, keurige volgelingen van Rome worden, daarom is er nu inquisitie.'

Raimon vraagt nog een heleboel en Pierre Arnaud legt het hem uit. Raimon denkt na, aan het eind van het gesprek zegt hij: 'Dus al die ellende is alleen maar om macht te hebben.'

'Zo kun je dat wel stellen,' zegt zijn baas.

Later die week vertelt Raimon hoe de Kathaarse soldaten de boeven wegjaagden en wat hij aan heldendaden heeft gehoord van Sarlat. Arnaud luistert en zwijgt. Als Raimon klaar is met zijn verhaal zegt hij: 'Het is begrijpelijk dat die mensen zo reageren en een enkele keer kan het goed uitwerken. Maar in het algemeen is het niet goed. Geweld lokt nieuw geweld uit. Je kunt het beter met elkaar bepraten en samen een oplossing zoeken, al dat geweld leidt nergens toe.'

Intussen gaat het geweld van de inquisitie door. De oude inquisiteur moet de ene maatregel na de andere goedvinden. De kleine monnik heeft alles in handen. Hij bepaalt wat er gebeurt, al blijft de inquisiteur degene die zijn handtekening moet zetten onder de

stukken. Op een dag wordt op straat een eenvoudige wever aangehouden. Hij maakt er een hele scène van, van alle kanten komen mensen kijken. ‘Ben ik een ketter?’ roept hij luid. ‘Ik ben getrouwd, ik eet vlees, ik lieg, ik vloek, ik ben een goed christen.’

De mensen lachen, de soldaten van de inquisitie verstaan de man niet eens. Ze grijpen hem beet en sleuren hem naar de gevangenis. Niemand weet welk lot hem daar wacht.

Er worden nu zelfs processen gevoerd tegen mensen die al overleden zijn. Uit getuigen-verklaringen blijkt dat die mensen Kathaarse sympathieën hadden toen ze nog leefden. Dat wordt allemaal netjes opgeschreven en er volgt een formele veroordeling. Alle bezit van de overledene vervalt aan de kerk, het huis moet afgebroken worden en de dode wordt alsnog verbrand.

‘Het zijn toevallig allemaal rijke mensen,’ zegt Pierre Arnaud schamper. ‘Ze weten wie ze moeten pakken.’

De brandstapel is aan de andere kant van de stad, maar bij een bepaalde wind ruiken ze de scherpe rook. Raimon herkent die geur, hij ziet weer de brandstapel van Sint-Gilles voor zich, hoort weer de stem van Bertrand. Hij moet hier weg, het boek moet naar die berg. Heel voorzichtig praat hij erover met Arnaud.

Die vertelt hem hoe hij moet lopen naar Monségur, dat is hier geen geheim. Raimon onthoudt de namen van dorpen waar hij doorheen zal komen en Arnaud tekent het zelfs voor hem uit op een stuk leer. Dat krijgt Raimon in zijn tas. ‘Als je er morgen niet bent, horen ze van mij niets,’ zegt Arnaud. Raimon begrijpt hem. De zadelmaker geeft hem nieuwe schoenen, heel stevige, met dikke zolen. Hij geeft ook geld en legt zijn hand op het hoofd van Raimon. ‘Moge God je beschermen, jongen.’

Die nacht moet Raimon vluchten, het is al september, de nachten zijn langer. Het is nu of nooit. Als hij wordt opgepakt is het boek verloren, dat mag niet. Bertrand gaf hem een opdracht, hij moet naar die berg gaan. Daarna wil hij terug naar moeder Alice. Hij gaat daar werken en wil nooit meer reizen.

Midden in de nacht pakt Raimon zijn tas, het boek zit erin, ook

de leren lap met zijn route is veilig opgeborgen. Hij legt het geld voor de waard op een paal en klimt op het dak. De muur is dichtbij, hij wil er opgaan, maar hoort dan voetstappen.

Twee soldaten komen aanlopen. Ze praten met elkaar in het Frans. Raimon duikt weg in de schaduw van een schoorsteen. Vlak bij hem blijven de mannen staan, Raimon houdt zijn adem in. Hebben ze hem gezien? Het gesprek gaat rustig verder, het duurt lang, heel lang. Houden die kerels nooit op met praten?

Raimon krijgt kramp in zijn benen, maar durft niet te bewegen. De pijn wordt heviger, hij wacht, zelfs ademen lijkt gevaarlijk.

Eindelijk lopen de soldaten weer terug. Raimon ziet ze in het maanlicht, twee donkere figuren op de muur. Pas als ze ver weg zijn durft hij te bewegen. Hij kruipt stijf en onhandig op de muur en kijkt naar beneden, wat een hoogte. Moet hij daar naar beneden springen?

Het kan niet anders, het is de enige vluchtweg.

Raimon hangt zijn tas op zijn rug, glijdt over de rand van de muur, hangt een paar tellen aan zijn vingertoppen en laat zich dan vallen. Een struik breekt zijn val. Een beetje geschaafd, maar zonder iets te breken komt hij op de grond. Hij is buiten de stad! Raimon sluipt langs de muur naar de rivier, daar begint zijn reis. Hij hoort de soldaten in de verte, dat hindert nu niet meer, hij is in de schaduw van de bomen, ze kunnen hem niet zien. Plotseling geritsel, wat is dat? Een beest, een rover? Het is een kat die luid mauwend om hem heen loopt.

Raimon jaagt het beest weg, de kat gaat, beledigd en met stijf opgeheven staart.

De weg naar Monségur ligt open voor Raimon.

8 Tocht langs de rivier

Zolang het nog donker is gaat het langzaam. Raimon moet heel voorzichtig zijn weg vinden, rechts is het water, links zijn bossen, een smal pad daartussen is zijn weg. Hij weet dat hij deze rivier moet volgen tot bij de stad Quillan, daar kan hij aan het eigenlijke bergtraject beginnen. Het staat getekend op de kaart van Arnaud, de namen staan erbij, maar die kan hij niet lezen, die kent hij uit zijn hoofd.

Het is stil om hem heen. Raimon hoort wat wind in de bomen, verder niets. Elk takje dat onder zijn stevige schoenen breekt, klinkt luid, heel luid. Zouden ze dat in de stad kunnen horen?

Raimon weet het niet, de maan gaat schuil achter een wolk. Het is nu heel donker, gelukkig maakt de rivier geluid, daar zal hij niet invallen. De wolk trekt weg en hij ziet weer iets.

Dat gaat zo door tot het dag wordt. Dan kan hij steviger doorstappen, het wordt ook wat warmer, de nacht was koud.

Hij volgt steeds de kronkelende rivier. Hij komt door een klein dorp, de mensen kijken hem aan, maar zeggen niets, vragen niets. Raimon koopt brood bij een vrouw en loopt door. Hij hoort voetstappen achter zich. Hij kijkt om, er komt een dikke man achter hem aan. Raimon loopt iets harder, de man loopt ook sneller. Hij haalt Raimon in en begint een praatje.

‘Zo, helemaal alleen op reis?’

Raimon knikt, hij zegt niets.

‘Kom je uit Carcassonne?’

‘Nee, daar ben ik nooit geweest,’ liegt Raimon. Hij vertrouwt die man niet.

‘Vreemd, ik heb je daar toch weleens gezien. Jij werkte toch bij een zadelmaker?’

‘O, heet het daar Carcassonne,’ zegt Raimon. ‘Dat wist ik niet.’

Liegen gaat hem slecht af.

De dikke man grijnst. ‘Zeker op de loop voor de inquisitie.’

Raimon voelt een kille angst, hij haalt diep adem en zegt dan: ‘Inquisitie, daar ben ik nooit geweest.’

De dikke man blijft doorvragen. ‘Ze zijn daar anders flink bezig, het zou best kunnen dat je op de vlucht bent.’

‘Ik ben twaalf jaar, ik weet niets van die dingen.’

De man lacht. ‘Kinderen zijn tegenwoordig ook niet meer veilig, ketters zitten overal.’

Raimon zwijgt en loopt flink door. Hij wil dat dikke mannetje het liefst in de rivier gooien, maar daar is hij niet sterk genoeg voor. Wat zei Arnaud ook alweer? ‘Geweld leidt nergens toe.’ Raimon zou nu graag geweld gebruiken om die dikkerd het zwijgen op te leggen. De vent is duidelijk een verrader.

Ineens heeft hij een idee. ‘U bent ook alleen op weg. Moeilijkheden met de inquisitie? U was toch in Carcassonne?’

Het mannetje lacht zuurzoet. ‘Nee, ik reis voor een koopman. Ik breng berichten over.’ Hij toont een pak brieven. ‘Die moeten naar Quillan.’ Bijna had Raimon gezegd: ‘Daar ga ik ook heen.’

Hij weet het nog net op tijd te verzwijgen. Hij zegt: ‘Dat is een heel eind, u kunt wel gids voor die Katharen zijn.’

Het mannetje kijkt hem boos aan. ‘Katharen, daar heb ik niets mee te maken.’

Raimon wordt brutaler. ‘U verdient zeker meer als aanbrenger van de inquisitie. Die lui betalen goed, zeggen ze.’

Nu is de dikke man echt boos. ‘Ik ben geen verrader!’ schreeuwt hij. In de boom naast hem vliegt verschrikt een vogel op. ‘Jij bent zeker zo'n verrader, je weet nogal veel van die dingen.’ Hij wil Raimon slaan. Die bukt zich, ziet dat de dikke man op een smalle rand bij de rivier staat, geeft hem een zet en met een gil valt zijn aanvaller in het water.

Raimon hangt zijn tas recht op zijn rug en loopt door. Hij laat die dikkerd in het water spartelen.

Hij komt in een dorp waar een herberg is, daar eet hij.

Het kost niet veel, het is ook niet zo lekker, maar het is eten en

daar gaat het maar om.

Vanuit de herberg ziet hij de dikke man langskomen, wat is hij nat. Dat droogt wel in de zon, denkt Raimon.

Hij betaalt en kan verder gaan. Hij wil die dikkerd liever niet nog eens tegenkomen. Daarom kiest hij een weg die het dorp uitleidt van de rivier af. Als hij dan straks rechtsaf gaat volgt hij toch weer de rivier en kan hij voor de avond in Limoux zijn.

Dat gaat fout. De rivier maakt hier een bocht en Raimon loopt rechtuit. Het is een goede weg, hij kan flink doorstappen, maar het leidt niet naar Limoux. Het is hier heuvelachtig, Raimon zou het bergen willen noemen. Je kan niet ver om je heen kijken, dat maakt het moeilijk je richting te houden.

Raimon loopt, hij hoort geen rivier meer, hij weet niet waar het water is. Ergens aan zijn rechterhand, maar hoever? Zou hij die dikkerd al voorbij zijn? Vragen zonder antwoord.

Hij komt in een dorp en vraagt daar de weg naar Limoux. De mensen kijken hem verbaasd aan. ‘Dat is een heel eind lopen,’ zegt iemand. ‘Als je dit weggetje volgt kom je er wel. Maar het is al laat, je kunt beter hier blijven en morgen daarheen lopen.’

Raimon is eigenwijs. Hij wil vandaag nog in Limoux komen. Hij koopt brood en loopt meteen door. De weg is eerst tamelijk recht en breed, dan komt de eerste heuvel. De weg wordt smaller en kronkeliger, hij schiet helemaal niet op, het is een bergpad. Smal en steeds maar klimmen en dalen. De zon staat al laag en Limoux is nog nergens te zien. Raimon eet lopend zijn brood.

De bergen volgen elkaar in saaie regelmaat op, er komt geen eind aan. Raimon loopt steeds sneller, maar het helpt niet. Achter elke berg ligt weer een berg. Er is geen dorp of stad te zien en de zon is bijna onder. Hij begrijpt dat hij de nacht buiten zal moeten doorbrengen. Er staan wat bomen, hij zoekt een dikke tak. Dat is in ieder geval een wapen. Zouden hier wolven zijn? Als het schemert vindt hij dichte struiken in een dal. Daar zoekt hij beschutting voor de nacht.

Zijn wijde mantel is de enige bescherming tegen de kou. Het is al september, het kan hier koud zijn. Voorlopig heeft hij daar nog geen last van, het was een zonnige dag, de warmte hangt nog in het dal. Raimon maakt bij het laatste licht een soort bed van mos en bladeren. Daarop legt hij zijn tas als hoofdkussen, zijn bed is klaar.

Slapen kan hij niet.

Hij ligt onder de struik, het is nu helemaal donker. Er zijn allerlei vreemde geluiden. Hij hoort takjes vallen, er knapt iets vlak naast hem. Er loopt een of andere tor over zijn gezicht.

Raimon slaat zijn mantel om en probeert te slapen. Hij gaat op zijn zij liggen, de grond is vlak bij. Daar beweegt iets, de grond wijkt, er komen een spits snuitje en kleine graafhandjes naar buiten. Raimon kijkt ernaar, wat hij ziet is een vaag bewegen en hij hoort het geluid van bladeren die weggeduwd worden. Dan ziet hij het: het is een mol. De mol ruikt de jongen en duikt meteen weer weg. Even later is er gewroet onder Raimon, de mol is de verkeerde kant opgegaan. De onderaardse wroeter verdwijnt en Raimon probeert weer te slapen.

Heel dichtbij roept een uil, een klaaglijk geluid. Raimon hoort het en herkent het. Bij Sint-Gilles zijn ook uilen. De uil vliegt weg of houdt op met roepen, dat is niet te zien. Het is stil, de immense stilte van een nacht vol vreemde geluiden.

Raimon draait zich om, hij is moe. Toch blijft hij waakzaam. Daarom ligt hij lange tijd op zijn rug en kijkt naar de takken boven zijn hoofd. Er is licht buiten de struiken, de maan waarschijnlijk. Op een van de takjes loopt een rups. Raimon volgt de bewegingen van dat kleine beestje, het spant zich en doet dan vanuit die ronde houding een stap naar voren. De rups verdwijnt, er is weer een tor die op zijn gezicht valt. Dit plekje onder de struiken is toch niet zo gunstig.

Raimon staat op en loopt naar de weg. De bergen zijn nu heel mooi belicht door de volle maan, er zijn geen wolken. De wind wordt kouder. Raimon huivert, hij trekt zijn mantel steviger om zich heen, dat helpt een beetje. Er zijn zoveel dunne plekken in die

mantel, dat hij de koude wind nog voelt.

Overal om hem heen zijn bergen, kale toppen met hier en daar een plukje struiken of een enkele boom. Wat een land, thuis kun je tot de horizon kijken. Raimon blijft in de schaduw. Wie weet wat voor gespuis hier rondloopt, hij wil niet gezien worden. Gespuis, daar hoort hij zelf ook bij, hij is een zwerver. Hij heeft geld voor een herberg, maar er is nergens een huis te zien, laat staan een dorp of stad. Hij loopt heen en weer om warm te blijven.

Dat is reizen: gevaar, onzekerheid en geen dak boven je hoofd. Hij denkt nog aan de dikke man. Zouden zijn brieven nat geworden zijn? Meestal zitten brieven in een stevige tas, daar had die man ze ook in. Het was duidelijk een verrader, laat zo'n vent maar zwemmen.

De uren verstrijken. Hij probeert nog eens te slapen onder de struiken, het lukt niet. Er zijn telkens geluiden die hem wakker houden, nachtvogels, brekende takjes, dingen die ergens vallen. Raimon hoort alles en wacht tot het weer dag wordt.

Dat duurt lang in een dal. Hij ziet aan de oostelijke bergrand al licht en dan is het in het dal nog donker. Hij wacht niet langer, pakt zijn tas op en gaat verder.

Over een donker pad loopt hij de berg op en dan is daar de zon! Nooit eerder was Raimon zo blij met een nieuwe dag. Vergeten is de slapeloze nacht, er is weer licht, het leven gaat door. Hij zingt en danst, het volgende dal is al wat minder donker en na de klim die daar onvermijdelijk op volgt, is het volop dag. Onder in het dal dat voor hem ligt ziet Raimon een beekje, hij danst naar beneden en wast zich in het heldere, koude water. Dat is heerlijk. Afdrogen kan hij zich niet, dat moet de zon doen. De zon, die al aardig warm wordt. Na de koude nacht een heerlijk gevoel.

Raimon hoort een paard. Wie is die ruiter? Hij gaat in de beschutting van bomen staan, achter een hoge struik. Door de takken ziet hij twee paarden aankomen. Op het ene paard zit een man in mooie kleren, op het andere paard ligt zijn tas met allerlei spullen. De ruiter komt snel naar beneden en stopt bij de struik.

‘Kom er maar uit jongen, ik heb je wel gezien.’

Raimon stapt naar voren en groet de man op het paard, het lijkt wel een edelman, zulke mooie kleren en twee paarden. Toch klopt dat niet, een edelman reist altijd met bedienden.

‘Wat doe je hier in dit bergland, jongen, ben je verdwaald?’

Raimon knikt. ‘Ik zou de rivier volgen, maar dit leek een kortere weg, ik ben de hele nacht buiten geweest.’

De man op het paard lacht. ‘De kortste weg is niet altijd de beste. Waar moet je heen?’

De ruiter ziet er vriendelijk uit, Raimon vertrouwt hem. ‘Naar Limoux en dan naar Quillan,’ zegt hij.

De man op het paard lacht weer. ‘Dan heb je geluk, ik ga ook naar Quillan, je mag op mijn pakpaard zitten.’ Hij springt uit het zadel en zet Raimon boven op de bagage. ‘Houd je tas maar op je rug,’ zegt de vriendelijke ruiter.

Raimon is nu hoog boven de grond. Tussen de tassen heeft hij een plek waar hij stevig zit. Het is voor het eerst dat hij op een paard zit, het is minder leuk dan hij dacht.

‘Heb je weleens paard gereden?’

Raimon schudt zwijgend zijn hoofd, hij kijkt een beetje benauwd.

‘Het went vlug, je beweegt met je paard mee. Je zit daar goed ingepakt, je zal niet vallen.’ De ruiter springt op zijn paard en rustig stappend gaan ze verder.

Het valt Raimon toch mee, hij deint wel behaaglijk. Hij reist zonder te lopen, dat is mooi. De weg is hier smal, de paarden lopen achter elkaar, langzaam stappen ze naar boven. Daar houdt de ruiter zijn paard in en komt naast Raimon.

‘Hoe heet je?’

‘Raimon Morel.’

‘Waar ga je heen?’

Raimon aarzelt. ‘Naar Quillan.’

De man lacht. ‘Je bent een slimme jongen. Het zijn onzekere tijden en je weet niet of ik te vertrouwen ben. Heel goed. Ik ben Aimeric, ik reis als troubadour van het ene kasteel naar het an-

dere. Misschien is dat een geruststelling voor je.'

Raimon heeft weleens over troubadours gehoord, die zingen oude liederen, verder weet hij er niet veel van.

'Kunt u op alle kastelen zingen?'

'Alleen waar onze eigen mensen wonen, bij de Fransen zing ik niet. Is dat al een beetje duidelijk?'

'Dus u bent een van die mannen die de oude cultuur hooghouden.'

'Dat heb je mooi gezegd, dat doe ik inderdaad.'

'Bertrand heeft me dat geleerd.'

'Bertrand? Wie is dat?'

'Een man die me veel verteld heeft en die in Sint-Gilles op de brandstapel gestorven is.'

Aimeric kijkt Raimon aan. 'Ben je daar geweest?'

Raimon knikt, hij kijkt ernstig.

'Ga met me mee naar het kasteel van Quillan. Ik zal je die kant van ons leven laten zien, dan weet je wat de Fransen allemaal kapot maken. Over Bertrand moet je me nog eens wat meer vertellen.'

Ze gaan verder.

Op een paard blijkt Limoux dichtbij te zijn, ze rijden erdoorheen en volgen een breder pad langs de rivier. Raimon vindt paardrijden leuk. Hij zit wel krap, het schudt wat raar, maar hij kan goed rondkijken en hij hoeft niet te lopen. Hij slaapt zelfs even.

Daardoor merkt hij niet dat ze de dikke man passeren. Die stapt nors verder, hij kijkt nauwelijks naar de ruiters. Dat zijn rijke lui, die letten niet op arme mensen. Hij ziet een slapende jongen, maar herkent Raimon niet, die zit te veel in elkaar gedoken.

Raimon wordt met een schok wakker. Ze staan voor een laag huisje, Aimeric is al van zijn paard af. 'Hier gaan we eten,' zegt hij.

Onhandig laat Raimon zich van het paard afglijden. Hij staat weer op de grond en weet niet waar hij is. Ze gaan naar binnen en krijgen er een heerlijke maaltijd. Aimeric betaalt. Raimon weet

niet hoe laat het is, de zon staat al hoog aan de hemel, dit zal het middagmaal zijn. Wat het ook is, het is eten, daar gaat het om. Hij heeft honger en eet heel veel.

Aimeric en de gastvrouw lachen erom. ‘Die jongen lust wat,’ zeggen ze tegen elkaar. Raimon zwijgt, hij eet.

De hele middag volgen ze de rivier, pas heel laat zien ze de torens van Quillan. Aimeric laat zijn paarden nu draven. Dat is voor Raimon een nieuwe ervaring. Hij moet meebewegen met zijn paard, maar dat lukt hem niet. Hij wordt vreselijk door elkaar geschud. Toch zijn ze door dat gehol op die knollen op tijd bij het kasteel. Daar merkt Raimon dat de troubadour als een eregast wordt ontvangen.

Er is een ophaalbrug, de hoeven van de paarden klinken er luid. Dan een binnenplaats, klein, tussen hoge muren, en tegenover de poort een dikke vierkante toren. Die noemen ze de donjon. Aimeric mag daar slapen, voor Raimon is er een plaats bij de paarden.

Het wordt snel donker. Aimeric praat druk en deftig met mensen van het kasteel. Hij doet hier heel anders dan onderweg. Raimon is zijn knechtje, zegt hij tegen iedereen. Knechten slapen in de stal. Aimeric brengt zelf zijn paarden weg. Raimon loopt maar mee, er zijn zoveel mensen in zo'n kasteel. De troubadour wijst Raimon hoe hij de paarden moet verzorgen.

‘We zijn hier baas en knecht, trek het je niet aan. Ik moet in de donjon slapen, daar is het veel benauwder dan hier. Dat laat ik je morgen wel zien. Doe je werk goed en ga dan lekker slapen.’ Hij verdwijnt in de grote, vierkante toren.

Raimon doet zijn werk, er is een jongen die hem helpt. Die is het gewend, hij lacht om de onhandige Raimon. Het is druk in de stal, er slapen hier meer dan tien knechten. Het hele kasteel wemelt van de mensen. Raimon let er maar niet op, hij is moe. De paarden zijn verzorgd, hij pakt zijn mantel, rolt zich erin, legt zijn tas onder zijn hoofd en slaapt.

De volgende dag merkt hij wat het leven in een kasteel is. Al

heel vroeg is iedereen in de stal druk bezig. De kasteelheer zal met zijn gewaardeerde gast op jacht gaan. Het paard van de troubadour wordt geborsteld en mooi gemaakt. Raimon ziet een brok brood en neemt dat, niemand denkt eraan hem eten te geven. Hij heeft alleen nog maar de stallen gezien. Hij brengt het paard van Aimeric naar buiten. Het kleine binnenplein staat vol mooie paarden. Allerlei mensen lopen er druk heen en weer, iedereen doet vreselijk gewichtig. Waar waren al die bedienden vannacht? Zo'n kasteel is overvol, dat ziet Raimon nu wel. Aimeric komt naar beneden, hij bekijkt goedkeurend zijn paard. 'Dat heb je keurig gedaan, Raimon.'

'Hij daar heeft me geholpen,' wijst Raimon naar de staljongen.

Aimeric lacht. 'Je bent te bescheiden, als iets goed is heb je het altijd helemaal zelf gedaan. Alleen als het fout gaat is het de schuld van anderen. Je moet nog veel leren.'

De kasteelheer komt naar beneden, de stoet kan vertrekken. Ineens merkt Aimeric dat hij zijn jachtdolk boven heeft laten liggen. Hij maakt een mooie buiging voor de kasteelheer en zegt: 'Sta mij toe dat mijn bediende mijn dolk haalt.'

De edelman knikt. Raimon moet naar boven, hij loopt naar de donjon en gaat naar binnen. Beneden is het vol rommel, toch zijn daartussen nog slaapplaatsen. Er is een ladder, hij klimt naar boven en komt op een houten zolder. Daar werken jonge vrouwen, ze vegen de vloer.

'Heeft de troubadour hier geslapen?'

De vrouwen lachen. 'Aimeric? Nee, die was twee etages hoger.'

Raimon gaat nog twee ladders op, overal staat het vol bedden en kisten. Er wonen tientallen mensen in zo'n kasteel. Hij is blij dat hij in de stal kon slapen, daar had je nog wat meer ruimte. Hij komt op de bovenste zolder, het is er benauwd, de luiken zijn nog dicht. Ook hier zijn vrouwen aan het werk. Weer vraagt Raimon waar de troubadour geslapen heeft.

Een van hen lacht. 'Als het donker is weet je nooit waar ze slapen.' De andere vrouwen lachen mee. Raimon begrijpt het niet. Een wijst naar een bed in de hoek. 'Kijk daar maar, er ligt een

dolk op het kussen.'

Raimon pakt het wapen en haast zich langs de wankele ladders naar beneden. Daar zijn de ruiters al in een lange stoet bezig het kasteel te verlaten. Aimeric pakt de dolk, hangt hem aan zijn riem en gaat snel naar voren. Zijn plaats is naast de kasteelheer, een troubadour is een belangrijk man.

Raimon gaat maar terug naar de stal. Het pakpaard eet er tevreden van hooi uit een houten ruif, daar hoeft hij niets aan te doen. Hij loopt weer naar buiten. Het binnenplein is nu leeg, er zijn alleen nog mannen en vrouwen in het kasteel die hier werken. In een hoek van het plein is een keuken, grotendeels in de open lucht. Vrouwen zijn er bezig het middageten klaar te maken. Raimon gaat daar kijken en helpt zo'n beetje mee. Veel kan hij niet doen, hij loopt meestal in de weg. Het is hier overal zo vol. Toch schijnen de mensen die hier wonen daar geen last van te hebben. Een oude vrouw geeft hem een stuk worst en stuurt hem weg.

Hij loopt die ochtend door het hele kasteel, ziet een kleine kapel, stallen, opslagschuren en wil nog eens in de donjon kijken. Dat kan niet. Daar wordt alles klaargemaakt voor de voorstelling van Aimeric die avond. De hele benedenruimte maken ze leeg en schoon. Er komen banken in en een paar mooie stoelen. Raimon helpt waar hij kan, maar niemand heeft hem nodig. Er zijn genoeg bedienden om al het werk te doen.

Uit de keukenhoek stijgen heerlijke geuren op. Het personeel krijgt op de normale tijd eenvoudig eten in houten nappen. Er staan op het binnenplein tafels op schragen, daar zullen de jagers eten. Die komen later op de middag terug.

Raimon brengt het paard van Aimeric naar de stal, het beest is moe. De jagers hebben de hele dag achter allerlei wild aangedraafd. Er is ook genoeg gevangen. Iedereen heeft het druk. In de stallen worden de paarden verzorgd. Op het binnenplein zijn slagers bezig met de gevangen wilde zwijnen en het kleinwild. In de hoek staan al koks gereed om die geslachte beesten aan een

braadspit boven een vuur te braden.

De maaltijd duurt uren, afval is er voor het personeel. Ook Raimon profiteert daarvan. Verder zijn er veel honden die botten krijgen toegeworpen met een flink stuk vlees eraan. Grommend verslinden ze het. Het hele binnenplein is vol.

Aan de kant van de keuken is iedereen druk bezig, slagers, koks, vrouwen en mannen. Overal wordt druk gepraat. Aan de andere kant staan tafels, daar eten de kasteelheer en zijn gasten. Er zijn veel meer mensen dan vanochtend. Iedereen wil de troubadour horen.

Raimon staat achter Aimeric en reikt hem aan wat hij hebben wil. Een bescheiden taak, maar hierdoor is hij buiten het gewoel en kan hij goed horen wat er gezegd wordt.

De kasteelheer drinkt grote kannen wijn, hij praat steeds luider. ‘Die Fransen hebben mij bijna alles afgenomen,’ schreeuwt hij. ‘Dat begon al bij mijn vader. Ik erfde maar de helft van waar ik recht op had. We moeten die bezetters wegjagen.’

Mannen om hem heen juichen, ze zijn het helemaal met hem eens. De vrouwen zwijgen, ze zitten tussen de mannen of apart in groepjes. Als er zoveel gedronken wordt komt het gesprek altijd weer op hetzelfde.

Aimeric doet alsof hij meedrinkt, maar Raimon moet enkele malen onopvallend zijn wijnkan onder de tafel legen. De troubadour denkt aan zijn optreden. Hij lacht om de ruwe grappen, drinkt op de toekomst van een bevrijd land en wacht.

Het wordt al schemerig als ze naar de benedenzaal van de donjon gaan. Daar is licht van flambouwen, het ziet er prachtig uit. Raimon heeft nog nooit zoiets gezien. Hij krijgt een plaatsje opzij van het podium waar Aimeric op zal treden. Er liggen wat dingen klaar die in de voorstelling nodig zijn. Alles ligt op volgorde, Raimon kan op een teken van de troubadour precies met het gevraagde aankomen. Hij heeft uit de pakken van Aimeric een mooie mantel gekregen, dat staat beter op het toneel.

De voorstelling begint, iedereen zit op de banken of in de hoge stoelen. Aimeric komt op en begroet de aanwezigen met een lied vol hoofse zinnen, heel oud is dat lied. Men kent het en geniet van de klank van het Occitaans, dat is hun eigen taal, niets is mooier.

Voor Raimon is alles nieuw. Wat zingt die troubadour mooi. Hij heeft eerst een paar grappige liedjes, er zijn zelfs dingen in verwerkt die vandaag gebeurd zijn. Dat vindt iedereen prachtig. Dan volgen oudere liederen, die zijn nog uit de vorige eeuw, dat is bij het publiek bekend. Daarna strijdliederen uit de tijd van de oorlog tegen Frankrijk. De mannen juichen, dat is pas echt zingen. Dit zongen hun vaders die de oorlog voerden en verloren. Heel droevige liederen komen erna, weemoed om de verloren vrijheid. Raimon ziet grote mannen huilen.

Ineens begint Aimeric op een heel andere manier. Raimon hoort spotliederen op de kerk, op de Fransen en dan... een lied over Carcassonne. Iedereen weet hier wat daar aan de hand is. De troubadour heeft een gek lied gemaakt over de kledingkwestie. Raimon geniet, dat heeft hij meegemaakt.

Nu lijkt het allemaal extra belachelijk, alle mensen lachen weer. De troubadour bespeelt zijn publiek. Hij wisselt de spotliederen af met heel gevoelige teksten, dat valt in de smaak bij de dames. Tot slot zingt hij een lied waarin de schoonheid van de kasteelvrouwe verheerlijkt wordt.

Raimon hoort het en ziet een al wat oudere vrouw met een lelijke puntneus, hoe kun je daar zo mooi over zingen. Het schijnt erbij te horen.

De voorstelling is voorbij, de troubadour buigt en vanuit het publiek gooit men geschenken naar hem toe. Er is ook geld bij, Raimon hoort het aan de klank.

Aimeric laat Raimon zijn spullen inpakken. ‘Breng alles bij de paarden, morgen ga ik verder naar Axat en Prades. Ga je met me mee?’ Raimon aarzelt, die plaatsen kent hij niet.

‘Is dat de kant uit van Puivert en Belesta?’

Aimeric lacht. ‘Moet je naar Monségur? Zeg maar niets, ik

begrijp het al. Onze wegen gaan uit elkaar, jammer, ik had je graag mijn vak geleerd.'

Raimon pakt alles zorgvuldig in, ook zijn mooie toneelmantel. Dat stomme boek, denkt hij. Nu kan ik niet verder mee.

Dan is het of hij weer de stem van Bertrand hoort en hij weet wat zijn taak is: verder gaan naar de berg.

9 De man in het moeras

Meteen de volgende ochtend verlaat Raimon het stadje Quillan. Aimeric wijst hem de weg naar Puivert en rijdt zelf met zijn twee paarden een andere kant op.

Daar staat Raimon, alleen tussen steeds hogere bergen. Lopen, altijd maar weer lopen naar een berg ver weg, met een boek dat hij niet kan lezen.

Hij koopt een flink stuk brood en gaat naar het plaatsje Puivert. Links van hem zijn nu echt hoge bergen, veel hoger dan toen hij die nacht buiten was. Het is een tocht zonder avonturen, gewoon lopen. Pijnlijke voeten? Doorlopen. Zware tas? Doorlopen. Het is nog warm, het pad ligt vol stenen. Je moet goed uitkijken. Raimon weet maar al te goed hoe hard stenen kunnen zijn. In gedachten ziet hij weer het dorp van moeder Alice, was hij daar maar. Bij haar was het goed.

In een klein dorpje eet hij bij mensen die hem aan de maaltijd nodigen. Hij mag niets betalen. ‘We weten waar je heen gaat,’ zeggen ze. ‘Van mensen die daarheen gaan vragen we geen geld.’ Ze wijzen naar de bergen en dan durft Raimon wel te vragen hoe ver het nog is naar Monségur.

De vriendelijke mensen kijken bedenkelijk. ‘Dat is nog wel twee of drie dagen lopen. Maar er zijn goede herbergen en iedereen hier in de streek helpt reizigers die daarheen gaan.’

Met die geruststellende mededeling gaat Raimon weer verder. Bij Puivert ziet hij iets vreemds. Het is hier al hoog en toch zijn er moerassen bij die plaats. Het lijkt net de omgeving van Sint-Gilles, maar dan honderden meters hoger, heel vreemd.

Raimon weet dat je in een moeras niet van de weg af moet gaan, het lijkt nu wel droog, maar dat is bedrieglijk. Hij stapt flink door, het wordt al laat. In Puivert zal wel een herberg zijn, hij heeft nog

altijd geld, hij kan eten kopen en een bed vragen.

Dan hoort hij iets vreemds. Rechts van hem is hoog riet, er groeien wilgen, het is zo dicht dat hij niet kan zien wat er achter zit. Toch roept daar iemand.

Er is een smal paadje dat het moeras in voert. Voorzichtig stapt Raimon op dat weggetje, hij loopt door het riet en ziet dan een ruiter. De man schreeuwt wanhopig. Zijn paard is misgestapt en nu zakken ruiter en paard in de modder weg.

Wat moet Raimon doen? Als hij zelf het moeras ingaat verdrinkt hij ook. Is er nergens een stok? De ruiter ziet hem en zwaait.

'Help me, red me, ik zak weg.'

Raimon legt zijn tas neer en holt naar voren. Losse takken zijn er niet, maar er is wel een stevige wilgeboom dicht bij de ruiter. Raimon gaat daar aan hangen, de dikke tak buigt door, de man grijpt ernaar. Hij grijpt mis en zakt dieper weg. Raimon schuift aan zijn handen nog wat verder langs de tak, als die breekt verdrinkt hij ook. De man grijpt weer, heeft de wilgetak beet en Raimon schuift zo snel hij kan naar het weggetje. De tak heeft nu minder gewicht te dragen en trekt langzaam de ruiter uit de zuigende modder. Hij spartelt en trekt zich omhoog, hij komt zwart en vuil op het weggetje.

Daar omhelst hij Raimon, de jongen wordt ook vies. 'Je hebt mijn leven gered,' zegt de man uit het moeras.

Ze kijken naar het paard, dat hinnikt droevig. Ze kunnen niets meer doen, het dier is reddeloos verloren. Langzaam zakt het weg, het hinnikt nog driemaal heel klaaglijk.

Even later sluit het moeras zich boven het paard.

De ruiter huilt, hij rilt.

'U moet u wassen en schone kleren aandoen,' zegt Raimon.

Het lijkt alsof de geredde man uit een andere wereld terugkomt. 'Je hebt gelijk. Ga met me mee, ik woon in het kasteel daar. Blijf bij ons slapen, morgen zal ik je belonen.'

Raimon pakt zijn tas en gaat met de modderige man naar het kasteel. Daar schrikt iedereen als ze hem aan zien komen.

Het verhaal van de redding is spoedig overal bekend. Nu pas

weet Raimon dat hij Guillaume Peytavi gered heeft, de enige zoon en erfgenaam van de kasteelheer.

Er is feestvreugde in dat kleine kasteel. Raimon krijgt een heerlijke maaltijd en mag boven in de donjon slapen. Het lijkt wel of hij een beroemde troubadour is.

Guillaume zit naast hem, schuift hem de lekkerste hapjes toe en vertelt telkens weer zijn verhaal. Raimon eet en denkt: Reizen kan toch wel leuk zijn. Dit kost niets en ik eet goed.

Slapen in de bovenste zaal van de donjon blijkt een benauwde aangelegenheid. Er is een smal bed voor hem en Guillaume, maar Raimon is moe, hij slaapt toch wel. Overal om hem heen zijn mensen in dezelfde ruimte. Er is een groot hemelbed met gordijnen voor de ouders van de jonge ridder, er zijn nog allerlei andere bedden en strozakken. Er slapen zeker twintig mensen op de zolder en dat is het mooiste plaatsje in het kasteel.

Raimon merkt er weinig van, hij slaapt.

De volgende dag staat Guillaume al op het binnenplein klaar. Hij lacht naar Raimon en zegt: ‘Ik heb een verrassing voor je.’ Hij gaat met hem naar de stal en daar staat een lief ezeltje.

‘Die ezel is voor jou, je krijgt hem van deze ezel.’

Raimon lacht. ‘Ik noem hem Guillaume.’

‘Je zal wel de bergen ingaan,’ zegt de jonge ridder. ‘Dan is een ezel het beste wat je kunt hebben.’

Raimon zegt geen ja of nee, hij is wel blij met zo'n lief rijdier. Er is zelfs een echt zadel bij, een goed zadel.

Het afscheid in het kasteel duurt lang. Vooral de moeder van Guillaume is ontroerd. Ze omhelst Raimon vele malen en bedankt hem telkens weer. Hij weet dat hij een mens het leven gered heeft. Hij begrijpt niet hoe belangrijk in een adellijke familie de enige zoon is. Die moet de familielijn voortzetten, als hij verdronken was zou de familie Peytavi uitsterven.

Eindelijk kan Raimon vertrekken, hij zit op de ezel Guillaume en groet de jonge edelman Guillaume. Zijn tas hangt op zijn rug, het boek is nog steeds goed opgeborgen, hij kan naar Monségur.

Tussen hoge bergen rijden Raimon en Guillaume naar het volgende dorp, dat is Belesta. Het is een mooie dag, Raimon is blij met zijn ezeltje. Guillaume lijkt er ook wel zin in te hebben. Rustig en secuur stapt de ezel over het smalle weggetje. Raimon praat met hem, de ezel luistert. Ze zijn de enigen op deze bergweg. ‘Weet je, Guillaume,’ zegt Raimon, ‘zo'n reis is lang. Ik hoop dat ze daar boven blij zijn met dat boek, anders heb ik alles voor niets gedaan. Ik hoop dat we er morgen al zijn. Kun je niet wat harder lopen?’

Het lijkt alsof de ezel nee schudt.

‘Nou ja, als het niet kan dan niet,’ zegt Raimon. ‘Jij kunt de weg voelen, ik niet, ik zit hier op dit mooie zadel.’

‘Ia, ia,’ roept de ezel.

‘Zijn we het toch weer eens,’ zegt Raimon tevreden.

Zo gaan ze verder. Op het heetst van de dag laat Raimon zijn ezeltje rusten. Het beestje graast wat aan de kant van de weg. Raimon knabbelt aan een stuk brood en drinkt uit een beekje. Hij blijft een tijdje liggen, van zo'n zadel word je stijf en stram. Wat een geluk dat hij die jonge ridder gered heeft, nu kan hij rijden naar de berg. Hij kijkt naar Guillaume. Wat heeft zijn ezel lieve ogen, het is de liefste ezel van de hele wereld. Het lijkt wel of het beestje naar hem lacht.

Tevreden gaan ezel en reiziger verder. Raimon ziet Belesta, een klein dorp op een rotspunt, het wordt al wat later. Hij zal daar een herberg zoeken, niet nog eens een nacht in de open lucht. Guillaume is het kennelijk met hem eens, want precies voor een wat smoezelige herberg blijft hij staan en doet geen stap meer. Raimon stapt af en vraagt of hij hier kan slapen. De waard is een dikke man die hem uit spleetoogjes aankijkt. Hij ziet de jongen, hij ziet de ezel en zegt: ‘Hier is altijd plaats, kom maar binnen.’

Raimon vindt het maar een rare man. Hij vraagt: ‘Wat kost het?’

De waard noemt een bedrag, dat is niet al te hoog. Raimon besluit hier te blijven. Zijn ezel is het met hem eens, want die loopt al naar de stal. Daar verzorgt Raimon zijn goede vriend en gaat de

herberg in. Het is een donker huis, eten kan hij er niet, dat moet een paar huizen verderop. De waard schuifelt maar wat rond en wil weten hoe Raimon aan zo'n mooie ezel komt. Raimon is voorzichtig, hij vertelt niet alles.

'Gekregen van goede vrienden,' zegt hij.

'Ik wou dat ik zulke vrienden had,' zegt de waard.

Raimon gaat eten en laat Guillaume in de stal. Daar heeft de slechte waard op gewacht. Hij gaat de stal in en neemt de ezel mee, hij wil het beest verderop in het dorp verstoppen.

Guillaume loopt mee, maar blijft midden op de straat staan, hij verzet geen poot meer en balkt luid en klaaglijk. Raimon heeft net zijn eten voor zich op tafel, hij hoort het geluid en denkt: Dat lijkt Guillaume wel. Hij gaat naar buiten en ziet daar de waard die zijn ezel slaat en schopt. Raimon wordt razend, hij rent naar de dief toe en schopt hem hard. De vent laat de ezel los en hinkt weg. Guillaume wacht tot de waard achter hem staat en trapt dan hard achteruit. De dief krijgt zo twee keer een trap, hij danst jankend zijn herberg in.

Raimon is tevreden. 'Dat hebben we samen mooi gedaan, Guillaume. Blijf even hier, dan haal ik het zadel.' Hij holt naar de stal en pakt daar zijn bezittingen. De waard ziet hij niet meer.

In het huis waar hij zou gaan eten hebben ze alles gezien. De vrouw daar schudt haar hoofd. 'Die man kan nooit van de spullen van een ander afblijven. Je hebt hem goed aangepakt, misschien leert hij er iets van. Hierachter is een stal, daar kun je vannacht wel met je ezel slapen.'

Raimon maakt voor Guillaume en hemzelf een plek klaar in de stal en gaat dan eten. Hij slaapt die nacht goed. Voor hij gaat liggen denkt hij nog: Dat is reizen, de ene nacht in een kasteel, de andere nacht in een stal.

De volgende ochtend kan hij met zijn ezel aan het laatste stuk beginnen, die dag moet hij Monségur bereiken. Hij koopt brood voor onderweg en verlaat het dorp. De slechte waard staat in de deuropening, zou hij nog pijn hebben?

Raimon komt nu in het echte bergland. Hoge toppen zijn er links en rechts. Hij laat Guillaume langs een riviertje lopen. Het is een diep dal, de ezel stapt flink door. Een weg is er niet meer, ze volgen de kleine rivier, dat is de enige manier om niet te verdwalen. Voor Raimon is dit een vreemde wereld, er zijn nogal wat wolken. De bergtoppen zijn in een nevel gehuld. Hoe hoog zijn ze? Het is nu niet te schatten, het lijkt wel alsof die bergen tot aan de hemel reiken.

De jongen uit het laagland vindt dit geen leuke omgeving. Het benauwt hem, bovendien gaat het zachtjes regenen. Berijder en ezeltje stappen mismoedig verder, ze worden drijfnat.

Pas na vele uren is het droog, de zon veegt de nevels van de bergen en dan ineens... daar hoog op een berg aan zijn rechterhand: een kasteel! Dat moet Monségur zijn.

'Kijk, Guillaume,' juicht Raimon. 'Daar is het, daar moeten we heen, nog een klein stukje, loop wat harder, ik heb haast.'

De ezel stapt rustig verder. Hij laat de opgewonden jongen schreeuwen, hij bepaalt zelf wel hoe hard hij zal lopen.

Het weggetje gaat kronkelend de berg op. Daar had Raimon niet op gerekend, hij had gedacht: daar is het, je loopt er zo heen.

Zo gaat het niet. Het is een smal pad, waar Guillaume rustig op verder stapt, het kasteel is ver en blijft ver, die hele middag klimmen ze. Raimon gaat naast zijn ezel lopen om het beestje te sparen. Wat is dat zwaar, steeds maar klimmen en overal stenen. Bomen groeien er nog wel, maar ze zijn klein en krom, struiken en hard gras staan hier overal.

Eindelijk zijn ze bij het kasteel. Het is niet groot, het ligt eenzaam op deze kale bergtop. Een rare plaats om te gaan wonen, denkt Raimon.

Hij gaat door een poort en wordt tegengehouden door een soldaat.

'Is dit Monségur?'

De soldaat lacht. 'Ja, wat dacht je? Het is Jeruzalem niet.'

‘lk heb een boek dat hier hoort.’

‘Een boek? Dan moet je iemand anders hebben.’ De soldaat waarschuwt een van zijn maats en die holt het kasteel in. Even later komt hij terug met een oude man.

‘Heb jij een boek?’

‘Ja, Bertrand heeft het mij gegeven. Hij zei dat het hierheen moest.’

De reis is volbracht, Raimon heeft een vreemd leeg gevoel. Hier staat hij naast zijn ezel en weet niet meer wat hij moet doen.

‘Laat mij dat boek eens zien,’ zegt de oude man.

Raimon pakt zijn tas en doet de geheime bergplaats open, hij geeft het boek. De man bekijkt het, slaakt een kreet en holt ermee het kasteel in.

‘Kom met me mee,’ roept hij over zijn schouder.

Raimon en Guillaume volgen de man, hij gaat over een binnenplein en roept in de donjon:

‘Ons heilige boek is terug!’

Van alle kanten komen mensen aanhollen, de opwinding is groot. Het zijn bijna allemaal oude mannen en vrouwen. Het boek gaat van hand tot hand en wordt door iedereen bewonderd.

Raimon is de held van de dag. Hij vertelt zijn verhaal over Bertrand en de brandstapel wel tien keer. De Katharen in dit kasteel luisteren aandachtig, ze bewonderen Raimon en prijzen hem om zijn moed.

‘Deze jongen is een held van Monségur!’ roept de oude man die hem binnenliet. Op de achtergrond staan vijf meisjes, die giechelen als Raimon held genoemd wordt. De andere mensen vinden het heel gewoon, wie zoiets doet is een held.

Er moet onderdak gevonden worden voor Raimon en voor zijn ezel. Een oude vrouw komt naar voren. ‘Hij kan wel bij mij in huis, ik heb die andere kinderen ook al.’

‘Dat is mooi, Bertrade,’ zegt de oude man. ‘De ezel kan bij de soldaten, daar is nog wel plaats in de stal.’ Raimon brengt eerst Guillaume weg en verzorgt zijn trouwe vriend. Dan gaat hij naar

een soort stal waar de oude vrouw woont die Bertrade heet. De vijf meisjes zien hem aankomen, ze zijn druk en lachen steeds. Een jongen in huis, wat opwindend.

Raimon denkt: Vijf meiden, wat een ramp.

Het is avond, ook op de berg Monségur gaat men slapen.

10 Op de hoge berg

Die nacht droomt Raimon over het boek. Het wordt hem vanuit de hemel door Bertrand gegeven, het is heel zwaar, hij moet het wegbrengen. Krom onder zijn zware tas sleept hij zich voort. Er zijn hoge bergen, er zijn moerassen en pas helemaal op het eind komt zijn ezel Guillaume, die neemt de zware vracht over en samen gaan ze de laatste berg op. Daar is iedereen blij, ze bekijken het boek, dat lijkt ineens heel licht.

Hij wordt wakker, het is donker, hij hoort slapende mensen. Waar is hij? In een kasteel, in een stal? Raimon staart in het duister, er is een raam, een of andere opening waar het iets lichter is. Hebben ze hier de luiken niet dicht in de nacht?

Er komt maanlicht door het raam. Raimon ziet een schuur vol bedden, in het grootste bed ligt iemand met grijs haar, in de andere bedden slapen meisjes, drie bij elkaar en twee apart. Zelf ligt hij in een verre hoek, hij kan de hele ruimte zien. Slapen lukt niet meer. Raimon gaat rechtop zitten en kijkt rond.

Dit is dus Monségur, een stal op een steenbult. Het boek is er, hij kan wel weer weggaan. Hij ziet het huisje van moeder Alice, daar is het veel mooier. Daar kun je ver kijken buiten het dorp, daar heb je niet die ellendige bergen.

Raimon doet zijn kleren aan en gaat zachtjes naar de deur.

‘De wc is links om de hoek,’ zegt de oude vrouw. Ze draait zich om en slaapt weer. Raimon grijnst, daar ging het hem niet om, maar nu hij de weg weet kan hij wel even gaan kijken.

Hij vindt een gat in de muur, er ligt gras en hooi om je af te vegen. Alles wat mensen kwijt willen gaat hier langs een steile helling naar beneden. Raimon lacht, het kan weleens druk zijn met zoveel mensen, zouden ze dan in de rij staan?

In het maanlicht ziet het kasteel er mooi uit. De schuur van de

oude Bertrade staat buiten de muur, er is daar nog een ruimte, met kleine tuintjes. Raimon ziet een poortje, dat staat open, hij gaat het binnenplein op. Het is net als bij andere kastelen, klein en donker. Er is een stenen trap, zo kom je op de muur. Raimon gaat naar boven en ziet daar een soldaat.

'Wat kom je doen?' vraagt die man bars.

'Zomaar, even kijken.'

De man vindt het vreemd. 'Ben jij dat jongetje van het boek?'

Raimon knikt.

'Daar zijn ze nogal blij mee. Kun jij lezen?'

'Nee, ik heb het van Sint-Gilles hierheen gebracht, maar ik weet niet wat het voor boek is. De man die het me gaf zei dat het veel waard was, daarom ben ik hierheen gegaan.'

'Hier is niet veel te beleven,' zegt de soldaat. 'Wachtlopen, een beetje opletten wie er binnenkomen, dat is alles. Het is hier een saaie boel met al die oude mensen. Kinderen willen ze niet op deze berg, dat stoort bij de meditatie.'

'En die vijf meisjes dan?'

'Die zijn hier nog niet zo lang, ze zullen ze wel naar zo'n Katharenklooster sturen. Daar laten die lui hun dochters opvoeden. Er is er één bij Narbonne en verderop zijn er ook wel van die huizen voor Katharenmeiden. Ik verveel me hier, ik wou dat er weer eens oorlog was, dan kun je allerlei dingen buitmaken. Een oorlog is mooi, jongen.'

Raimon kijkt rond en laat de soldaat maar praten, die gaat nog een hele tijd door over de oorlogen die hij meegemaakt heeft. Dat vindt die man fijn, al zijn verhalen aan Raimon vertellen.

Raimon ziet toverachtig belichte bergen, ver weg in het oosten is het eerste streepje zonlicht al te zien. Het is een sprookjesland, verre bomen krijgen fantastische vormen, vreemde rotspunten worden gezichten. Het is een mengeling van hemel en hel, het is de aarde. De soldaat praat verder en Raimon kijkt naar het westen, daar is het donker. Er komt van die kant een dichte nevel opzetten, de wind is uit het westen.

De soldaat ziet het. 'Ook dat nog,' bromt hij. 'Zitten we weer

uren in de mist, het is altijd ellende op deze berg.'

Raimon ziet de nevel aankomen, het is een fantastisch gezicht. De opkomende zon belicht de voorste rand, die krijgt allerlei vreemde kleuren, daarachter is het dreigend donker. Dat duurt niet lang, de wolken bereiken Monségur en dan is alles mistig. De zon is niet meer te zien, het voelt nat, het is koud.

Raimon groet de soldaat en gaat naar beneden. In de schuur van Bertrade is het al druk. De meisjes zijn opgestaan en maken hun bed op. Voor de vorm rommelt Raimon ook maar wat aan zijn strozak. Dan is er vers brood en helder water, dat is alles wat ze krijgen. Raimon eet er flink van. De meisjes kijken naar hem en lachen zachtjes.

'Hoe heet jij?' vraagt er een.

'Raimon, ik kom uit Sint-Gilles.'

'Ik heet Jeanne, ik ben al dertien, ik ben een vrouw.' Om dat te bewijzen draait ze wat met haar lichaam. Dat mag iedereen zien, het is jong en mooi. Raimon is daar nog niet in geïnteresseerd. 'Ik ben twaalf,' zegt hij.

'Twaalf!' giert Jeanne. 'Dan duurt het nog twee jaar voor je een man bent.'

'Ik heet Denise,' zegt een ander meisje. 'Hoe ben je hier gekomen? Je had zo'n bijzonder boek, kun je lezen?'

'Ik kan niet lezen. Dat boek is mij gegeven door Bertrand in Sint-Gilles, hij had het bij zich. Ze hebben hem opgesloten en levend verbrand, ik stond erbij. Hij riep dat ik het boek weg moest brengen, dat heb ik gedaan.'

'Ach get, alweer zo'n vervelend verhaal over brandstapels,' pruilt Jeanne. 'Je hoort hier niets anders. Wij hebben dat allemaal al meegemaakt in Montpellier. Onze ouders zijn zo doodgegaan of ze zitten voor hun hele leven in de gevangenis.'

'In Montpellier heb ik ook nog vijf dagen in de muur gezeten,' zegt Raimon. 'Ik heb steeds maar weer gezegd dat ik op reis was om een nieuwe baas te zoeken, dat geloofden ze, ik kon eruit. In die gevangenis ben ik geholpen door Robert de Breteuil.'

Een van de meisjes gilt en begint te huilen, een ander slaat troostend een arm om haar schouder. ‘Dat is de vader van Isabelle,’ zegt ze tegen Raimon. ‘Wij hebben allemaal onze ouders verloren.’

‘Dat heb ik hem al verteld, Catherine,’ zegt Jeanne. ‘Laten we het nu over iets leuks hebben. Jij zocht een baas, ben je kleermaker?’

‘Zadelmaker.’

Dat antwoord valt Jeanne tegen, een kleermaker was veel leuker geweest, die kan mooie dingen voor je maken.

‘Hoe gaat het met mijn vader?’ snikt de kleine Isabelle.

‘Goed, voor zover het je goed kan gaan in de muur. Hij heeft me steeds geholpen, gaf me allerlei wijze raad, het is een lieve man.’ Isabelle knikt gretig. ‘Hij is de liefste man van de wereld.’

Jeanne snuift minachtend en loopt weg.

‘Gelukkig, die is weg,’ zegt een ander meisje. ‘Ik heet Margot. Als ik groot ben sla ik iedere Fransman dood die ik tegenkom. Ze hebben mijn ouders doodgemaakt, ik sla ze allemaal de hersens in.’

‘Dat zeg je zo vaak, Margot,’ lacht Denise. ‘Als je de man tegenkomt die je ouders heeft gedood, heb je gelijk, maar het is onzin alle Fransen aan te vallen om wat een van die lui gedaan heeft.’

‘Dat vind jij,’ roept Margot. ‘Ik denk daar anders over.’

‘Hoe is het nu in Montpellier?’ De vraag komt heel zachtjes van Catherine. Raimon lacht naar haar. ‘O, heel gewoon, mensen werken, ze vloeken, ze schelden, ze verdienen geld en geven het uit. In de zadelmakerij waar ik werkte hadden we het alle dagen druk.’

Zo gemakkelijk komt hij er bij Catherine niet af. Zij vraagt geduldig door, de andere meisjes zijn ook nieuwsgierig, zelfs Jeanne luistert mee. Raimon vertelt alles wat hij over Montpellier weet. Hij praat niet over de geheime vluchtweg van tante Marie.

‘Hoe ben je de stad uitgekomen?’ vraagt Jeanne.

‘De mensen daar hebben mij geholpen.’

Jeanne vraagt door, maar Raimon vertelt haar niets. Het mooie meisje is beledigd, ze loopt trots weg en mompelt: ‘Kleine jongens, die snappen er niets van.’

‘Zal ik je het kasteel laten zien?’ vraagt Isabelle.

Raimon gaat met haar naar buiten, ze lopen eerst langs de tuintjes. ‘Hier aan de buitenkant wonen de bonhommes.’ Isabelle wijst op hutjes, uitgehakt in de rotsen. Er is een schuin dakje dat op stenen of paaltjes rust. In die hokjes ziet Raimon alleen een strozak, een kist en een krukje. Dat is alles wat zo'n man of vrouw bezit. Ze turen zwijgend in de verte.

‘Ze mediteren,’ fluistert Isabelle. ‘Wij mogen hier helemaal niet komen, maar ik mag jou wel de berg laten zien.’ Ze gaan naar het kasteel, daar is het veel drukker. De klamme mist trekt op, de zon komt door, eerst als een grote rode bal, dan met volle kracht. Op het plein zijn soldaten bezig met hun wapens, ze poetsen aan hun zwaarden, spannen een nieuwe pees op een boog. Een is er zelfs een zadel aan het repareren. Raimon kan zo wel zien dat die man er niets van kan. Hij zegt niets, laat die soldaat maar prutsen. Als ze weten dat er een echte zadelmaker in het kasteel is, zit hij hele dagen in een werkplaats. Hij wandelt liever wat rond met die aardige Isabelle.

Ze gaan bij Guillaume kijken. Het ezeltje lijkt wel blij als hij Raimon weer ziet. Die aait hem over zijn zachte neus en tussen de oren, de ezel sluit zijn ogen van genot. Isabelle vraagt: ‘Ben je op die ezel hierheen gekomen?’

Raimon lacht. ‘Nee, dat was pas het laatste stuk, ik heb het meeste gelopen. Die ezel heb ik in een kasteel gekregen, er lag een ridder in het moeras, die heb ik eruit gehaald. Zij gaven mij toen Guillaume.’ Hij streelt zijn ezeltje. ‘Dat is nu mijn beste vriend.’

‘Ben jij in een kasteel geweest?’ Isabelle kijkt Raimon met grote ogen aan. ‘In een echt kasteel?’

‘In allerlei kastelen,’ zegt Raimon. ‘Ik heb ook nog een eindje meegereisd met een troubadour. Maar je moet niet denken dat het zo leuk is in die kastelen. Het is er net zo benauwd als hier en er wonen nog veel meer mensen.’

Ze gaan terug naar het binnenplein, daar zijn de opslagschuren voor het voedsel. Alles moet met muilezels de berg opgebracht worden, hier groeit bijna niets. In de voorraadschuren moet altijd genoeg liggen, er zijn veel mensen op Monségur.

In de hoek van het binnenplein is, half in de open lucht, de keuken. Koks zijn daar alweer druk aan het werk. Er is zelfs een oven om brood te bakken. Ook alle brandhout moet met muilezels naar boven gesleept worden. Hier is het veel levendiger en drukker dan buiten bij de 'volmaakten'. Er wordt gelachen, geschreeuwd, hier zijn jonge vrouwen die bij de soldaten horen.

'Waarom zijn er zoveel oude mensen hier?' vraagt Raimon.

Isabelle lacht. 'Kinderen vinden ze te druk. Wij moeten ook weg. Jeanne, Margot en Catherine gaan naar een klooster bij Narbonne, voor Denise en mij zoeken ze nog iets. Wij komen misschien wel in de buurt van Montpellier.'

'Een klooster, moeten jullie non worden? Jeanne ook?'

Isabelle lacht. 'Het is eigenlijk een school, om het niet al te gevaarlijk te maken noemen ze het een klooster. In die huizen schijnen onze mensen alles te regelen, klooster heet het maar voor de vorm.' Ze lacht weer. 'Jeanne als een non, ik zie het al.' Ze loopt heel gemaakt, heupwiegend en zegt: 'Mijnheer de abt, kan ik nog iets voor u doen?'

Lachend en pratend bekijken Raimon en Isabelle Monségur. Zij wil steeds weer over haar vader praten, ze vertelt verhalen uit haar jeugd. Raimon luistert, Isabelle is nog steeds dol op haar vader. 'Je praat nooit over je moeder,' zegt hij.

'Mijn moeder heb ik niet gekend, ze is gestorven bij mijn geboorte. Een tante heeft me opgevoed, ze was niet aardig.'

'Waar is die tante nu?'

'Zij is op tijd gevlucht, ze zal wel ergens anders wonen. Mijn vader vond dat hij als stadsbestuurder op zijn post moest blijven, je kent hem, zo is hij.'

Raimon knikt, haar vader is zo, ze heeft gelijk.

'We kunnen wel naar de markt gaan,' zegt Isabelle. 'Dat is beneden aan de berg.' Raimon haalt Guillaume van stal en samen

rijden ze op het ezeltje naar de markt. Er is een weggetje aan de andere kant van de berg en op een vlak stuk, een heel eind lager, is de markt. Er staan kooplieden en er zijn mensen van de berg, ze bekijken de handelswaar. Dat is heel wat.

Raimon ziet allerlei soorten erwten en bonen en er is kool. Er staat een man die olijfolie verkoopt, een ander heeft vijgen, peren, druiven en noten. Bij een volgende kar kun je honing kopen, er is veel vis en er wordt wijn verkocht. Alles is afgestemd op de 'volmaakten', wat zij eten wordt hierheen gebracht en verkocht. Raimon heeft bij tante Marie iets gezien van het geld dat die mensen in het geheim ophalen en verdelen. Dat zal ook wel hierheen gaan.

Er zijn ernstig kijkende mannen, zij hebben het geld, zij kopen alles wat daar boven nodig is. Soldaten met muilezels brengen vrachten vis en graan naar boven.

'Die kooplieden willen niet op de berg komen,' fluistert Isabelle. 'Hier doen ze net alsof ze niet weten aan wie ze dat eten verkopen. Gaan ze naar boven, dan krijgen ze er later last mee.'

'En die dan?' Raimon wijst naar een koopman die drie ezels volgeladen met zakken wijn de berg opdrijft. 'Sommigen zijn niet bang, ze gaan naar boven, knielen driemaal voor de bonhommes en vragen een hogere prijs.'

'Dat zal hij daar niet leuk vinden,' Raimon wijst naar de man die dicht bij hen onderhandelt over de aankoop van een grote partij graan. Isabelle lacht. 'Dat weet ik niet hoor, vraag het hem maar.'

Dat doet Raimon niet, ze lopen rond over de kleine markt en willen teruggaan. Een van die ernstige mannen houdt Raimon tegen. 'Ga jij naar boven?' Raimon knikt. 'Neem dan deze zakken erwten op je ezel mee.' Twee soldaten leggen zware zakken op de rug van Guillaume en dan kunnen ze naar boven lopen.

Dat valt tegen. De ezel heeft het moeilijk, maar voor Isabelle en Raimon is het ook een hele klim. Het pad is smal en ligt vol stenen, het is warm.

Ze leveren de zakken af bij de voorraadschuur en brengen Guillaume naar zijn stal. Raimon ziet dat de ezel hem verwijtend

aankijkt, het is alsof hij zeggen wil: Baas, hoe kon je me dat nu aandoen. Raimon aait hem over de kop en gaat weg.

Ze komen bij Bertrade in de schuur. De oude vrouw kijkt al zenuwachtig uit naar Raimon. ‘Waar was je al die tijd?’ moppert ze. ‘Je moet naar de maaltijd van de bonhommes, ze hebben je uitgenodigd.’ Ze klopt de kleren van Raimon af en laat hem zijn haar kammen, zo ziet hij er wat beter uit. Hij mag naar de eremaaltijd. Isabelle niet, de andere meisjes ook niet, die eten gewoon bij Bertrade.

‘Wat een drukte om zo'n kind,’ moppert Jeanne. ‘Het is wel dik aan tussen jullie, hè?’ zegt ze tegen Isabelle.

Die laat haar maar praten, ze heeft veel over haar vader gehoord, dat is het belangrijkste en Raimon is echt aardig.

Raimon gaat naar een ruimte in de donjon, daar is een tafel gedekt. De bonhommes zitten er al, allemaal grijze hoofden. De oude man die hem gisteren ontving wijst Raimon een ereplaats, vlak naast hem. Op de tafel staan brood, wijn, noten en fruit.

De oude man staat op, alle anderen gaan staan, Raimon doet het ook maar. De man naast hem zegent het brood met een lange toespraak, waarop de anderen iets murmelen. Het is allemaal heel plechtig, maar Raimon snapt er niets van.

Ze eten een nogal eenvoudige maaltijd. Dat was in de kastelen beter, denkt Raimon. Dan wordt er voorgelezen uit het boek dat hij gebracht heeft. Het zijn bijbelfragmenten afgewisseld met wijsgerige teksten, waar Raimon niets van begrijpt. De mannen en vrouwen rond de tafel vinden het mooi. Raimon wordt nogmaals bedankt en dan sluiten ze de maaltijd af. Dat levert weer een lange preek op, ook dat gaat voorbij.

Er komt iemand gehaast binnen. Hij fluistert tegen de oude man. Raimon hoort iets over ‘ziekenzaal’ en ‘stervende’. De man knikt. ‘Wij komen.’ Hij wenkt een van de mannen en samen gaan ze weg met ernstige gezichten.

Ze gaan allemaal terug naar hun huisje of naar hun werk. Raimon gaat weer naar de schuur van Bertrade.

Isabelle is er, verder niemand.

Raimon vertelt wat hij meegemaakt heeft, ook wat er aan het eind gebeurde. ‘O, dat is hier heel gewoon,’ zegt Isabelle. ‘Mensen die erg ziek zijn komen hierheen, zij krijgen dan van de bonhommes het consolamentum, dan gaan ze dood.’

‘Wat is dat consolamentum eigenlijk?’

‘Ik ben er nooit bij geweest, ze praten met zo'n zieke, ze troosten zo iemand en er zijn allerlei rituelen bij. Als je zo sterft kom je zeker in de hemel.’

‘Dat kan de pastoor toch ook doen.’

‘Dat is anders, er zijn veel mensen die zowel de pastoor als de bonhommes laten komen, die vinden dat het beste.’

Raimon knikt, hij weet nog precies hoe zijn ouders doodgingen, daar kwam de pastoor voor. Dat was heel plechtig en zij zullen ook wel in de hemel zijn.

Ze gaan weer naar buiten.

De meeste bonhommes zijn nu aan het werk. Er zijn er die in de tuintjes werken, twee gaan er met netten en lange lijnen vissen vangen in een lager gelegen rivier, anderen werken in de bakkerij of koken het eten. Een groep vrouwen zit te spinnen, zij maken mooie draden uit gewassen wol. Een van de bonhommes metselt een muurtje dat bij de keuken nodig is. Raimon ziet ook een man timmeren, die zat daarstraks ook aan de tafel. Zal hij zeggen dat hij zadelmaker is?

Het hoeft al niet meer. Bij de vrouwen die wollen draden spinnen zit ook een oude man, hij doet hetzelfde werk. Isabelle gaat naar hem toe en zegt: ‘Raimon hier is zadelmaker.’

Dat blijkt een aangename verrassing. Er is hier veel werk voor een zadelmaker. De oude man gaat met Raimon naar een soort werkplaats, er is leer en er zijn kapotte zadels. Maar gereedschap is er niet, Raimon kan zo niet werken.

‘Ik heb stevige naalden nodig en allerlei andere dingen,’ zegt hij. ‘Alleen leer, daar heb je niets aan.’

Op Monségur is iedereen behulpzaam. Nog diezelfde middag heeft Raimon iets wat op zadelmakers-gereedschap lijkt. Het is

niet echt goed, maar hij kan er wel iets mee doen.

Hij gaat aan het werk en Isabelle blijft bij hem. Raimon doet zijn best, maar het blijft behelpen. Echt mooi werk levert hij niet. Toch juicht iedereen en is blij. Er ligt genoeg werk voor een week, Raimon zucht, hij zit weer vast.

Zijn werkplaats is een klein hokje naast de voorraadschuren. Er lopen steeds mensen heen en weer, dat is wel aardig. Raimon ziet veel. Hij merkt dat de bonhommes zich ergeren aan de luidruchtige soldaten en hij hoort soldaten schelden op 'die kwezels, die altijd lopen te mediteren'. Het zijn twee totaal verschillende werelden op deze ene bergtop.

Het wordt donker, dikke regenwolken omhullen de berg. Het regent, Raimon gaat wat meer naar binnen zitten, maar daar is te weinig licht. Hij legt zijn naald neer, bergt zijn werk op en gaat naar het schuurtje van Bertrade. Daar is iedereen binnen. De meisjes spelen een spelletje, Raimon doet mee. Het is nogal kinderachtig, maar ze lachen veel. Op een of andere ingewikkelde wijze wordt er iemand aangewezen en die moet dan iets uitbeelden, de anderen raden wat het is.

Het is donker in de schuur en dat maakt het extra geheimzinnig. Raimon wordt aangewezen. Hij kruipt op handen en knieën en roept klaaglijk 'ia, ia'. Dat is eenvoudig. 'Een ezel!' roepen alle meisjes. Dan is Jeanne aan de beurt. Ze gaat naar een hoek van de schuur en pakt daar een lange lap. Die wikkelt ze om zich heen en ze loopt heupwiegend heen en weer.

'Een slang,' raadt Raimon.

Jeanne schudt geërgerd haar hoofd. Dat is fout.

'Iemand die lappen wil verkopen.' Weer fout.

Niemand weet wat Jeanne uitbeeldt. Ze moet het zelf zeggen. 'Het is heel eenvoudig, een dame die in de stad loopt.'

Zo gaat die dag voorbij, er is een maaltijd en het wordt bedtijd. Raimon slaapt snel in en is weer vroeg wakker. Hij ziet het brood en het water, neemt ervan en zegt tegen Bertrade: 'Ik ga naar mijn werkplaats.'

Raimon heeft nu een functie op Monségur, hij is belangrijk. Hij pakt zijn werk op en begint. Op het binnenplein wordt het alweer wat drukker. Dan komt er door de poort een stoet zielige mensen. Sommigen slepen zich op krukken voort, anderen worden gedragen op een lap tussen twee stokken. Isabelle is alweer bij Raimon, ze zag hem weggaan en heeft ook snel gegeten.

'Dat zijn de zieken, die komen hier voor het consolamentum, voor de laatste troost voor ze sterven.'

Raimon ziet de stoet langstrekken, er zijn zeker vier ernstig zieke mensen bij. Komen die helemaal de berg op om troost te vinden? 'Wat is er zo bijzonder aan dat consolamentum?'

Isabelle haalt haar schouders op, zij weet het ook niet. 'Het is onze eigen godsdienst, niet die van Rome. Dat willen de mensen graag. In hun eigen stad is het gevaarlijk, daarom komen ze hierheen.'

Over die gevaren kan Raimon meepraten. Toch blijft hij het vreemd vinden, je eigen pastoor is toch ook aardig en die helpt je ook.

Hij werkt rustig aan de zadels die kapot zijn. Het wordt niet zo mooi, maar iedereen is tevreden en hij weet nog wat de troubadour zei: 'Als het goed is heb je het helemaal alleen gedaan.' Iedereen hier vindt zijn werk goed en hij heeft het ook nog alleen gedaan.

Vanuit zijn werkplaats ziet en hoort Raimon veel. Twee soldatenvrouwen krijgen ruzie, wat die elkaar toeschreeuwen is niet mis. Raimon lacht, toeschouwer zijn bij een scheldpartij is wel leuk. De soldaten moeten oefenen, er wordt een schijf aan de andere kant van het plein gezet en daar mikken de boogschutters op. Niemand mag op het plein komen, dat zou gevaarlijk zijn. Alleen een varken loopt er rond tussen het afval, het beest krijgt een pijl in zijn lijf. De soldaten lachen, het varken krijst en springt wild rond. Een van de koks haalt het beest weg en trekt de pijl uit. 'Braad hem maar,' schreeuwen de soldaten.

Van de kant van de bonhommes komt iemand vragen of men op wil houden met dat geschreeuw, de mensen aan de andere kant

van de muur hebben er last van. De soldaten vloeken en schelden, maar het wordt stiller. Raimon ziet het en hoort alles. Vanuit zijn werkplaats leert hij Monségur kennen. Het is geen plaats om lang te blijven, hij wil er weg.

Die avond hoort hij iets wat hem blij maakt. Hij komt thuis bij de oude Bertrade, ze eten en dan ineens staat de oude man in de schuur. Iedereen staat op en buigt driemaal. De oude man is ongeduldig. ‘Ja, ja, zo is het wel goed,’ zegt hij. ‘Meisjes, er is een gids om jullie naar Narbonne te brengen. Isabelle en Denise kunnen naar een huis bij Montpellier. Over twee dagen gaan jullie weg.’

‘Kan ik dan mee?’ vraagt Raimon.

‘Hij wil in een meisjesklooster,’ lacht Jeanne.

Bertrade geeft haar een draai om de oren en Jeanne is rustig. De oude man kijkt Raimon aan. ‘Het is jammer dat je weggaat, maar je bent volkomen vrij. Je kunt meereizen. Jullie gaan eerst naar Narbonne en daarna naar Montpellier. Zorg dat je op tijd je reistas klaar hebt.’

Dat is alles, de oude man gaat weg en binnen begint nu het gekwetter. De meisjes zijn opgewonden. Samen op reis! Over twee dagen al, wat een avontuur!

‘Blijf jij in Narbonne?’ vraagt Jeanne aan Raimon.

‘Nee, ik ga naar een dorp voorbij Montpellier.’

‘Je gaat naar moeder Alice,’ zegt Isabelle wijs.

Raimon knikt en Jeanne kijkt op hen neer. ‘Jullie zijn nogal intiem, je weet zeker al alles van hem.’

‘Wij zijn goede vrienden,’ zegt Isabelle parmantig.

Jeanne snuift verachtelijk, ze gaat haar tas inpakken. Wat neem je mee op zo'n reis?

11 Naar Narbonne

In de schuur van Bertrade zijn het dolle dagen, de meisjes hebben uit Montpellier veel kleren meegenomen. Er zijn voor de tocht naar Narbonne maar drie muilezels voor de bagage en dan is er Guillaume, maar die is voor Raimon. Jeanne wil alles wat ze heeft inpakken, dat is genoeg voor twee muilezels. Zij vindt dat heel normaal, maar Bertrade grijpt kordaat in. ‘Je mag een pak klaarmaken voor de linkerkant van één pakezel. Dat geldt ook voor de anderen.’

‘Dan is er nog een kant leeg.’ Jeanne zegt het triomfantelijk.

‘Daar komt jullie eten, die is ook vol.’

Daarmee is dat probleem opgelost. Blijft de vraag: wat neem je mee, wat laat je achter. Dat vult de twee dagen voor Jeanne. Margot heeft daar geen moeite mee. Zij gooit wat spullen in een grote zak en zegt: ‘De rest sturen ze maar na.’ Want dat is beloofd: alles wat bij vertrek achterblijft wordt later naar Narbonne of Montpellier gebracht.

Catherine heeft niet zoveel kleren, ze pakt haar tas heel zorgvuldig in en heeft na een dag alles klaar staan. Denise en Isabelle proppen hun tas zo vol mogelijk en hopen dat de rest spoedig naar het verre Montpellier komt.

En Raimon? Die hoeft niets in te pakken, hij ontvlucht het huis. Hij is nu blij met zijn werkplaats, daar is het rustig. Hij probeert in twee dagen alle kapotte zadels te repareren, het is een heleboel werk. Raimon maakt lange dagen en heeft op de avond van de tweede dag het laatste zadel in orde. Dan komt er een soldaat met nog meer reparatiewerk. Raimon lacht en zegt: ‘Dat maken jullie zelf maar, ik ga weg.’

De volgende ochtend staat Pierre, de gids, met drie muilezels bij de schuur. Raimon haalt Guillaume en rijdt op zijn ezeltje naar

de meisjes, die druk kwetterend aan het opladen zijn. Dat verveelt de gids. ‘Allemaal je mond houden en achteruit,’ commandeert hij. Hij laadt zelf de tassen op de dieren en dan zijn ze klaar om te gaan.

Het wordt een ontroerend afscheid. Bertrade huilt, alle meisjes huilen. Raimon en Pierre wachten tot het voorbij is. Ze willen weg, al die tranen vinden ze overbodig.

De stoet zet zich in beweging, door het kasteel naar buiten.

Raimon is op weg naar huis, hij zit op Guillaume. Hij gaat weer langs het pad dat hij zo moeizaam beklom met het boek. Dat lijkt lang geleden. Het eerste deel van de reis kent hij. Via Belesta en Puivert naar Quillan en dan langs de rivier tot Couiza. Hij kan wel zingen, het is mooi weer en hij gaat terug. Hij houdt zich in omdat iedereen zo droevig is.

Margot is de eerste die haar tranen droogt. Ze stapt stevig door en roept: ‘Kom, meiden, ophouden met janken! We gaan op reis!’ Dat helpt. Isabelle en Denise drogen hun tranen, ook Catherine huilt niet meer. Alleen Jeanne is ontroostbaar. Jammerend loopt ze helemaal achteraan. Het is een lange stoet. Voorop de gids met de drie muilezels, dan Raimon op Guillaume en daarachter de vijf meisjes.

Het gejammer van Jeanne verveelt Margot. ‘Hou nou maar op met dat gejank, je zei altijd dat je Bertrade een pestwijf vond. We gaan naar Narbonne, daar is alles anders.’

Ze komen bij het riviertje beneden aan de berg. Jeanne is haar verdriet vergeten en Catherine begint zelfs te zingen. Dan durft Raimon ook. Luid zingend gaan ze door het dal, het klinkt mooi tussen de bergen. Pierre krijgt er ook meer zin in. Hij had nogal gemopperd. Hij wilde niet als ‘kindermeid’ optreden. Hij is gewend rustige bonhommes te begeleiden en nu ineens zes kinderen, dat leek hem vervelend.

Hier in het dal van de rivier Lasset valt het hem mee. Ze zijn best lief, als je ze maar flink aanpakt. Rustig stapt hij vooraan. Hij loopt snel, is gewend lange afstanden af te leggen. De meisjes hebben moeite hem bij te houden. Niemand durft te klagen, zelfs

Jeanne niet. Die man is zo streng.

Isabelle loopt dicht bij het ezeltje van Raimon. Hij ziet dat ze moe wordt. Hij springt van Guillaume af en laat Isabelle op de ezel rijden. De andere meisjes zijn jaloers. ‘Zij op een ezel en wij moeten lopen.’ Raimon hoort het wel, maar let er niet op. Hij voelt zich eigen baas. Hij heeft al lange reizen gemaakt, hij weet wat het is. De kleinere Catherine mag ook op de ezel. Het lijkt wel of Guillaume zucht, maar hij stapt rustig verder. Jeanne wil er ook op, maar dat gaat niet.

‘Jij bent veel te groot,’ zegt Raimon. ‘Twee kleintjes kan hij dragen, meer niet.’

Ze komen bij Belesta en Raimon zegt: ‘Hier probeerde een vent Guillaume te stelen. Weet je wat die slimmerd deed? Hij bleef midden op straat staan en schreeuwde. Ik hoorde dat. Samen hebben we die vent een paar trappen gegeven, die hij nu nog voelt.’ Isabelle bewondert Raimon, wat heeft hij veel meegemaakt en wat is hij dapper. De anderen geloven het verhaal maar half, de slechte waard is nergens te zien. Jongetjes zoals Raimon fantaseren zo vaak, ze zijn altijd de held.

Tegen de avond komen ze bij Puivert. Pierre kent een adres waar ze zullen overnachten. ‘Het zal wel krap zijn,’ zegt hij. ‘Maar met een beetje passen en meten kunnen we er allemaal in. Kom maar mee.’

‘Waarom gaan we niet in het kasteel slapen,’ zegt Raimon.

Pierre lacht. ‘In het kasteel, ze zien je aankomen. Dat is geen plaats waar wij welkom zijn.’

‘Ik denk dat we er zeer welkom zijn, volg mij maar.’ Raimon leidt de vermoeide meisjes, Guillaume en de muilezels naar het kasteel. Pierre loopt achteraan, hij gelooft het nog niet.

Tot ieders verbazing wordt Raimon in het kasteel als een oude vriend binnengehaald. De kasteelvrouw omhelst hem hartelijk en er is een jonge edelman die Raimon als een broer begroet.

Voor iedereen is er plaats, er komt een feestmaal op tafel en

Guillaume Peytavi vertelt met veel woorden hoe Raimon hem uit het moeras redde. Isabelle glimt. Die Raimon, die kan alles, haar bewondering voor hem groeit elke dag.

Voor de meisjes komen er vrouwen die hun voeten verzorgen. Er is warm water, er zijn droge doeken. Alles wordt gedaan om het de reizigers naar de zin te maken. Ze mogen ook langer blijven, maar dat wil Pierre niet. Hij heeft haast, hij wil snel in Narbonne zijn.

Iedereen is moe, ze hebben een heel eind gelopen op een smalle weg vol stenen. Ze willen slapen en dat kan, er zijn bedden voor de meisjes. Raimon en Pierre geven er de voorkeur aan in de stal te slapen, dat mag ook. Ze willen bij de beesten blijven om morgen vroeg verder te gaan.

Dat snel weggaan lukt niet zo goed. De meisjes vinden het leuk in een echt kasteel te zijn en de gulle gastheer en zijn vrouw zien Raimon niet graag gaan.

Er is een uitgebreide maaltijd en dan moeten de muilezels beladen worden. Een paar meisjes hebben hun hele tas leeg gehaald, het kost tijd alles weer in te pakken.

Pierre moppert. ‘Als je nog eens wat weet, bij dat andere huis waren we al weg geweest.’ Raimon zegt niets, hij geniet van alle belangstelling.

Eindelijk kunnen ze gaan. In een rij achter elkaar lopen ze het kasteel uit. Jeanne mag nu op de ezel zitten, ze trekt een gezicht alsof ze op een nobel paard haar kasteel verlaat. De anderen lachen erom, maar niemand plaagt haar.

Raimon wordt nu door de meisjes met heel andere ogen bekeken. Ze geloven zijn verhalen en bewonderen hem. Iemand die zomaar een kasteel binnen kan lopen! Wandelend vertelt Raimon over het kasteel in Quillan. Hoe de troubadour daar ontvangen werd, wat hij er gezien heeft. Hij vertelt er heel eerlijk bij dat hij daar alleen binnen kon komen als knechtje van de beroemde man. Hij kent nog een paar liedjes die gezongen werden en laat dat horen. Waar hij de woorden vergeten is bedenkt hij zelf nieuwe.

Ze lopen in een flink tempo, Pierre wil opschieten. Jeanne moet

van de ezel af en Denise mag een eindje rijden, daarna is Margot aan de beurt. Raimon komt zelf niet meer op zijn trouwe Guillaume, hij loopt de hele afstand. Het ezeltje vindt alles best, hij loopt wel.

In Quillan zien ze het kasteel, maar ze gaan verder. Er is nauwelijks tijd om te eten, al wandelend kunnen ze een homp brood wegwerken. Rust gunt Pierre zijn groepje niet. De voeten gaan weer pijn doen, maar ze klagen niet. Zelfs Jeanne houdt zich flink. Langs de rivier lopen ze naar Couiza. Raimon vertelt over de dikke man die hij in het water gooide. Het verhaal maakt niet veel indruk, de zere voeten zijn belangrijker. Even buiten het stadje stoppen ze bij een boerderij. Daar kunnen ze in de stal slapen. Iedereen is uitgeput. Ze krijgen eten, maar ze praten niet meer. Pierre verzorgt de voeten van de meisjes, hij doet dat rustig en deskundig. Niemand hoeft te zeggen 'en nu naar bed'. De wandelaars slapen al haast terwijl hun voeten nog behandeld worden. Raimon is ook moe, al probeert hij dat niet te laten merken. Ze slapen in die stal als was het in een koninklijk paleis en ze zijn de volgende dag klaar voor weer een lange dag lopen.

'Nog twee dagen,' zegt hun gids bemoedigend. 'Nog twee dagen en dan zijn we in Narbonne.'

Twee dagen, het lijkt een lange tijd. Twee dagen lopen, pijn in je voeten, strompelen over hobbelige weggetjes. Ze volgen het dal van een riviertje en lopen daardoor heel vaak op zacht verend gras. Dat is fijn, om beurten mogen ze op de ezel, dat is een heerlijke afwisseling. Verder is het een zware tocht.

Dat wordt nog erger als de dag ten einde loopt. Ze zijn dan al moe en Pierre heeft gezegd dat ze in het volgende dorp een mooi, groot huis zullen vinden. Daar is eten, daar is een strozak om op te slapen. Het lijkt wel of hij het paradijs beschrijft.

De werkelijkheid is heel anders.

Het dorp brandt. De mensen lopen radeloos heen en weer tussen de brandende huizen. Een groep huurlingen heeft geld geëist en toen dat niet snel genoeg kwam zijn ze gaan plunderen. Pierre

gaat naar het grote huis waar ze zouden overnachten. Het is er nog, maar alle meubels zijn kapotgeslagen en het hele huis is doorzocht. Alles ligt in wanorde door elkaar. De mensen lopen er huilend tussen. Pierre, Raimon en de meisjes helpen bij het opruimen. Ze zijn moe, maar in deze ellende moet iedereen meewerken. Na een paar uur is het huis weer bewoonbaar. Eten is er niet, alles is gestolen. Er hangen dikke rookwolken boven het dorp, overal is nog gejammer en geschreeuw. Pierre en Raimon gaan met de meisjes bij de buren helpen. Ze doen hun best, maar het is onbegonnen werk, de chaos is te groot.

Laat die avond maken ze in het donker hun bed klaar.

'Waren het Franse huurlingen?' vraagt Margot.

'Een huurling is niet Frans of Kathaars,' antwoordt Pierre. 'Een huursoldaat vecht voor wie hem betaalt. Is er niemand die hem betaalt dan plundert hij de boeren en de mensen in de dorpen. Ze zijn gewend te roven, te stelen. Dat is hun vak, sommigen zijn er nog trots op ook.'

'Als ze hun geld hadden gekregen, waren ze dan doorgelopen?' Catherine vraagt het zachtjes. In het donker grijnst Pierre. 'Misschien wel, misschien niet, dat weet je nooit. Maar we hebben toch weer geluk, kinderen. Die lui zijn niet naar Narbonne gegaan, morgen zien we ze niet.'

Ondanks de stank en de lege maag slapen ze allemaal.

De volgende dag krijgt Pierre gelijk, ze zien geen gevaarlijke huurlingen. Het land is mooi in de herfstzon, het lijkt alsof ze uit een boze droom in een vrolijke wereld gestapt zijn.

Pierre stopt bij een boerderij, vertelt wat er gebeurd is en krijgt voor de hele groep brood. Dat is een verrassing. Raimon kijkt rond, wat zien ze er moe uit. Isabelle is bleek, ze heeft al die tijd op de ezel gereden met de kleine Catherine.

Na het bezoek aan de boerderij moet ze lopen, anderen mogen op het ezeltje. Langzaam gaan ze verder, een zware tocht.

Aan het eind van de middag zien ze een stad: Narbonne. Dat geeft iedereen weer moed.

Pierre loopt buiten de stad om, de poorten gaan al dicht. Ze komen bij een groot gebouw. Daar zullen Jeanne, Margot en Catherine de komende jaren wonen.

Hun komst wekt grote opschudding in het klooster. Er zijn veel vrouwen en meisjes. De vermoeide reizigers worden goed verzorgd. Ze gaan in bad en krijgen schone kleren aan. Er is eten en er staat een echt bed klaar voor iedereen.

Raimon is verbaasd. Wat gaat alles hier snel en rustig. Hij krijgt met Pierre een kamertje aan de overkant van het binnenplein, ook daar staan twee echte bedden.

Die avond hebben ze alleen aandacht voor eten, wassen en slapen. Pas de volgende dag bekijken ze het huis beter. Er zijn hele stukken waar Pierre en Raimon niet mogen komen. Daar wonen de meisjes en de vrouwen. Echte nonnen zijn het niet, dat ziet Raimon wel. Het zijn Kathaarse vrouwen, die hier leven op dezelfde wijze als in een klooster, maar als ze dat willen kunnen ze er weer uit.

Het leven in het klooster bij Narbonne is aangenaam. Pierre en Raimon rusten goed uit. De meisjes zien ze niet zo vaak meer. Alleen Isabelle glipt weleens weg.

‘Wanneer gaan we verder?’ vraagt ze.

‘Jullie gids is er nog niet,’ zegt Pierre. ‘Ik moet vandaag alweer terug. Jullie moeten nog maar even wachten.’ Op dat moment zijn ze al drie dagen in het gastvrije klooster. Raimon wil ook wel verder. Hij gaat met Pierre naar Narbonne, een drukke havenstad. Er zijn veel kooplieden, maar Sarlat is er niet bij. Dat is de enige koopman die Raimon kent.

Het duurt een week, twee weken, nog steeds geen gids. In het klooster is men nog wel vriendelijk, maar eigenlijk moeten Raimon, Isabelle en Denise weg. Ze horen hier niet. Raimon moet bij een deftige dame komen, zij leidt dit huis.

‘Jij hebt al meer gereisd?’

‘Ja, ik ben van Sint-Gilles naar Monségur gegaan, het meeste heb ik alleen gelopen.’

‘Ken je de weg naar Béziers en Montpellier?’

‘Ik ben van Montpellier naar Béziers gegaan met een gids.’

‘De weg naar Béziers is niet moeilijk, daarna red je je wel. Jij bent de gids voor die twee meisjes.’

Raimon kan gaan. Hij is gids, hij moet de meisjes veilig in Montpellier brengen. Ze horen het van hem en ze zijn vol vertrouwen. Raimon is een ervaren reiziger, met hem komen ze er wel.

12 De held van Monségur

Isabelle en Denise willen zo snel mogelijk op reis gaan. In dit klooster is iedereen wel vriendelijk, maar de meisjes voelen dagelijks dat ze niet echt welkom zijn. Ze hebben de volgende dag hun kleren al ingepakt, toch moeten ze nog wachten.

Raimon moet weer bij de ernstige dame komen en hoort daar dat het klooster twee ezels geeft voor de reis. ‘Als ze aangekomen zijn in Montpellier moet je wel zeggen dat de ezels met een gids teruggestuurd moeten worden,’ voegt de dame met het grijze haar er nog aan toe. Raimon zal het zeggen. Hij is ook klaar voor de reis. Morgen kunnen ze vertrekken.

De meisjes zijn blij. ‘We rijden op een ezel!’ juicht Isabelle. ‘We hoeven niet te lopen!’ Ze gaan naar de stal, waar een oude stalknecht de ezeltjes laat zien. Denise en Isabelle knuffelen hun rijdieren, die vinden dat een beetje vreemd. Vooral de ezel van Denise is wat nors, hij schudt zijn kop en vindt al dat gefrunnik maar niks. Zij noemt hem Grim, omdat hij zo grimmig kijkt. Isabelle zou haar ezel het liefst Raimon noemen, maar ze kiest voor Ami, omdat de ezel straks haar vriend is onderweg.

Ze zijn de hele dag opgewonden en praten veel met Raimon, dat mag nu. Ze hoeven niet in het klooster te blijven, ze gaan zelfs samen naar Narbonne. Raimon hoopt dat hij Sarlat daar ziet, die kent de weg, die weet veel van reizen. Bij hem zouden ze veilig zijn. Ze lopen de hele stad door, zien veel, maar Sarlat is niet in Narbonne.

De volgende ochtend vertrekken ze vroeg. Jeanne, Margot en Catherine staan bij de poort, er wordt gehuild en gelachen.

Raimon begrijpt nu de ergernis van Pierre. Je bent verantwoordelijk voor de reis, je wilt snel weg en dan al dat gejammer. Waar

is al die drukte voor nodig. Isabelle en Denise zijn best aardig, maar met andere meisjes erbij doen ze zo gek.

Ze gaan de poort uit, een laatste kusje, een traantje, geroep van ‘goede reis’ en ze zijn op weg, eindelijk.

De weg naar Béziers is niet moeilijk, het is een tamelijk brede baan, waar veel reizigers zijn. Ze zien kooplieden met zwaarbeladen karren, een groepje deftige dames, monniken, pelgrims en allerlei andere mensen. Die mooie oktoberdag is iedereen op weg naar Béziers.

Op de ezels reizen ze snel en ze worden niet moe. Ze gaan rustig verder aan de kant van de weg, buiten het gewoel van karren en paarden.

Ze komen door dorpen, maar ze hoeven niets te kopen. In de tas bij Raimon zit eten voor drie dagen. Ze willen opschieten en eten terwijl ze op hun ezeltjes verder rijden. Bij een rivier laten ze Guillaume, Grim en Ami grazen. Ze drinken er water en ze eten. Ze zitten een eindje bij de doorwaadbare plaats vandaan. Met veel geschreeuw drijven de kooplieden hun paarden of muilezels door het water, ze moeten niet blijven steken. Het lukt elke keer weer, de karren komen aan de overkant.

Guillaume, Grim en Ami grazen rustig.

‘Moeten wij ook door het water?’ vraagt Isabelle angstig.

‘Als we in Béziers willen komen is het de enige weg,’ lacht Raimon. ‘Onze ezels brengen ons veilig aan de overkant.’

‘Waar moeten we slapen in die stad?’ vraagt Denise.

‘Bij Sarlat of in zijn huis. Dat is de koopman waar ik mee naar Carcassonne gereisd ben, daar zijn we welkom.’

Isabelle kijkt bewonderend naar Raimon, hij weet altijd een oplossing. Ze kijkt rond, ze verlaten het gebied van bergen en heuvels. Voor hen is het land vlak. Raimon vindt dat prettig. Eindelijk weer eens herkenbaar gebied, gewoon tot de horizon kijken.

Ze komen in Béziers, het was een gemakkelijke reis, ze zijn niet moe, er waren geen gevaren onderweg. Raimon vindt in de verwoeste stad het huis van Sarlat. Daar horen ze dat de koopman

nog niet terug is. Ze kunnen wel binnenkomen, er is een vrouw die op het huis past. Ze kent Raimon nog wel. Terwijl hij de meisjes de stad laat zien, kookt zij het eten.

Het is zo een gemakkelijke reis, rustig zitten, je laten vervoeren en op tijd een maaltijd en een bed. Toch is Isabelle stil. Die avond als het al bijna donker is, huilt ze.

'Wat is er?' vraagt Denise. 'Waarom ben je zo verdrietig?'

Isabelle wil eerst niets zeggen, dan snikt ze: 'Ik ben straks vlak bij mijn vader en ik kan hem nooit meer zien.'

Daar kunnen ze met elkaar niets aan doen. Ze moeten slapen, Raimon wil morgen proberen het dorp van Agnes en Lucienne te halen. Het kan in één dag, hij heeft het besproken met een man die de wegen kent. Ze zullen vroeg weg moeten, flink doorstappen en dan kunnen ze voor de avond het dorp bereiken. Raimon zal niet de sluipweggetjes volgen die de gids koos, hij reist over de normale weg, waar iedereen rijdt en loopt.

Raimon ligt op zijn strozak en tuurt in het duister. De meisjes slapen al, hij hoort hun regelmatige ademhaling. Hij is wakker. Als een echte man is hij verantwoordelijk voor dit transport. Hij is gids en hij weet nu wat dat betekent. Hij denkt ook over het verdriet van Isabelle. Zou hij die gevangenen niet kunnen bevrijden? Het lijkt een krankzinnig plan, maar het zou mogelijk zijn. Hij weet dat er in de nacht maar een of twee bewakers zijn, er is die deur vanuit de zadelmakerswerkplaats. Als hij daar binnen kan komen, kan hij naar de kelder gaan. Zou die deur op slot zijn? Hij denkt aan de deur die hij nooit van dichtbij gezien heeft, de deur tussen de kelder van de zadelmaker en de gevangenis. Raimon weet het niet. Het is een te gek plan, hij moet er niet meer aan denken.

De volgende ochtend rijden ze al bij het eerste daglicht de stad uit. Het is bewolkt, grote grijze wolken hangen boven het land. Het regent zelfs, dat is vervelend. De ezels stappen rustig verder, die geven niet om een spatje regen. De drie reizigers worden nat en koud. Raimon maakt zich zorgen, ze kunnen wel ziek worden.

Isabelle hoest al. Hij heeft nog een droge lap onder zijn zadel. Die hangt hij om haar heen. Ze kijkt hem dankbaar aan, hij weet niet of haar gezichtje nat is van de regen of van tranen. Ze is de hele dag treurig.

Raimon denkt verder over zijn plan. Het zou eigenlijk best kunnen, hij zal het met Agnes en Lucienne bespreken. Als die zeggen dat het onzin is gaat het niet door.

Later op de dag houdt de regen op, de zon schijnt en verwarmt de koude reizigers. Het wordt alweer wat heuvelachtig. Nu is Raimon er blij om, het betekent dat ze in de buurt komen. Hij herkent hier niets, met de gids en de twee 'volmaakten' gingen ze langs allerlei sluipwegen. Bovendien liep hij toen gewoon mee, hij lette niet zo goed op.

Het is voor alle drie dan ook een volkomen verrassing als ze bij de ondergaande zon ineens het dorp voor zich zien. Raimon juicht: 'Daar is het! We zijn er!'

Ze rijden het dorp in, de schoenmaker herkent Raimon. Hij komt uit zijn werkplaats en ze begroeten elkaar alsof hij jaren weg geweest is. 'Morgen kom ik praten,' zegt Raimon, 'we nemen hier een dag rust.' Dat is nieuw voor de meisjes. Ze zeggen niets, ze zijn aangekomen, dat is nu belangrijk.

Bij Agnes en Lucienne is de ontvangst hartelijk. Er is plaats voor iedereen en ze moeten beslist een paar dagen blijven. Isabelle zal dat nodig hebben, ze hoest en ziet bleek. Agnes zorgt voor haar en brengt haar naar bed. Isabelle wil niet eten. Raimon wel, die gaat er eens goed voor zitten.

Die avond als Denise al slaapt vertelt hij bij het warme haardvuur wat er onderweg gebeurd is, hoe hij het boek wegbracht. Aan het eind zegt hij: 'Er is nog iets waar ik aan loop te denken. Isabelle is verkouden, maar ze heeft eigenlijk een veel groter verdriet. Haar vader zit in Montpellier in de muur. Hij komt daar nooit meer uit, ze is nu dichtbij hem en toch ver weg. Nu heb ik een plan, als het te gek is, zeg het dan, ik wil weten wat jullie er van denken.'

'Ze heeft steeds over haar vader gepraat,' zegt Agnes. 'Dat hij

zijn hele leven in de gevangenis zit laat haar niet los, ze praat er telkens weer over.'

'Dat is het,' zegt Raimon. 'Nu heb ik gewerkt bij een zadelmaker naast de gevangenis. Er is daar een kelder en in die kelder is een deur naar de cellen. We zouden zo alle gevangenen kunnen bevrijden.'

'Als dat lukt, sta je met die mensen op straat. Waar moet je dan heen? Alle poorten zijn dicht.'

'Het kan alleen als tante Marie meewerkt. Zij weet hoe je mensen de stad uitkrijgt.'

'Die deur kan wel op slot zijn,' zegt Lucienne. 'Dan sta je in die kelder en je kan nog niks doen.'

Agnes wordt enthousiast voor het plan van Raimon. 'Het kan wel. We vragen Jehan de schoenmaker en Gerard de smid, dat zijn betrouwbare kerels. Ze zijn handig en sterk. Als zij met Raimon meegaan, kan het lukken.'

Lucienne aarzelt nog. 'Laten we er over nadenken. Ik ga nu slapen.'

De volgende dag groeit het plan. Agnes praat met de smid en Raimon probeert voorzichtig of de schoenmaker mee wil doen. Ze zitten allebei nog diezelfde avond in het huisje van Agnes en Lucienne. Daar bespreken ze de overval op de gevangenis. Het lijkt mogelijk, maar tante Marie moet wel meewerken, zonder haar kan er niets lukken.

Agnes zal naar Montpellier gaan om het haar te vragen.

Dat doet ze al de volgende dag. Denise en Isabelle mogen niets weten. Ze blijven in het dorp omdat Isabelle ziek is. Dat is voor Denise heel begrijpelijk. Ze heeft het hier goed, dat klooster kan wel even wachten. Isabelle heeft koorts en roept om haar vader. Dat versnelt de plannen.

Agnes komt de volgende dag terug en zegt: 'Tante Marie doet mee. Vanavond is de zadelmaker weg, jullie kunnen via de gang die Raimon kent, bij haar komen. Als het lukt kunnen jullie ook

langs die weg vluchten.'

Vanavond al... Raimon moet wel even iets wegslikken. Dat is snel. Gerard en Jehan vinden het best, liever vandaag dan morgen. De smid maakt zijn gereedschap klaar en krijgt een stevige leren tas van de schoenmaker om het in te dragen.

Raimon hoopt dat hij die ingang vinden kan. Ze hebben twee kaarsen om in de gang hun weg te vinden, alles is klaar.

Isabelle merkt niets, zij is ziek. Denise merkt wel dat er iets bijzonders aan de hand is. Zij vraagt ernaar, maar krijgt alleen als antwoord: 'Dat vertellen we morgen wel.'

Die middag rijden Raimon, Jehan en Gerard het dorp uit. Het is nog een heel eind naar de stad en ze moeten daar voor het donker zijn. De smid kent de weg. Ze zijn op de drie ezels, dat is een idee van Agnes. 'Er kunnen wel mensen bij zijn die niet goed kunnen lopen. Dan is het handig als je ezels bij je hebt.'

Raimon rijdt achteraan. Als hij die boomgaard niet terugvindt loopt alles mis. Ze komen dichter bij de stad en er zijn veel boomgaarden. Welke moet het zijn? Hij weet het niet, radeloos kijkt hij rond en ziet... tante Marie. Ze zit heel rustig onder een kruisbeeld op de hoek van een landweggetje. Ze ziet de mannen komen en staat op. De begroeting is kort. Ze lacht zelfs naar Raimon. 'Je kijkt zo ernstig, je bent toch niet bang?' Ze wacht het antwoord niet af en zegt: 'Jullie kunnen in deze boerderij eten. Als het donker is ga je naar de put in de boomgaard, daar sta ik met een lamp. Tot straks.' Ze loopt terug naar de stad, gaat gewoon door de poort naar binnen en maakt thuis wat eten klaar. Ze snijdt ook stukken brood af, dat is voor de bevrijde gevangenen... als het lukt.

De mannen vinden in de boerderij alles al klaar. Ze eten er en wachten tot het donker wordt. Dan gaan ze de boomgaard in en vinden daar tante Marie onder aan de stenen trap. De boer doet het luik dicht. Raimon maakt weer de lange wandeling door het onderaardse doolhof. Ruikt weer die klam-vochtige lucht en is bang. Hij is doodgewoon bang, als het mis gaat komt hij zelf zijn

hele leven in de gevangenis. Jehan en Gerard lopen gewoon door, het lijkt wel of ze rustig naar een karwei gaan. Zouden zij niet bang zijn?

Bij tante Marie wachten ze tot ze de nachtwacht horen, dan gaan ze het huisje uit. Raimon leidt de twee mannen naar de zadelmaker, het is overal donker. De smid morrelt aan de deur, hij krijgt het slot open en ze zijn binnen. Net op tijd, buiten loopt de nachtwaker langs. Raimon ruikt het leer, ziet bij kaarslicht de werkplaats en loopt snel naar de kelder. Op het luik naar de kelder ligt een zware steen, de smid en de schoenmaker rollen die weg. Het luik gaat open en daar is weer die afschuwelijke gevangenislucht.

Met een kaars in zijn hand gaat Raimon naar beneden en wijst de deur naar de gevangenis aan. De smid kijkt en fluit zachtjes, dat is een meevaller: er zit geen slot op die deur.

Kunnen ze zo doorlopen? Nee, aan de andere kant zijn grendels. Dat is een tegenvaller. De smid weet wat hij moet doen. Hij heeft een zware ijzeren staaf, daarmee wrikt hij de deur omhoog. Langzaam schuift het ijzer piepend uit de hengsels en na een paar minuten is de deur open. Ze gaan de gang in en zien daar... een bewaker. De smid stormt naar voren, grijpt de man beet en fluistert: ‘Als je gilt ben je dood.’ De bewaker begrijpt er niets van, hij is stil. De smid neemt hem de sleutels af en sluit de bewaker op.

De cellen zijn nu snel open en de gevangenen kunnen naar buiten.

Jehan zegt: ‘U kunt allemaal vrij zijn, maar u moet precies doen wat Raimon zegt. Het is zijn plan, wees vooral stil.’ Dat laatste is geen overbodige waarschuwing want er wordt druk gepraat. De gevangenen zwijgen en dan horen ze iemand aankomen, de tweede bewaker.

De smid rent naar de deur en zodra de man de cellenruimte binnenkomt wordt hij beetgepakt en opgesloten. Die bewaker ziet Raimon en herkent hem. Door de lange gang komen ze weer in de kelder van de zadelmaker, de deur laten ze open. Er zijn twintig mensen bevrijd, twee mannen kunnen slecht lopen. Ze worden

gesteund door anderen. Jehan en Gerard kennen de weg naar het huisje van tante Marie.

In drie groepen gaan ze de straat op. Raimon heeft de vader van Isabelle in zijn groepje. Het is koud buiten, maar dat hindert niemand. Ze zijn vrij, frisse lucht! Door smalle steegjes sluipen ze naar het huis van tante Marie. Het is overal donker. Het gaat goed. Dan moeten ze een brede straat oversteken.

Raimon hoort iets. Hij steekt zijn hand op en tegen elkaar aanbotsend stopt de hele rij.

Er zijn twee nachtwakers in de brede straat. Rustig pratend lopen ze langs, ze kijken niet in het steegje.

Als de nachtwakers ver weg zijn steken ze snel over en zijn even later bij tante Marie. Het huisje is vol. Iedereen krijgt een homp brood en gaat via het luik de gang in. Raimon moet de weg wijzen. ‘Volg de blauwe strepen,’ zegt tante Marie.

Dat doet Raimon en zo is het heel eenvoudig, hij komt in de boomgaard. De smid is daar al. Even later komt Jehan. Alle gevangenen zijn bevrijd. Tante Marie is met de laatste groep meegekomen.

‘Er zijn drie boerderijen waar jullie je kunt verstoppen,’ zegt ze. ‘De groep van de smid gaat hier naar de schuur, de groep van de schoenmaker loopt met mij mee en dat doet de rest ook.’

Raimon en zijn mensen lopen mee. De ezels komen nu goed van pas. Twee gevangenen worden er op vervoerd en een man die niet zo snel mee kan komen.

Tante Marie heeft haast. Ze brengt de groep van Jehan naar een boerderij verderop, ze wacht even op de smid en loopt dan door.

Ook voor de groep van Raimon is er een schuilplaats. Daar moet iedereen wachten tot er gidsen zijn om ze naar veiliger plaatsen te brengen. De vader van Isabelle trekt tante Marie aan haar mouw. ‘Ik zou graag met Raimon meegaan, mijn dochtertje is daar.’ Tante Marie haalt haar schouders op. ‘Het is uw eigen risico,’ zegt ze. ‘Hier is het veiliger.’

Ze wacht niet langer dan nodig is. Ze zegt nog tegen Raimon:

‘Je bent een flinke jongen, ga zo door.’ Dan is ze alweer weg.

De nacht loopt ten einde. Raimon en zijn vrienden hebben haast, voor het dag wordt willen ze terug zijn in het dorp.

Op de drie ezels gaat het snel. De vader van Isabelle zit bij Raimon, een zware vracht voor Guillaume. Net voor de zon opkomt zijn ze in het dorp. De smid en de schoenmaker brengen de ezels naar de wei en gaan naar hun werkplaatsen. Niemand hoeft te weten dat ze de hele nacht weg waren, alleen hun vrouwen weten dat.

Raimon gaat met Robert de Breteuil het lage huisje in.

De vader van Isabelle ziet zijn dochtertje, ze slaapt, huilend neemt hij haar in zijn armen. Ze wordt wakker, denkt dat ze droomt, merkt dan dat het echt haar vader is. Ze gilt, huilt, lacht, het is allemaal te veel ineens. De anderen laten vader en dochter alleen. Na een tijdje komt hij bleek en moe in het kamertje beneden. ‘Ze slaapt,’ zegt hij. Hij omhelst Raimon. ‘Hoe kan ik je bedanken, jongen. Jij bent de held van Monségur. Jij hebt ons allemaal gered.’

‘Tante Marie heeft het meest gedaan en Agnes en Lucienne,’ zegt Raimon verlegen.

‘Het was jouw plan, jij hebt het bedacht. Isabelle en ik, wij zullen dit nooit vergeten.’

‘Zonder de smid en de schoenmaker was het niet gelukt.’

‘Onzin, het was jouw plan, jij hebt mij gered.’

‘Ik was wel bang daar beneden.’

De vader van Isabelle lacht. ‘Een held is hij die zijn angst overwint. Jij bent de held van Monségur.’

13 Een nieuw leven

Na alle emoties om het weerzien van vader en dochter komt de spanning. Wat zal de tegenpartij doen? De geslaagde ontsnapping is overal bekend, de mensen vinden het leuk. Bij de inquisitie zijn ze woedend. Wat gaan die lui doen?

De mensen die op boerderijen verstopt zijn worden zo snel mogelijk door gidsen naar verafgelegen steden en dorpen gebracht. Velen gaan naar Monségur. De twee ezeltjes doen goede dienst. Met pijn in het hart staat Raimon ook Guillaume af voor de goede zaak. Een gids haalt het beestje op een avond weg. Raimon legt zijn arm om de nek van zijn ezel en drukt zijn hoofd tegen het zachte vel. ‘Het ga je goed, lieve vriend,’ fluistert hij. Isabelle staat erbij, zij is helemaal beter. Zij hoest nog wel, maar dat is ook alles. Raimon heeft tranen in zijn ogen als Guillaume wegstapt. Het ezeltje vindt alles gewoon, hij heeft een andere baas.

Denise, Isabelle en haar vader kunnen naar het klooster. Raimon is hun gids. Voor alle zekerheid reizen ze in de nacht, het is niet ver. Bij het eerste ochtendlicht zijn ze er al. Het is een groot gebouw, binnen hoge muren. De portier ziet hen komen en laat ze meteen binnen, ze worden al verwacht. Binnen de muren zijn nog meer gebouwen en grote tuinen, het is een mooi klooster. Mooier dan Narbonne, vinden Denise en Isabelle.

Ze mogen meteen bij de vrouw komen, die dit klooster leidt. Het is een jonge vrouw, die hen vriendelijk lachend ontvangt. ‘Welkom in dit huis, u ook, mijnheer De Breteuil, welkom in de vrijheid. Uw dochter krijgt hier een goede opvoeding en voor u hebben we ook plaats. U kiest een andere naam en u werkt hier als tuinman.’

De Breteuil glimlacht. ‘Van stadsbestuurder tot tuinman, het is een mooie loopbaan. Die naam, daar moet ik nog eens over denken. Misschien noem ik me wel Guillaume.’

Hun gastvrouw begrijpt niet waarom de kinderen zo hard lachen, zeker een grapje dat alleen zij begrijpen. Ze kijkt Raimon aan. ‘Jij mag ook hier wonen. De held van Monségur is hier welkom, dan is het misschien wel beter als je een andere naam kiest. We weten niet wat de tegenpartij gaat doen, het is daar verdacht stil.’

Raimon krijgt een kleur, hij is verlegen. Hij ziet dat Isabelle vol verwachting naar hem kijkt, hij mag blijven, het is hier rustig en veilig. Hij kan zijn eigen werkplaats hebben. Wil hij dat? ‘Ik ga liever naar moeder Alice,’ zegt hij zacht.

Isabelle geeft de toelichting. ‘Raimon is lang op reis geweest, hij is onderweg heel goed verzorgd door iemand die hij moeder Alice noemt, daar wil hij weer heen.’ Voor het eerst is Raimon blij dat een ander voor hem praat.

De gastvrouw vindt het niet zo leuk, maar ze zegt: ‘Iedereen is vrij zijn eigen leven in te richten. Je kunt gaan, als je wilt vandaag al.’

Raimon begrijpt uit haar toon dat hij snel weg moet. Hij pakt zijn tas en zegt: ‘Dan ga ik maar.’

Isabelle, Denise en De Breteuil lopen met hem naar de poort. Daar is het afscheid moeilijk, ze huilen alle vier en zeggen niet veel meer. Ze hebben samen zoveel meegemaakt, daardoor is het moeilijk weg te gaan.

Raimon stapt naar buiten, hangt zijn tas op zijn rug en gaat op pad. Hij kijkt nog een keer om, bij een bocht in de weg. Bij de poort staat Isabelle, hij ziet haar door een waas van tranen. Haar vader en Denise zijn al naar binnen.

Raimon loopt door, Isabelle gaat het klooster in.

Laat in de middag komt Raimon in het dorp van moeder Alice. Het weerzien is ontroerend. Zij heeft al die tijd naar hem uitgekeken. Hij heeft steeds verlangd naar dit veilige huisje.

Er is veel te praten en het is al laat als moeder Alice zegt: ‘Nu moeten we maar eens gaan slapen, morgen praten we weer verder.’ Het is voor Raimon echt alsof hij thuis komt, hij is hier gelukkig.

De volgende dag begint hij over een zadelmakersbedrijf, dat hij zelf wil beginnen. Moeder Alice kijkt ernstig. ‘Ik heb dat in Montpellier gevraagd, maar je mag niet zomaar als zadelmaker beginnen.’

‘Wat een onzin,’ zegt Raimon. ‘Ik ben bijna dertien en in dit dorp is geen gilde.’

‘Dat is het nu juist, je moet wel bij een gilde horen. Je moet eerst leerling zijn, dan gezel en dan mag je pas veel later meester zijn en zelf beginnen.’

Dat is een tegenvaller. Ze praten er nog lang over, maar de enige manier om als zadelmaker te werken is de lange weg via het gilde en dat wil Raimon nu juist niet. Hij is de vrijheid gewend.

Hoe is het intussen in Montpellier gegaan?

De ochtend na de ontsnapping vond men de lege cellen en de opgesloten bewakers. Dat gaf schrik en woede. De oude monnik zuchtte. Nu zullen er wel weer van die jonge mannen komen, die alles anders willen. Het is gedaan met zijn rust.

Hij hoorde van een bewaker dat Raimon er bij was. Dat vond hij jammer. Het was zo'n lief kind. De oude monnik moest nu wel iets doen, maar hij stelde het steeds uit. Dat duurde ruim een week. Intussen zijn er inderdaad jonge monniken gekomen die daar in Montpellier de zaak weleens even zullen aanpakken.

Het verhaal van de bewaker over Raimon hoorden ze toevallig. De man had het al gemeld en praatte er niet meer over. Hij zei iets over een jongen die hij herkend had en de felle inquisiteurs spitsten meteen de oren. Waarom was er geen bevel tot arrestatie uitgevaardigd? Zij vroegen het de oude monnik, die ‘het in de drukte vergeten was’. De twee jonge monniken keken elkaar aan, zo gaat dat met die ouwe kerels, ze vergeten alles.

Nog diezelfde dag werd overal bekend gemaakt dat Raimon

Morel gearresteerd moest worden. Wie hem verraadde zou een beloning krijgen.

Sarlat reist door Montpellier als dat bericht wordt omgeroepen. Hij schrikt. Raimon? Dat kan niet, hij moet die jongen waarschuwen en helpen. Meteen heeft hij ook al een plan. Hij is op weg naar Sint-Gilles met zijn koopwaar. Daar ligt een schip klaar voor Genua. Het is wel laat in het jaar, maar ze hebben beloofd op hem te wachten. Daar is Raimon veilig.

Heel veel mensen zijn al naar Italië gevlucht, daar is de inquisitie niet. Als ze er wat proberen te doen, krijgen ze tegenwerking van de stadsbesturen. Die willen handel en geen gedoe over ketterij. Daar moet Raimon heen. Sarlat weet ook wel waar hij de jongen kan vinden, die is natuurlijk teruggegaan naar die moeder Alice, daar praatte hij steeds over. Het dorp ligt op zijn route, hij gaat erheen.

Sarlat rijdt Montpellier uit en komt in het dorp waar Raimon woont. Hij weet al snel het huisje te vinden. Hij komt bij Raimon en moeder Alice binnen. Hij kijkt ernstig.

‘Ze zoeken je, Raimon,’ zegt hij.

‘Wie zoeken me?’

‘Die lui van de inquisitie. Je hebt die mensen uit Montpellier laten ontsnappen. Ze hebben je herkend en nu is er een beloning uitgeloofd voor iedereen die je weet te vinden.’

Dat komt hard aan.

Moeder Alice zucht. ‘Ook dat nog.’

Sarlat weet wat Raimon moet doen. ‘Ik heb andere kleren voor je, je krijgt een andere naam en je gaat met mij mee naar Sint-Gilles. Daar is een schip waarmee we naar Genua varen. Ze hebben beloofd dat ze op me zouden wachten. Ik ga met je mee.’

‘Genua, waar ligt dat?’

‘Het is een grote havenstad in Italië, daar ben je veilig. Heel veel mensen zijn al die kant uit gevlucht. Over een jaar of twee kun je weer terugkomen, dan is het gevaar voorbij. Je zult misschien je andere naam moeten houden. Hoe wil je heten?’

‘Bertrand,’ zegt Raimon zonder aarzelen.

Hij krijgt andere kleren, draagt een vreemd soort hoed en heet Bertrand. Ze moeten meteen weg.

Moeder Alice huilt, Raimon ook. Hun wereld stort in, ze waren zo blij weer samen te zijn en nu ineens is het afgelopen. Sarlat ziet het verdriet. ‘U mag ook wel mee.’

Moeder Alice schudt haar hoofd. ‘Zo'n verre reis, daar ben ik te oud voor. Ik blijf hier. Als ze naar jullie vragen zeg ik wel dat jullie op weg zijn naar Arles en Avignon.’

Dat is een prima idee. Een laatste omhelzing en dan gaat Raimon weg op de wagen van Sarlat. Als Bertrand vlucht hij in rare kleren naar Sint-Gilles.

Daar moeten ze voorzichtig zijn. Sarlat weet dat heel veel mensen Raimon goed kennen. De vermomming werkt hier niet. De vluchteling moet in de kar tussen de balen kleding zitten. Zo gaan ze naar het schip dat klaar ligt.

Raimon stapt aan boord en moet voorlopig benedendeks blijven.

Sarlat kijkt in de stad en luistert.

Hij komt in een herberg. Daar zit de zadelmaker waar Raimon jaren werkte. De man heeft weer te veel gedronken.

‘Ik wist altijd al dat er iets met dat ventje was,’ lalt hij. ‘Nu zoeken ze hem voor dat geval in Montpellier. Die komt nog eens op de brandstapel.’

Sarlat grijnst. Dat zal ik voorkomen, denkt hij. Hij geeft de zadelmaker nog een kan wijn en hoort in korte tijd alle nieuwtjes van de stad. ‘Weet u waar die Raimon nu is?’ Hij vraagt het heel onschuldig.

‘Nee, hoe zou ik dat weten? Misschien zit hij wel daar op die berg, hoe heet het ook weer?’

‘Monségur?’

‘Ja, dat bedoel ik. Daar zit al dat volk, zeggen ze, daar kan hij mooi bij.’

‘Als hij op Monségur zit zullen ze hem niet zo gauw te pakken krijgen,’ zegt Sarlat.

‘O nee,’ schreeuwt de zadelmaker. ‘Dat ventje krijgen ze nooit!’

Met dat nieuws komt de koopman op het schip. Ze zullen de volgende ochtend vroeg wegvaren. Voor Raimon/Bertrand is er plaats op een verborgen plekje.

Hij ligt in het donker en kan niet slapen. Het had zo mooi kunnen zijn, nu moet hij weer vluchten. Hij mist Isabelle en haar vader, die zijn gelukkig, dat is belangrijk. Hij mist Isabelle, hij gaat over een paar jaar zeker terug naar het klooster.

Wat een geluk dat Sarlat hem gered heeft. Vluchten is toch niet zo erg, jarenlang in een duffe werkplaats zitten wil hij ook niet. Misschien word ik wel koopman, denkt Raimon. Daar hoef je niet voor naar een gilde, dat kun je zo worden.

Pas veel later hoort hij van Sarlat dat er in de steden ook gilden zijn voor kooplieden, dat valt tegen. Je kan niets zomaar worden, alles is geregeld.

Raimon staat de volgende ochtend op het voordek. Het schip vaart. Hij ziet Sint-Gilles kleiner worden. De stad waar hij kind was, de stad waar zijn ouders begraven zijn.

Ze varen naar de zee, het waait flink, hij wordt nat op dit plekje. Toch blijft hij staan.

Hij is vrij, hij gaat naar Genua. Een nieuw leven wacht.

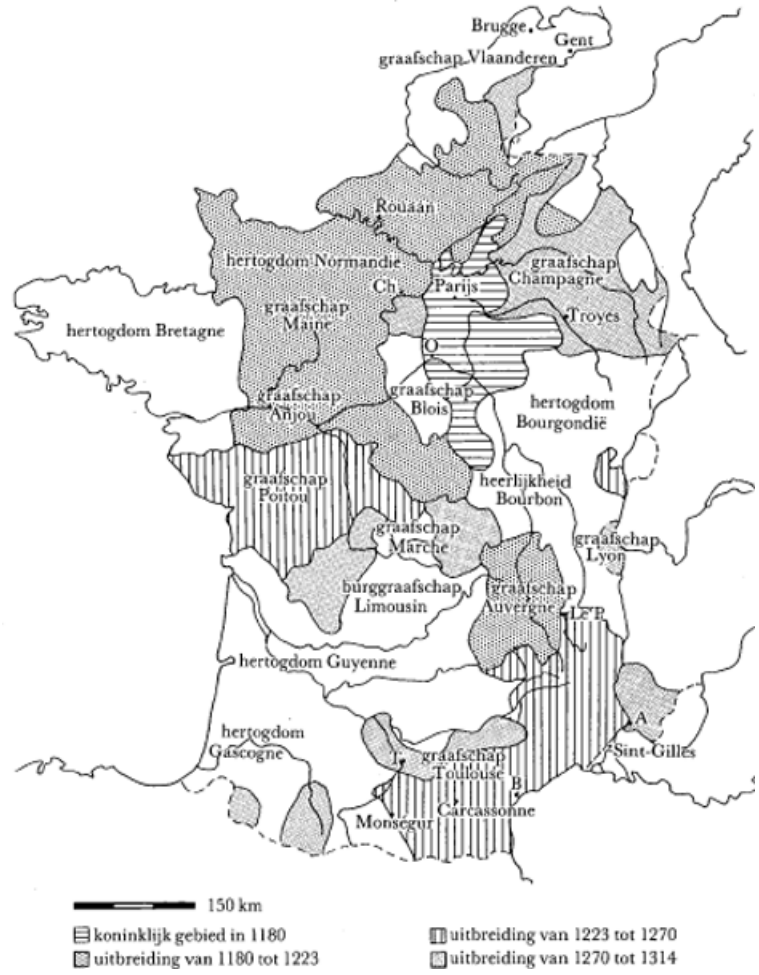

KONINKRIJK FRANKRIJK VAN 1180 tot 1314

Iets over de achtergrond van dit verhaal

Zoals uit het kaartje blijkt is de vorm van Frankrijk door de eeuwen heen vaak gewijzigd. Het begon met een klein gebied rond Parijs en groeide steeds verder. Het zuiden werd tijdens de kruistocht van 1209 veroverd. Dat is een wrede oorlog geweest, waarbij veel slachtoffers vielen. Het verhaal van Raimon speelt zevenentwintig jaar later. Het zuiden berust er nog niet in bij Frankrijk te horen. Het zuiden had een eigen cultuur, had ook een eigen taal, het Occitaans. Dat is voor een groot deel verloren gegaan, al is het tegenwoordig wel mogelijk Occitaans te studeren aan de universiteit.

In de tijd waarover dit verhaal vertelt, waren de mensen in het zuiden nog boos op alles wat Frans was. Daar kwam bij dat er een variant van het christelijk geloof beleden werd, waar de kerk al eeuwen tegen streed. In de dertiende eeuw wilde de koning van Frankrijk het zuiden veroveren. Hij had de militaire macht, de kerk hielp hem. Er werd een kruistocht tegen de Katharen georganiseerd. Door die oorlog is de Occitaanse cultuur vernietigd.

De dertiende eeuw is een periode waarin er veel veranderde. De kerk kreeg meer greep op het dagelijks leven en onderdrukte afwijkende meningen met harde hand. Dat kunnen we ons in deze tijd maar moeilijk voorstellen. Toen ging het zoals in dit verhaal verteld is. Bovendien was de paus kerkvorst en hij had een eigen gebied. Door dat laatste was hij concurrent van de koningen, die juist in die eeuw ook hun gezag versterkten. Die machtsstrijd heeft veel narigheid veroorzaakt.

Diverse gebeurtenissen en namen zijn voor dit verhaal gerangschikt zodat in het verhaal alles klopt. Het is geen natuurgetrouw verhaal van dingen die echt op dat moment gebeurden. Wel zijn zoveel mogelijk echte gebeurtenissen als uitgangspunt genomen.

Zo zijn er inderdaad eens twee ‘volmaakten’ door dorpsvrouwen gered. De dominicanen waren de inquisiteurs. Die monniksorde werd in 1205 gesticht door de later heilig verklaarde Dominicus. De stichter van de orde wilde de mensen van ketterse dwalingen genezen door goed voorbeeld en door praten. Na zijn dood ging het allemaal wat harder. De situatie was toen ook anders. Mensen reageren in alle tijden steeds naar de situatie waarin zij zich bevinden. Is een volk bezetter, dan gedragen die mensen zich als bezetter. Hebben mensen macht over leven en dood, dan trekt dat bepaalde types aan, die daar van genieten.

De toestand op Monségur was verre van ideaal. Reeds in 1244 is het kasteel veroverd en viel het laatste bolwerk van de Katharen. De ondergrondse organisatie van de Katharen was uitgebreid en goed georganiseerd. Alles draaide om de bereidheid van mensen hun leven te wagen voor de zaak van de Katharen. Dat verminderde later in de dertiende eeuw. Het was een uitzichtloze strijd. In de veertiende eeuw was het Kathaarse geloof zo goed als verdwenen. Slechts hier en daar in de bergen vond men nog resten van de Kathaarse cultuur.

Het Occitaans als taal bleef lang bestaan, pas in 1539 werd het officieel afgeschaft. Hoelang het daarna nog als volkstaal is blijven bestaan, is moeilijk na te gaan, waarschijnlijk heel lang.

Ondanks de slechte wegen werd er veel gereisd. Middeleeuwers waren vaak onderweg, dat verbaast ons als we zien hoe primitief men toen reisde en hoeveel gevaar men liep.

De middeleeuwse maatschappij is strak geordend. Dat blijkt met name bij de ambachten. De gilden bepaalden wat er wel en niet mocht, daar werd streng de hand aan gehouden.

Zo is het verhaal van Raimon ontstaan, fantasie op basis van echt gebeurde geschiedenis. Het is de moeite waard meer over de dertiende eeuw te lezen, het is een boeiende periode.